

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Handl: kr Julin/Mal

PROMEMORIA ✓

1984-02-03

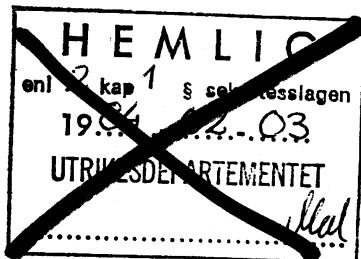
P 2 En 5

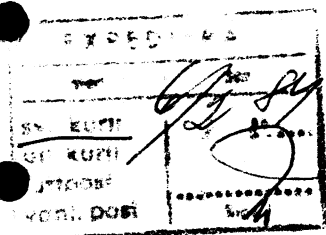
Ex t:

Kab sekr
Polchefen
Exp chef
Chef Pol I
Amb Bekeris
H Magnusson, Pol I
S Julin, Pol I
S Åberg, BOR
Exp. 1984-02-03
Amb Moskva (o.n.) ✓

HEMLIG

Raoul Wallenbergspris
(1 bil)

1. Karin Ahrland (fp) och tredje vice talman Karl Erik Eriksson (fp) har i bifogade motion till 1984 års riksmöte anfört att "det torde vara dags för Sveriges Riksdag och Regeringen att på ett mera markant sätt än tidigare hedra Raoul Wallenbergs gärningar". Ett sätt skulle vara att utge ett frimärke. ("Både Björn Borg och Ingmar Stenmark har förekommit på svenska frimärken. Med tanke på hur välkänd Raoul Wallenberg är och har varit mycket längre tid vore det ytterst önskvärt att ett frimärke utges för att hedra hans gärningar".) Man föreslår också att ett pris instiftas: "Ett annat sätt att hedra honom, vilket riksdagen kan besluta om, är att avsätta medel till ett Raoul Wallenbergspris, att delas ut till någon person som gjort humanitära insatser i hans anda. Medlen kan lämpligen tas ur anslaget F3 i Utrikesdepartementets budget och avsättas med 100.000 kronor/år under en femårsperiod. Prissumman tas ur avkastningen och priset utdelas av regeringen efter hörande av de organisationer som också fått bidrag från detta anslag".

2. Enligt chefen för postverkets frimärksavdelning äger det sin riktighet att bl a Björn Borg och Ingmar Stenmark har förekommit på svenska frimärken. Detta har de dock gjort i en frimärksserie avsedd att illustrera de sportgrenar de ägnar sig åt och utan att figurer med namn. På samma sätt har ABBA avbildats på ett frimärke med musikmotiv. Det har sålunda handlat om att skildra ett mänskligt verksamhetsområde med hjälp av kända svenskar, inte

en apoteosering av vederbörande personer. Postverket har under tidernas lopp mottagit talrika propåer om utgivande av ett Wallenberg-frimärke. Dessa har konsekvent avvisats under hänvisning till att postverket, med undantag för konungen och drottningen, inte ger ut frimärken med motiv av levande personer, och inom posten ser man ingen möjlighet att ta ställning till frågan om Raoul Wallenberg är vid liv eller inte. (Den svenska regeringen arbetar som bekant enligt tesen att Wallenberg lever så länge övertygande bevisning om hans död ej har företetts.)

3. Argumentet mot att utge frimärken över bevisligen ej avlidna personer bör a fortiori gälla tanken på ett Wallenberg-pris. Inte nog med att instiftandet av ett sådant pris lätt skulle kunna tolkas som ett medgivande från regeringens sida att man numera betraktar Wallenberg som avliden (de sovjetiska myndigheterna skulle med all sannolikhet begärligt ta fasta på denna tolkningsmöjlighet); instiftandet av ett Wallenberg-pris av regeringen skulle på sovjetisk sida också lätt kunna uppfattas som att svenska regeringen fortsätter att driva Wallenberg-ärendet enbart i provokativt syfte. Vår hittillsvarande handlingslinje har gått ut på att verka genom tyst diplomati samt att göra offentliga utspel enbart då nytt bevismaterial av avsevärd trovärdighetsgrad har blivit tillgängligt. Detta var fallet vid den senaste formella framställningen gjord år 1979. Några skäl att fränfalla vår hittillsvarande handlingslinje finns inte.

4. Det kan nämnas att State Departement i mars 1982 på informell basis hörde sig för om svenska regeringens inställning till instiftandet av en "Raoul Wallenberg Freedom Award". Vi framförde därvid betänkligheter som föranleddes dels av vad ovan sagts om risken att uppfattningen om Wallenbergs död därmed skulle vinna fotfäste, dels av att vi inte såg att Wallenbergs sak skulle gagnas genom att den blev ett objekt i öst-västpolemiken. Det befarades att man kunde överskrida en gräns bortom vilken sovjetiskt tillmötesgående skulle te sig som en särskilt svår prestigeförlust gentemot ett litet land. Såvitt bekant blev det ingenting av förslaget.

Sven Tulin
Sven Tulin

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl kr S Julin/ml

P2Eu¹
PROMEMORIA ✓

1984-02-03

Ex till:

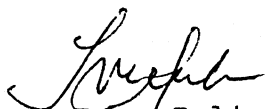
Utrmin
Wretborn
Kabs
Polch
Osvald, Pol I
Julin, Pol I

Org 1984-02-03/ml

Fråga till Olof Palme från oidentifierad svensk journalist vid presskonferens 1984-01-18

Fråga: Den svenska regeringen har alltid sagt under..... sedan den svenske diplomaten Raoul Wallenberg försvann att regeringen vid alla tillfällen tar upp den här frågan. Gjorde ni det den här gången ?

Svar: Den andra frågan är.... att jag i generella termer tog upp alla frågor om mänskliga rättigheter och familjeåterföreningsfrågor utan att gå in på något enstaka fall, utan det får vi ta upp i annat sammanhang. Jag markerade (markerar ?) att vi kommer att ta upp det i annat sammanhang. Dessutom, i vad gäller Wallenberg-frågan gäller, att vi har lovat att ta upp den så fort vi får något nytt material. Det är inte ett generellt åtagande.

Sven Julin

Politiska avdelningen
Enhet I

1984-02-03

Dnr	Avd	Grupp	Mål
6			P2 Eu I

l:e amb sekr Per Saland
FN-delegationen
NEW YORK

U. n.

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

Sedan nyår handlägger jag bl a Wallenbergfrågan inom
departementet.

./.

Från Magnus Fagén har vi mottagit bif redogörelse för
den minneshögtid för Raoul Wallenberg som nyligen arran-
gerades i New York av the Raoul Wallenberg Committee of
the United States. Som därav framgår ämnar man uppenbar-
ligen på amerikansk sida fortsätta att driva Wallenberg-
frågan inom FN. Jag vore naturligtvis tacksam om Du ville
hålla den under bevakning och inrapportera eventuella
initiativ från amerikansk sida.

Sven Julin

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

Politiska avdelningen
Enhet I
Handl: kr Julin/Mal

1984-02-03

Dnr	Avd	Grupp	Mål
2			P2 Eu I

Generalkonsul Magnus Faxén

NEW YORK

U. n.

Raoul Wallenberg-kommittén

Broder,

Tack för Ditt brev den 18 januari 1984 beträffande minnesceremonin för Raoul Wallenberg. Vi har med uppmärksamhet noterat uppslutningen den aktuella kvällen.

Här i Stockholm högtidlighölls Raoul Wallenbergs minne med en ceremoni i Storkyrkan i Raoul Wallenberg-föreningens regi. Bl a talade Per Anger.

Vi skulle sätta värde på om Du vid tillfälle kunde utvärdera mer om den verksamhet som utvecklas av The Raoul Wallenberg Committee of the United States. För att undvika eventuella missförstånd vore det dock önskvärt att Du bedrev Dina efterforskningar med en viss diskretion.

Peter Osvald

Ifylles av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsänd datum

Sign

EXP 840207 1645M	Avgående telegram	P 2 Eu ^I
------------------------	-------------------	---------------------

CABINET STOCKHOLM 1984-02-07

~~SVENSK MOSKVA~~
~~SVENSK WASHINGTON~~
~~SWEDELEG NEW YORK~~

63✓
 130✓
 140✓

YR

PRESSBYRAAN HAR IDAG GETT UT FOELJANDE PRESSMEDDELANDE:

SVAR TILL UTRIKESMINISTER LENNART BODSTROEM PAA FRAAGA
 AV KARIN AHRLAND OM RAOUL WALLENBERG

HERR/FRU TALMAN.

KARIN AHRLAND HAR FRAAGAT MIG OM REGERINGEN AVSER ATT
 VIDTA NAAGRA SAERSKILDA INITIATIV UNDER SAEKERHETSKON-
 FERENSEN FOER ATT FAA KLARHET I RAOUL WALLENBERGS OEDE
 OCH KRAEVA HANS FRIGIVNING.

REGERINGEN FOERSITTER INGET LAEMPLIGT TILLFAELLE ATT FAA
 KLARHET I RAOUL WALLENBERGS OEDE. I FRAEMSTA HAND FOERE-
 DRAR VI DAERVID DIREKTA FRAMSTAELLNINGAR TILL DEN SOV-
 JETISKA REGERINGEN PAA SAETT OCH VID TIDPUNKT SOM VI AVGOER
 PAA GRUNDVAL AV EN KONTINUERLIG LAEGESBEDOEMNING. DENNA PAA-
 VERKAS NATURLIGTVIS I HOEG GRAD AV I VAD MAAN NY, TILL-
 FOERLITLIG INFORMATION INKOMMER. NAAGON SAADAN INFORMATION
 HAR VI SEDAN LAENGE INTE ERHAALLIT.

AEVEN OM VI FOEREDRAR BILATERALA KONTAKTER AER MOEJLIGHETEN
 ATT TA UPP FRAAGAN I ETT MULTILATERALT SAMMANHANG NATUR-
 LIGTVIS INTE UTESLUTAENM STOCKHOLMSKONFERENSEN AER DOCK
 TILL SKILLNAD FRAAN ESK-KONFERENSEN I MADRID KNAPPAST
 ETT LAEGLIGT TILLFAELLE. DEN SENARES MANDAT OMFATTADE
 MAENSKLIGA RAETTIGHETER OCH FAMILJEAATERFOERENINGSFRAAGOR.
 STOCKHOLMSKONFERENSEN AER SOM BEKANT BEGRAENSAD TILL
 SAEKERHETS- OCH FOERTROENDESKAPANDE AATGAERDER I EUROPA.

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 16.35

PRESSBYRÅN
JERNAEUS/MS

Politiska avdelningen

1984-02-07

Dnr	Avd	Grupp	Mål
4			P 2 En I

Ambassadrådet Göran Wide

Bern

U. n.

Brevförfrågan om Raoul Wallenberg
(1 bil.)

./.

I anslutning till vårt telefonsamtal översänder jag ett ex av den tyska version av det standard-svar som år 1981 utarbetades för att besvara bl a den typ av förfrågan som Du beskrev. Du torde där finna några lämpliga fraser som kan komma till användning.

Sven Julin

m1

Ifylles av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

8/284

Sign

9

1981

Utkast till tyskt standardbrev ang. Raoul Wallenberg

Bil. handbrev.....*Julien*
Wide..... d. *1984-02-07*

Sehr geehrter Herr ! }
Sehr geehrte Frau ! } alternativ

Vielen Dank für Ihren Brief zum Schicksal Raoul Wallenbergs!

Die schwedische Regierung bekommt täglich Briefe von Menschen in Schweden und im Ausland, die sich für das Schicksal Raoul Wallenbergs interessieren. Die Mobilisierung der schwedischen und internationalen öffentlichen Meinung mit dem Ziel, die sowjetischen Behörden dazu zu bewegen, Licht in diese Angelegenheit zu bringen, ist von grosser Bedeutung und stellt ein Komplement der Anstrengungen der schwedischen Regierung dar.

In den letzten Jahren hat Schweden bei zwei Gelegenheiten offizielle diplomatische Schritte bei der Sowjetunion hinsichtlich Raoul Wallenbergs unternommen. Ferner habe ich bei meinem Besuch im letzten Jahr in Moskau die Umstände bei Wallenbergs Verschwinden noch einmal zur Sprache gebracht, und zwar direkt mit Aussenminister Gromyko. Bedauerlicherweise wiederholte Gromyko nur, was er schon früher gesagt hatte, nämlich dass Wallenberg 1947 im Gefängnis gestorben sei, und dies trotz aller bei uns vorliegenden Zeugenaussagen, dass er sehr viel später am Leben war.

Ich habe den Fall Wallenberg auch auf dem KSZE-Folgetreffen im November 1980 in Madrid angeschnitten, und die dortige schwedische Delegation hat die Frage wiederholt wiederaufgenommen.

Ich kann Ihnen versichern, dass die schwedische Regierung jede Gelegenheit benutzt, um zu versuchen, Klarheit über das Schicksal Raoul Wallenbergs zu erlangen.

Mit freundlichen Grüssen

O U

Pol I/Julin/ml

Ärendet

re Raoul Wallenberg

Datum

1984-02-07

Änd

P

Grupp

2

M&I

EU

Adress

SVENSK BONN

POL

Text

Från Pol I ang Raoul Wallenberg. P 2

P R I M O. Generalkonsulatet i München har uppsökts av en judisk exilungrare vid namn Karoly Remenyi, född i Budapest 1922-04-18 och utrustad med unbefristeter Reiseauswis nr 0342876. Denne uppgav sig sitta inne med upplysningar om Raoul Wallenberg från den tid som han (Remenyi) skulle ha tillhört den ungerska säkerhetspolisen (1945-1958).

S E C U N D O. Innan vi skrider till eventuella efterforskningar skulle vi sätta värde på att med ambassadens benägna medverkan via Auswärtiges Amt erhålla de upplysningar om Remenyi som berörda västtyska myndigheter kan tillhandahålla, speciellt de som kan belysa hans trovärdighet som vittne.

CABINET

Ex till:

Julin

Exp. 1984-02-07 Jul

Pressbyrå/Jernaeus/MH / 984.02.07

Arkivexemplar

sva på fråga utrikesmin/Karin Ahrlan
re Raoul Wallenberg

exp 840213/MH

Ans	Ans	Grupp	Mål
		P 2	Eu I

Bifogade pressmeddelande har expedierats till:

Svensk press

Utländska korrespondenter i Stockholm

Utländska beskickningar i Stockholm

Övriga, innefattande bl a:

Utrikesnämndens ledamöter

Utrikesutskottets ledamöter

Partiordförandena

Riksdagsgruppernas kanslier

Partiernas kvinnoförbund

Diverse intresseorganisationer

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐

av kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☐

vanlig post

Avsändn datum

Sign

MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
Press and Information Department

PRESS RELEASE

PARLIAMENTARY QUESTION

No 1983/84:291

Reply given on
Tuesday, 7 February 1984

UNOFFICIAL TRANSLATION

Reply by the Minister for Foreign Affairs, Mr Lennart Bodström, to a question by Karin Ahrland concerning Raoul Wallenberg.

Karin Ahrland has asked me if the Government intends taking any special initiatives during the Security Conference with a view to obtaining definite information about Raoul Wallenberg's fate and calling for his release.

The Government never misses a suitable opportunity of obtaining information about Raoul Wallenberg's fate. In the first instance we prefer in this connection a direct application to the Soviet Government in a manner and at a time which we determine on the basis of a continuous assessment of the situation. This is naturally affected to a high degree by the extent to which new and reliable information has been received. We have not obtained any such information for a long time.

Even though we prefer bilateral contacts, this naturally does not rule out the possibility of taking up the question in a multilateral context. However, the Stockholm Conference - unlike the CSCE Conference in Madrid - is scarcely a suitable opportunity. The mandate of the latter comprised human rights and questions concerning family reunification. As you know the Stockholm Conference is limited to security- and confidence-building measures in Europe.

Arkivexemplar

1984-02-07/Pressbyrån

Jobeus/ewn

Svar av utrikesminister Lennart Bodström
på fråga av Karin Ahrlund om Raoul Wallenberg

Exp 1984-02-07/ewn

Det	Avd	Grupp	Mål
/			P 2 Ea

Bifogade pressmeddelande har expedierats till:

Svensk press

Utländska korrespondenter i Stockholm

Utländska beskickningar i Stockholm

Övriga, innefattande bl a:

Utrikesnämndens ledamöter

Utrikesutskottets ledamöter

Partiordförandena

Riksdagsgruppernas kanslier

Partiernas kvinnoförbund

Diverse intresseorganisationer

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐ av kurer

☐ uti kurer

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsänds datum

Sign

FRÅGA
Nr 1983/84:291

Svaret lämnas tisdagen
den 7 februari

Svar av utrikesminister Lennart Bodström på fråga
av Karin Ahrland om Raoul Wallenberg

Herr/Fru talman!

Karin Ahrland har frågat mig om regeringen avser att vidta några särskilda initiativ under säkerhetskonferensen för att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde och kräva hans frigivning.

Regeringen försitter inget lämpligt tillfälle att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde. I främsta hand föredrar vi därvid direkta framställningar till den sovjetiska regeringen på sätt och vid tidpunkt som vi avgör på grundval av en kontinuerlig lägesbedömning. Denna påverkas naturligtvis i hög grad av i vad mån ny, tillförlitlig information inkommer. Någon sådan information har vi sedan länge inte erhållit.

Även om vi föredrar bilaterala kontakter är möjligheten att ta upp frågan i ett multilateralt sammanhang naturligtvis inte utesluten. Stockholmskonferensen är dock

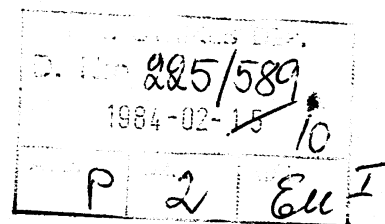
./..

till skillnad från ESK-konferensen i Madrid knappast ett lägligt tillfälle. Den senares mandat omfattade mänskliga rättigheter och familjeåterföreningsfrågor. Stockholmskonferensen är som bekant begränsad till säkerhets- och förtroendeskapande åtgärder i Europa.

Pol I/Julin/Mal
1984-02-24
Besv. tit.

Ink. Utramin.

1984-02-10

Utrikesminister Bodström

Med anledning av ditt svar i riksdagen till Karin Arland fp om frågan om
Raul Wallenberg.

Varför är inte stockholmskonferensen ett lämpligt forum att ta upp frågan
Wallenberg?

Du påstår att konferensen enbart skall diskutera säkerhets och förtroendeskapande
åtgärder i Europa. Fallet Wallenberg är väl en väldigt stor fråga för att
skapa förtroende länder emellan. Lönnstaten Sovjett klamrar på med den ena
lönnen värre än den andra och sverige bugar och tiger. Dessa lögnen och
hemligheter skapar absolut inget förtroende i några länder. Möjligen i den
svenska regeringen som står på knä för allt som Sovjett gör.

Varför vill du att saken skall tystas ner. Du har väl blivit ombedd av dina
ryska vänner att inte säga något för att det inte skall bli någon diskussion.
Sovjett spionerar utan hämningar överallt, det såg vi ju i Norge för någon
vecka sedan. Sovjett spionerna i sverige måste också avslöjas och utvisas
och det tycker jag att du skall se till att det blir gjort. Ta saken på
allvar och handla medans tid är. Utvis den nya ryska konsulen i Göteborg
och det med det samma. Tio inte och säg att du inget visste att han var spion
i England.

Jag befarar att ni redan är så inspnärjda i ryskt inflytande så att ni inte
kan ta er ut ur dessa lögnens grepp.

Handla nu och visa att ni fortfarande kan utföra någonting utan att buga
och bocka för storebror i öst.

Hälsningar

Robert Jansson

Torsgatan 4 c

578 00 ANEBY

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

Pol I/Julin/Mal
1984-02-22
Hbr Julin/Lagergren,
Wallenbergföreningen
endast bil.

1984-02-08 Nr 37 ✓ R 18

UTRIKESDEPARTEMENTET

1984-02-13	
POL	2

Wallenbergmanifestation i Jerusalem den 8 augusti 1983

Hbr Magnusson-Hagard 83-11-30
(1 bil.)

./1

Den Wallenbergmanifestation, som enligt meddelande i särskild ordning från denna ambassad den 21 november 1983 skulle ägt rum i Haifa den 11 december 1983 kom aldrig att äga rum. I skrivande stund har mötet uppskjutits sine die. I avvaktan på ett nytt beslut om mötet har den i Haifa aktive Reuben Rose sänt ambassaden bifogade uppteckning av vad som sades vid en motsvarande manifestation i Jerusalem den 8 augusti förra året. De som är insatta i ärendet kan förmodligen utröna att inget nytt framkom vid detta möte, som kan sprida ytterligare ljus över frågan vad som hänt vår landsman Raoul Wallenberg. Däremot är aktstycket intressant som upplysning om hur dylika möten kan gestalta sig. Förmodligen bör man räkna med att det kommande mötet i Haifa, kanske någon gång under våren 1984, kan komma att likna mötet i Jerusalem. Det torde därför ligga mycket i instruktionen den 24 november 1984 att representant för ambassaden undviker att bli placerad på något podium och därigenom riskera bli uppfattad som medansvarig för arrangemangen. Däremot bör vederbörande tjänsteman vara väl påläst för att med hjälp av departementets faktamaterial kunna tillrättalägga några uppenbara vanföreställningar om den svenska regeringens handläggning av frågan genom tiderna.

Om arrangören av mötet i Jerusalem "the International Christian Embassy" kan sägas följande. När de utländska ambassaderna på sin tid lämnade Jerusalem som en konsekvens av den israeliska regeringens och knessets beslut att annektera östra Jerusalem i strid med den förhärskande uppfattningen om stadens internationella rättsliga status förklarade en rad kristna organisationer att kristenheten måste vara representerad i staden. En rad samfund av huvudsakligen frireligiös karaktär, enligt svenskt språkbruk, mestadels med sin bas i Förenta staterna, bildade då en ekumenisk samarbetsorganisation benämnd the International Christian Embassy. Organet, som givetvis inte har någon ställning som beskickning, sägs i allt väsentligt inta en starkt positiv inställning till den officiellt förda politiken i Israel. Kritiker bland icke-medverkande kristna samfund vill hävda att organet på ett okritiskt sätt medverkar till att försvara göranden och låtanden från den israeliska sidan, vilka också utifrån strikt kristna utgångspunkter bortrendera kritik. Det sistnämnda anförts som ytterligare ett exempel på den djupa splittringen bland samfunden i Den Heliga staden.

John HM Hagard

Bill..... 37 1984-02-08
skrn.....

38 Nehemia Street,
Nave Sha'anani,
Haifa 32 295, Israel.

January, 1984.

Dear Recipient,

The enclosed copy of the Notes taken at the Symposium on Raoul Wallenberg held last summer in Israel at the International Christian Embassy in Jerusalem on Monday, August 8th, 1983, represents a labour of love and duty which was started immediately after the Symposium was over and has only now been finished.

Every effort has been made to achieve absolute accuracy of spelling, facts and the remarks made at the Symposium. I have lightly edited where I felt this was necessary. Where the precise facts could not be ascertained, I have circumvented them but have not fabricated them.

My hope is that after reading what took place in Jerusalem last year to honour Raoul Wallenberg you will yourself do your utmost to bring about the longed-for release of this Prince among men, the most Righteous of the Righteous of Gentiles, and one to whom Jewry owes an imperishable debt.

Yours sincerely,

Reuben Rose
Editor
VOICES ISRAEL

.....

VOICES ISRAEL is the only poetry magazine in Israel published every year devoted entirely to poetry in English. It welcomes submissions of poetry from all over the world for each issue as follows: 4 poems in seven copies each, typewritten, together with a submission fee of \$1 per poem submitted which is not returnable, whether any poem is published or not. There are no contributors' copies given free.

Prices of the 1983, 1984 and 1985 magazines are as follows:

1983 issue - Spring 1984 - surface mail: \$ 6 or £3 ; airmail, \$12 or £6.
1984 issue - Autumn 1984 - surface mail: \$ 7 or £4 ; airmail, \$14 or £8.
1985 issue - Spring 1985 - surface mail: \$ 8 or £5 ; airmail, \$16 or £10.

All orders, submissions of poetry, enquiries, letters etc. should be addressed to me, Reuben Rose, Editor, VOICES ISRAEL, 38 Nehemia Street, Nave Sha'anani, Haifa 32 295, Israel.

NOTES TAKEN AT THE SYMPOSIUM

ON

RAOUL WALLENBERG

HELD AT THE INTERNATIONAL CHRISTIAN EMBASSY

J E R U S A L E M

on

MONDAY, AUGUST 8th, 1983.

Participants:

Jan Willem van der Hoeven, International Christian Embassy

Colin Shindler, Journalist from England, Author of the Brochure 'A Taste of Honey' on Raoul Wallenberg and writer of the travelling exhibition on Wallenberg in England

Moshe Barnea, Secretary-General of the Raoul Wallenberg Committee in Israel

Dr. Mordechai Paldiel, Head of the Department of the Righteous among the Nations, Yad Vashem, Jerusalem

Reuben Rose, Editor and Convenor of the VOICES Group of Israeli Poets in English

Professor Chaim Geveryahu, of the International Bible Readers Union, Jerusalem (by invitation).

Opening remarks by Yosef Gadish, Deputy Mayor, Jerusalem.

Before a select audience of about 50 people, including the Israeli Press.

Yosef Gadish, Deputy Mayor, Jerusalem:

I want to thank the whole Wallenberg Committee in Israel for its initiative in organising this Symposium which I am privileged to attend. On behalf of our Mayor Teddy Kollek I want to stress the importance which we attach to your activities. We are speaking here today about the highest of human values, the sanctity of life. Like all other human values this one too must withstand the test that comes when society is in turmoil; when accepted social values have been disdained and when the small minority alone must carry the burden of saving human lives, even at danger to its own. The value of human life reaches its ultimate test when a small group of people must decide to save the lives of strangers who do not belong to its own people or its own religion. From this stems the greatness of Wallenberg, a righteous man among the nations, who saved Jews when such action went counter to the wishes of the society in which he found himself and who did this when his own life was in great danger. He acted in this way not out of obligation to his own people or to his own religion, but as an act of grace toward humanity, as a mitzvah. In this act he raised the sanctity of human life to a higher level, that of holiness.

Jan Willem van der Hoeven:

Maybe it's good now to hear how each of the participants got involved with Wallenberg. I must say myself that it was only because the Christian Embassy was asked to have the Symposium here that I really began to study Raoul Wallenberg. Of course, I knew his name, and I was shocked by the weakness of the reaction of the West during these last 35 years, when this man must have been waiting and waiting and waiting, and if he is still alive, has been waiting in a prison for about 35 years until now. So maybe it would be a nice thing to hear from you how you others got involved. Colin, if you would begin.

Colin Shindler:

I normally don't have to resort to such modern, scientific, mechanisms (this was in reference to the small microphone which one had to clip on to one's shirt and which led to the tape recorder taking down the Symposium). I teach in London for a living, and I can usually make my voice heard, so that people in the back hear anyway.

Before I actually went into teaching, and this relates to the question, I did work full-time for Jews in the Soviet Union. I ran an Information Office and edited a weekly bulletin. At that time, when I was rushing around in a very mad

and crazy fashion some 10 years ago, the Editor of the Jewish Observer, which was a Zionist weekly - it's now a defunct Zionist weekly - said to me, "What about Wallenberg?" At that time I was not particularly interested; I was more interested in the collective trials of the Soviet Jews and seeing how we could stop their sentences or even reduce their sentences. And, like everyone else, there was an excuse for not doing something about Wallenberg. There are millions of excuses why people didn't do anything about Wallenberg during the last 10 years. I used to write a weekly column for this Zionist journal and again there was very little mention of Wallenberg. But the Editor, Maurice Samuelson, kept on going, and it was really he who started things in England with the work for Wallenberg. It was in 1979, when on BBC Television there was a programme "Raoul Wallenberg - Missing Hero"; I watched it and I was moved. In some ways I am rather a stern-type Englishman, rather perhaps cold and reserved and unemotional, and yet I was extremely moved by this programme; and after that I phoned up Maurice Samuelson and a few of us got together, and since then there has been a lot of work both on a political line and on an educational level in Great Britain for Raoul Wallenberg, to bring the message of who he was and what he did to the British public, and I hope to an international public as well.

Moshe Barnea:

My name is Moshe Barnea. I am the Secretary-General of the Committee for Raoul Wallenberg in Israel. I established the Committee in the year 1967 after I was a guest of the family of Wallenberg, his mother, through one of my relatives in a small village near Stockholm.

My background is that I was a young boy in the Ghetto of Lodz in Poland and I was in Auschwitz, a boy of 16 years. After the War I came to Israel and I spent all my free time trying to understand what happened in the time of the Holocaust, what happened and what didn't happen. Why so many people had to die - why were there not enough people to save them? And then I came across the name of Raoul Wallenberg and for me he was a very fascinating person because he was a symbol of what can be done in the Holocaust. If there would have been 60 such people in all Europe, then a large part of our people could have been saved. His initiative, his imagination, his self-sacrifice can be a lesson for governments, and for people, and I think we have very much to learn about Raoul Wallenberg, and we don't have to forget that he is also a living person and we have to save him. And I want here to bring forward a plan how we can save Raoul Wallenberg. Thank you very much.

Reuben Rose:

Just to remind you, my name is Reuben Rose. I came into the movement to help Raoul Wallenberg and publicise news about him in 1979 when I first read an article about him. I think it was in the Jerusalem Post at that time. The subject gripped me straight away because I saw immediately that here was a question of rank injustice, injustice from the point of view of a gentile who had risked his life to save Jews, and Jews were doing nothing about it. The man was apparently forgotten by Jews. And I was very surprised about that and so, as my wife - if you buttonhole her afterwards will tell you - when I get into a thing I just go right into it, so I started; I started writing letters.

I started writing letters to the Jerusalem Post, I started writing letters to the President of the Board of Deputies of British Jews, Greville Janner, I started writing letters to the Chief Rabbi of Great Britain, Sir Imanuel Jakobovits. I started writing letters to other people and to other organisations. I got in touch with the Swedish Raoul Wallenberg Association. I did not know of the existence of an English Raoul Wallenberg Committee; that came later. But Greville Janner informed me that there was a Raoul Wallenberg Committee in England, and I gradually got myself involved.

But I was on my own, and the Secretary of the Raoul Wallenberg Committee in England wrote to me, saying, "There is a man in Israel named Moshe Barnea whom you should get in touch with - he is the driving spirit of all that is going on in Israel." So immediately I got in touch with Moshe Barnea, and Moshe Barnea is such a man, you know, he picks up the phone, he dials your phone number, he rings you and he says, "I suggest you do this, and this, and this." Now I've been doing this, and this, and this all the time. I must tell you, last week and this I was supposed to be on holiday. I am not on holiday at all. I have been arranging this Symposium at the behest of Moshe Barnea. I don't mind this at all because this is a cause I can sink myself whole-heartedly in - I don't mind - but I must swim afterwards. I don't want to submerge myself - I still need a bit of a holiday. And now I'm afraid I'm going back to Haifa to have a holiday because I am a Haifaite. Anyway, that in short is how I became involved in Wallenberg.

May I say also that Mr. Barnea is very modest. Mr. Barnea is the man who produced this little brochure which was issued by the Israel Philatelic Association in this country about Wallenberg at the time when the stamp was issued. There is a dispute I shan't say that Mr. Barnea is the man responsible for the stamp - he himself says he is, and in England they say someone else is responsible, so there's a dispute

about it, but no matter. He is very much involved. As I say, he is very modest, and you'll hear more from him later. That's for myself. Thank you.

Dr. Mordechai Paldiel:

My name is Mordechai Paldiel. I work at Yad Vashem. I head a Department which is called the Righteous among the Nations, which is the literal translation of the Hebrew "Tzadikim Umot Haolam."

My Department deals strictly with non-Jews, non-Jews who at the risk of their own lives saved Jews from certain death, and doing this for no reward or no expectation of any sort of remuneration, no certainty that their names would be cherished or remembered. We have up to now 1000 cases which have been recognised and trees planted in their names, and medals have been handed out. At Yad Vashem we have a unique United Nations - a United Nations of non-Jews, popularly known as gentiles, from German-occupied Europe who had one thing in common: they placed their own security at question point, theirs and their families, their loved ones, in order to save a Jew or several Jews to whom they had no obligation whatsoever. Some of them paid with their lives - they were caught and shot: but many of them came out alive.

Now of course Wallenberg stands in the forefront of the righteous among the gentiles, for the very reason that he was not in German-occupied Europe. He comes from a distinguished family. He had a good position in Sweden. There was no reason for him to get himself involved in this very dangerous situation in Budapest. Wallenberg has been honoured; so have his two assistants, Berg - Lars Berg and Per Anger. Indeed Anger visited Yad Vashem in May this year. He planted a tree and was honoured with a certificate and medal. But of course Raoul Wallenberg is not with us. From what I have read in the files of Raoul Wallenberg, of course there is no reason why this man should be in jail, as we all know.

My personal impression is that the Russians have bungled. They thought that because of his good connections overseas with the American organisations, and with the American Government, and the carte blanche that he had to operate in Budapest - all that made him suspect in their eyes. You must remember that the Soviet system, the totalitarian system, is such that there's one thing they cannot cope with, and that is to admit that they have made mistakes. A system like the Soviet system cannot cope with that. And so I believe that they realise they have made a mistake but they don't know how to handle it.

We at Yad Vashem are all very much interested to see if Raoul Wallenberg is still alive - to see him go free, for the simple reason that he epitomises everything that we are trying to impress upon the world. He epitomises an ability of the human mind at its best, a model for future generations to know how to behave in similar situations, he and the other thousands of righteous gentiles, righteous among the nations. I think that one way - of course, I am not in the diplomatic corps, I am not in the CIA, and I can't give any advice on how this man can be freed - but I can tell you that there are hundreds and hundreds of people behind the Iron Curtain who have been recognised by Yad Vashem as righteous gentiles. We correspond with them, and indeed as far as Poland is concerned we even have ways and means to go to Warsaw and present these Polish people who have saved Jews with medals. No obstruction is placed in our way. I think that the more this fact is publicised, that there are many behind the Iron Curtain who saved Jews and that they have been recognised by Yad Vashem, and that's nothing to do with politics and with capitalism and with power-politics - we simply want to see this man honoured and recognised as have many others living in Bulgaria and Rumania and Hungary and Yugoslavia, and indeed even in the Soviet Union, in Ukraine and Lithuania. Thank you.

Jan Willem van der Hoeven:

Well, I have already said that we were really only involved because in the first place we offered our facilities. Funnily enough, in the Embassy we have been more involved with the Jews in the Soviet Union than with the non-Jews like Wallenberg, and we needed the Jews to get also involved with this problem. As I already said, it has touched me to see the enormous weakness, when you read through the facts especially as they've come to light lately, of how people at various times shared a prison with Raoul Wallenberg during his 30 years of imprisonment and have wanted to speak or phone to the West - like Mrs. Kaplan - Mrs. Kaplan who phoned her daughter Anna Bilder in Jaffa and said, "Look, my husband, after four years of imprisonment because of 'economic crimes' is finally safe, and he shared at a certain time his prison with a Swede called Wallenberg." In the course of this conversation Anna Bilder asked her mother, "Mummy, how is Daddy?" and Mrs. Kaplan said, "Well, he is quite fine", and the daughter said, "How is that possible after four years of imprisonment?" and the mother replied, "Oh, the Swede who was already 30 years in prison, he is still alive, so Daddy shouldn't be too bad." And that of course proved that Wallenberg, taken prisoner by the Soviets in Hungary in 1945, was still alive in 1975.

And then to think of the weakness of the Swedish Authorities, to fail to make a case of this inhumane treatment of a man who saved so many thousands of Jews only shows that the world that was willing to send - and nearly all the nations did this - the Jewish refugees back to Europe when they were in Cuba and America clamouring for entry, and was indifferent to the cry of the Jews when they still could have saved them at the end of the Second World War, that world is just as indifferent today. I remember how I was in America with my wonderful friend John Noble who wrote two books about his experiences in the Soviet Union, "I was a Slave in the Soviet Union" and "I Found God in the Soviet Union", who was in a way in a similar situation as Raoul Wallenberg - and maybe that throws some light on the situation because all that he was guilty of was that he, with his father, was a businessman living in Dresden when the Russians came and 'liberated' Dresden from the Germans and found this American family, and just without any trial or verdict imprisoned them, and John went in the end to Vorkuta in the North of Siberia, suffered much there, was imprisoned nine years by the Soviets, and every time that his family - and thank God that Wallenberg's family has sometimes approached the authorities to request information, or at least his friends, so this John Noble had similar friends who asked the State Department, "Please, we want to know what happened to John Noble", and the same as the Soviets have done since Gromyko's official statement "Wallenberg died in 1947", a similar lie was perpetrated by the Soviets with regard to my friend John Noble, because they said all the time that the State Department did make enquiries, "We have never heard this name, we don't know anything about it." Till John Noble was able to smuggle out a postcard addressed to friends of his parents that finally came into the hands of his parents, and that card was iron-clad proof with which the State Department went to the Soviet Embassy and said, "John Noble is in Vorkuta", and it was then that they were pressurised to give John Noble his freedom after nine years.

The funny thing is that if you read through the reports about Wallenberg, especially those by Simon Wiesenthal who has been very helpful, he says, "If I have spent so many hours trying to hunt for those who killed my people, how much more should I try to hunt for those who helped my people !" And through Simon Wiesenthal, as the book written by Elenore Lester (Wallenberg, The Man in the Iron Web) so wonderfully shows, it has come to this dreadful realisation, and I think it is dreadful, that those people who testified of having shared a prison with Wallenberg on certain occasions (and he's been in prison all over the Soviet Union), most of them

have been made to vanish; sometimes the report was that they had had heart attacks. And my question is, if the Soviets realised that they had made a mistake, and they lied first by saying that they didn't know anything about him, then they lied through Gromyko saying that he was killed or died from a heart attack in 1947, and in consequence there came all the different stories. Let me just go back to the mother of Anna Bilder in Jaffa. Six months after that telephone conversation, Mrs. Kaplan wrote to her daughter and said, "Daddy has been taken prisoner again by the KGB because they did not like that he had written a letter about that Swede," and until today there has been no word about Mr. Kaplan. He has vanished. Now why, if there was a mistake of the Soviets, have they killed those who have testified of his being alive, or made them vanish? What is it that they were so afraid of? That brings me to a third story - and I want to end here - of a Mrs. Luba Markish, a woman who is unique because she is the only woman who was able to escape from the mass of the Soviet Union. Because after what happened to her, she married or remarried a Jewish man who had just received permission to emigrate before he married her, and under the protection of her new name she was able to slip out, otherwise the Soviets would never have let it happen, and she brought this story before the United States Senate. I have it here right with me. "Humans used as guinea pigs in the Soviet Union." I still remember how, with one of the Senators who was to ratify the Salt II Agreement in the Senate, I laid this on his table, and he had not even seen it although it was his own Senate that had made this report and investigated it.

Mrs. Markish stated that when she was in her fourth year as a chemical student in Moscow University, she was made a guinea pig to have terrible toxic chemical warfare experiments made on her body which nearly killed her. Although she was from a General's family, they mistook her for one of the other students named Markish in the Moscow University. She was rushed to hospital, and when she found out what had happened to her she was so furious that she vowed in her heart that one day she would tell her story to the free world. Her flat was ransacked in New York. I met the man who took her around and gave me this report of the Senate, and if you read it it's an awful story - and I can imagine the Soviets are more afraid for this story to have come to the West than even Solzhenitsyn and his words that are printed with their complete permission.

And why I say this is because I want to ask myself the question: Why are the Soviets so afraid, why are they willing to let people vanish away who can show that Gromyko lied absolutely? What do they want to protect? So much of the inhumanity is

already known. Is it simply this fact, that the man who stood in a way side-by-side with the Soviets in his fight against the Nazis trying to save the Jews is just as unsafe in the Soviet Union as he would have been in Nazi Germany? Is it because we in the Embassy see the same signs that were to be seen in 1935/36 - signs of anti-Semitism with which Hitler's reign began - seeing them now in the case of Anatoly Shcharansky and Ida Nudel and all the others? That really what the West should see is that it's not just the individual case of Wallenberg, but that Wallenberg having been known to save thousands is an example of the bestial inhumanity of a bankrupt system for which they are willing to let people be killed who would prove to the West, like the postcard of John Noble, that Wallenberg, in spite of our Western indifference, is still alive. And even if one day Wallenberg would die, may God make us here people who will let his voice, especially his voice of love and courage for God's people the Jews, travel far and wide, so that at least we will give a man who has probably suffered for 35 years already that honour for his long years of suffering, that we will keep his example alive. We want to do that in the Embassy.

Reuben Rose:

I am sure that most of us were stirred - I know I was for one - at the moving remarks of Mr. van der Hoeven of the Christian Embassy, because he is obviously taking this matter very much to heart, and in addition he feels as we all feel about Wallenberg. I want to express now the Jewish-Israeli point of view about Wallenberg, because there is a Jewish-Israeli point of view. When I read the book 'Righteous Gentile' by John Bierman which is a Penguin book (I read it just a few days ago; I boned up as it were on the subject) I was struck by one thing - the juxtaposition of Eichmann and Wallenberg. Eichmann was determined in Budapest, in Hungary, to exterminate all the Jews he had in his clutches; Wallenberg was determined to save the Jews whom he could from Eichmann. And we know what happened. At the last moment, for the last hundred thousand Jews whom Eichmann was prepared to be ready to send, the Russians advanced too quickly for him and he fled. Wallenberg was able to save those hundred thousand if not more. We're not sure of the exact number that he saved; that really doesn't matter. The important thing is that he was the spearhead behind the rescue efforts in Budapest for Jews. And remember that he was sent there by the Swedish Government acting on behalf of the United States Government, in other words in conjunction with the United States Government and the International Refugee Committee, the World Red Cross Service as well. But to come back to Eichmann.

We in Israel put paid to Eichmann. We found him, we kidnapped him, we brought him here, we tried him, we executed him. What have we done for Wallenberg? Wallenberg is a mystery to us all. He disappears into Soviet Russia, we hear no more about him, the tale goes out that he's dead, people say they've seen him, people say they've spoken to him, people say they've been in the same prison cell as he, and yet we in Israel do practically nothing. Is that right? Eichmann we bring here, we execute; Wallenberg we can't find and we can't bring here and we can't bring to Sweden. We've only done half the job. We've got to do something for Wallenberg. There is a saying, of course, in our Hebrew, which translates: "It is not for you to complete the work, but you are not allowed to desist from it." We have got to start now, each one of us, to make up our minds - we must do something to save Wallenberg. And I in my humble way - or perhaps it's not so humble - made up my mind a long time ago, and this might be a little conceited perhaps, but I should very much like that when the time comes for me to be put in earth, that they should put on my tombstone, and I wish others to do the same - I want it in English in fact, even though it's in Israel - this phrase: I Helped Free Raoul Wallenberg. And I think each one of us should do the same, should put that in the forefront of his or her mind: we've got to help.

Dr. Mordechai Paldiel:

I would like to say that the Community of Righteous among the Nations includes people from all walks of life and opinions. I would say to a Communist believer - we even have left-wingers and Communists among the Righteous Among the Nations that have been honoured, people who are Marxist in their beliefs, and took their lives in their hands and saved Jews during the Holocaust. Although we have to admit that most of those who did that did it for what we might call religious reasons - their Christian religion had a lot to do with it. But there were those who did it for ideological reasons as well. And I think that the Soviet Union, if Nikita Krushchev could stand up in 1966 and accuse Stalin of being a murderer and the Soviet system did not collapse, I think the Soviet Union can admit that in the case of Wallenberg it erred terribly, but (and in a system like the Soviet Union's things like this could happen) the Communist system would not collapse if they were to admit that they had made a mistake and they were to disclose all the facts concerning Raoul Wallenberg, because the interest we have is not to parade him as an anti-Soviet symbol, but to parade him as a symbol of humanity, of nobility of mind, as the forefront of all those non-Jews - Christians, Communists and whatever who behaved in the most humane way that was possible, and I think Marxism perhaps also has a share of that. And so I would say to a Communist and to a Russian:

admit your mistake, the system would not collapse; if you could turn round and convict Stalin, which was I think the most difficult exercise to do, then you could admit that there was a mistake in this case. Open the files, disclose the whereabouts of the man if he is still alive, free him, and this will redound to the benefit of Russia that they will be able to say they made a mistake: Communism will not necessarily disappear. This is what I would say to a person who is pro-Soviet. The interest we have in Wallenberg is to hail him as a human being, not to use him as a standard bearer to boot Russia.

Colin Shindler:

I think that it is very difficult to say whether Raoul Wallenberg is alive or dead. Let me just quote you what the former Prime Minister of Sweden, Mr. Tage Erlander, said in 1981: "We failed to secure the release of one of our most notable countrymen, one of our greatest heroes. Failing the continued efforts to obtain certainty, one must presume that Wallenberg is still alive, otherwise it would be pointless to pursue the matter. It is very likely that he is still alive." I think this is the point. No one can be sure in absolute terms, but the fact that we do not have absolute proof that Wallenberg is deceased and that one can poke holes right, left and centre in the Soviet explanation means that we must accept that Wallenberg is still alive. And if you accept that since 1945 when he disappeared it is 38 years - that 38 years it is impossible to survive in the camps of the Gulag Archipelago - there are a number of examples of prisoners who were in camps for 35 years or more and survived. For example, I believe the Spanish Foreign Ministry found that when they requested the Soviet Foreign Ministry to return an imprisoned Spaniard who had been in the camps for 35 years, this was after the resumption of diplomatic relations between the USSR and Spain after the death of Franco, that they did in fact return a Spaniard who had been captured on the Russian front fighting with the Spanish battalion there. And what was more interesting was that they returned another Spaniard who had been presumed dead, whom no one in the Spanish Foreign Ministry knew anything at all about. So the only thing you can say that is predictable about the Soviet Union is that it is unpredictable. Nothing is absolute and therefore one must proceed along somewhat less absolute lines. Why did no one do anything about Wallenberg all this time? We are all guilty. I am guilty. Everyone on the panel is guilty. Perhaps one reason, or one of a number of reasons is that Wallenberg was initially thought to be dead, killed by the local Hungarian Fascists. I think the local Soviet-controlled radio in April 1945 was stating even then that Wallenberg had been killed by local Fascists. And I think also that a lot of people were

traumatized by the Holocaust, particularly people who originally came from Hungary. I know this from England, that they did not wish to step outside of their present-day security of their lives to look back. I think one of the reasons why there has been a resurgence of interest in Wallenberg is due to the fact that with this new exodus of Soviet Jews - over a quarter of a million people have come out since August 1968 - that with them they brought new leaks, new contacts, indeed new sightings of Wallenberg. Mr. van der Hoeven stated that Anna Bilder, for example, fairly recently through her mother was one of those contacts. (Interjection by Reuben Rose: That was in 1975. It was the last sighting of Wallenberg. Since then, absolute silence.) We hear of people coming out; for example I read in the Jerusalem Post six months ago that a Soviet Oleh had been with Wallenberg in Sverdlovsk in 1972. So the stories come out afterwards. One of the problems of an ongoing campaign, in a political sense, and this differentiates it from the campaign for Soviet Jewry, is that whereas with Soviet Jewry you are getting information all the time on specific cases, you can work and you can think of new ideas and new techniques, with Wallenberg the information is erratic, it's spasmodic. Therefore it is difficult to work, and therefore you have just basically the ideal on which to base your campaign, and therefore you have to be very strong in working for Wallenberg, for the information is very sparse. And I would just like to comment about the point regarding that Wallenberg has supporters on the Left who will help in the campaign for Wallenberg - Marxists, etc. I in fact wrote an article in a left-wing paper of the Labour Party - and those of you who read the British Press obviously know that one of the reasons why the Labour Party lost the election is that they were too far to the Left - I wrote an article on Wallenberg in this paper some two or three years ago, and people were very interested. There is a difference in looking at Communism, I think, in 1983 as opposed to say 1953, in that it is not monolithic, and this is so particularly in Europe. Euro-Communists do have a different approach: Euro-Communists have in fact also worked very strongly for Soviet Jews, particularly the Italian Euro-Communists under Enrico Berlinguer. I think that is also an area which must be explored. I mean we haven't really done a great deal with that in England, but it certainly is an area which should be looked at.

Jan Willem van der Hoeven:

One of the reasons why the Swedish Government has been very slack in appealing to the Soviet Authorities right from the start, and especially from the start, is that

they feared to upset the Soviet Union, their enormous newly-strong neighbour which evolved after the Second World War. One of the Swedish Foreign Ministers who was asked to do something especially by friends of Wallenberg, Mr. Osten Unden, said he really didn't want to upset the Soviets - and he was known for his Marxist sympathies. Maybe it was through that. It was even more awful because at a certain time the Americans offered their help right at the beginning at the end of the 1940s and said, "Shall our Ambassador ask where Wallenberg is? We're willing to throw our diplomatic weight behind it" and they were told very curtly "No" by the Swedish Government. So I think we have to be honest. I don't know what it is. I'm a European. Why can we see all the Holocaust film series and all the documentaries of how bad the Nazis were without our fearing to be called anti-Nazis, but when Solzhenitsyn tells us that over 50 million have been killed by a similar system, and the moment we touch that system head on, we say, well, we must not be anti-Communist. I'm not in that way an anti-Communist if the Communist will believe in the principles of his own Communistic ideology. But, as I said in Lafayette Park in front of the White House when we had our demonstration organised by the Christian Embassy for the Soviet Jews, if the Soviet Union hears this speech, and the Soviet Union does not like the parallel with what we as Europeans have seen at the forthcoming of the Nazis, then they have a splendid opportunity to prove to me and to all the West that they are better by letting Wallenberg go free. I'm not going to excuse them before they have shown that they are different. And I don't understand why the strongest weapon that we have, namely, to say the truth that we as Europeans did not say when Hitler and that monstrous system was in existence because we were all too careful. Maybe that's one of the reasons why we are so careful not to speak about the similar crimes of the Soviet Union because the monster is still alive. Maybe we will have a different symposium when we will be sitting here when all will be finished, when Shcharansky and Sacharov and all the other people will be out and really free to tell us what they have been willing to tell us, because it is not dangerous any more. And I tell you that if I were on the side of the Soviet Union and I would have any respect as a Communist for my ideology - I'm a Christian - I would want to prove to the world that righteousness and social justice can be found, especially in the case of a man who is a prince among men, without having any advantage for himself, risking his life by day and night to save thousands and thousands of Jews, even being willing to face at a table with a glass of wine Mr. Eichmann then in Budapest himself, and saying to him, "Stop killing

these Jews", so that he was called a Jewish hund or dog. Such a man I want freed, and if he is dead I want at least to use the monstrous way in which they left this man languish for 30 years, and more, to at least shake the Soviet Union - that as long as they keep Ida Nudel and Joseph Begun and Anatoly Shcharansky I will keep comparing them to the Nazis till they prove I'm wrong.

Reuben Rose:

Mr. Barnea has passed me a letter which he received in reply to his request to the Prime Minister, Mr. Begin, for a message, and I'm going to read to you the translation in English. This was written on the 16th of May, 1982. "Dear Mr. Barnea, Raoul Wallenberg rescued directly at least 25,000 Jews from the hands of the German destructive enemy. The Russians, after entering Budapest, arrested him and apparently accused him of spying, for whom - nobody knows. Was he executed? That was a possibility, but it is uncertain. All the reports since 1945 of his being in one of the Soviet concentration camps are not certain. In the course of close to forty years it is possible, according to the conditions known to us, to die in one of the concentration camps of Stalin or even of Khrushchev and Brezhnev. But I reason it is preferable to accept the words of Dr. Gideon Hausner: "As long as it has not been proven to us that Wallenberg died, we are to assume that he is still alive." Accordingly, all efforts on Wallenberg's behalf, his release and his rescue, are not only justified from the standpoint of humanity but are also an ultimate moral obligation from the standpoint of the Jewish people. May you and your friends be blessed for this holy effort. Would that the effort encompassing you in Israel and abroad bear fruit, and we may see this man in the fullest sense of the conception one of the righteous of the Gentiles, one of the few among them, come to us and enable us to thank him for all he did for our people in a time of distress and Holocaust. Yours respectfully, M. Begin."

May I add as a footnote to that words which Wallenberg himself used on one occasion when he had the opportunity to rescue only a hundred people from one of those death trains. I made a note of it because it appears in the words of one of the survivors, a woman who was there and who was picked out as one of the hundred by him, and this was a remarkable sense of prophecy by Wallenberg, because this was said in November 1944. This is what he said, and she remembers it to this day: "I feel I have a mission to save the Jewish nation, and so I must rescue the young ones first." This is what he himself said in 1944, and our State was created in 1948.

Dr. Mordechai Paldiel:

I would like to read some very appropriate words which Per Anger relates, that Wallenberg told him just about a week or two before he disappeared. That was in late December 1944, or early 1945. Wallenberg said to Per Anger that he cannot think of returning to Sweden without the knowledge that he had done his utmost to save all the Jews of Budapest. And this was just on his mind as the city was being shelled by the Soviet Army. Perhaps I should add for your information that there were others in Budapest at that time who were also doing something similar to Wallenberg, but with the difference that, for example, the Swiss Attache, a man by the name of Charles Lutz, and a representative of Fascist Spain who also did something, and of course there was a representative of the Vatican - but I think they all followed Wallenberg. And the other thing that they did was that when the Soviet Army approached and they were told by the Foreign Office of the Iron Cross Government in Budapest to leave, almost all of them left, going back to their own countries. The Swiss Attache fled from the Russians and managed to elude them. Wallenberg stayed behind and decided to face the Russians, and he was going to negotiate with them on the return of the Jewish stolen property. And this flabbergasted the Russians - there's no doubt of it - because according to their logic he should have tried to elude them and flee. Evidently this man is a dangerous person, they thought, he has the backing of some very important people in the West, and perhaps (this is a hypothesis) they were going to keep him in custody hoping to negotiate his release, and it is quite possible that they were as surprised as others that no approaches were made by the Swedish Government at that time. Per Anger himself writes that his career in the Foreign Office would be on the line unless he desisted from further investigation. So I think that the Soviet Government were perhaps stuck with Wallenberg, they themselves having been convinced that this was not the sort of man from whom they could fish out information. It has been mentioned here, the guilt is borne by all of us, and I must especially say it, by his own home country. But again I return to the point that mistakes can be made: and if the Soviets could bring themselves to admit the terrible mistakes made by the Stalin regime, well, they can add this as one of the crimes of Stalin and lump it all on him and they could all go scot-free. It's not that difficult. I think that this could be suggested as an honorable way out of the Soviet predicament now, to admit that they made a mistake, it was due to Stalin, "We're trying to find an honourable way out but we don't want to be beaten on our heads for that." And I think we should enlist the support of the Marxists and say that this would redound to the benefit of Marxism to be able to admit a mistake, and Stalin, since he has borne so many crimes, I think one additional burden he can bear is the Wallenberg burden. I say it in all seriousness. Thank you.

Colin Shindler:

I don't think I can follow that. But what I would like to say is that there were interesting variations in terms of the various embassies that helped Hungarian Jews at that time. It is interesting to note about the Spanish Embassy, which has been mentioned already, that the somewhat tenuous link between Spain of 1944 and the Spanish Inquisition of 1492 was made in that the Spanish Embassy issued protective passports to Sephardim, in the sense that the Sephardim of Hungary in 1944 were somewhat linked, linked historically I mean, linked in the reality of Fascist Hungary of 1944 with the Inquisition. And the Spanish Embassy therefore issued protective passports to the 700 or so Sephardim that were there as well. And also the Vatican, I think, took their orders from the Papal Nuncio in Istanbul who was Angelo Guiseppe Roncalli, who became Pope John XXIII in 1958 and that I think is very important. I know in London, when I spoke to meetings, Catholics in the audience were extremely interested to know that. And I think, just as a digression, it should be more widely known, the work of Roncalli particularly in Bulgaria during the war, of his efforts to save Jews.

What can be done in terms of persuading the Soviets to acknowledge that they made a mistake in 1957? The onus in fact falls on the present Foreign Minister, Andrei Gromyko. How does Gromyko say that in fact "I told a lie in 1957?" This is the problem. And there may indeed be some very interesting diplomatic somersaults that he could do, but it's a difficult proposition. Some of us in London felt that with Andropov's succession to the Soviet leadership that if Gromyko found himself on the other side this would be a convenient way of making Gromyko a non-person as in 1955 and 1956 when Krushchev used Stalinism to get rid of people like Gogonovitch and other people who were in the opposition group within the Politburo. We thought that maybe if Andropov and Gromyko were on opposite sides in the new constellation maybe the Wallenberg issue can be injected into this and that Andropov could in fact push Gromyko out by using Wallenberg. The only problem, as they say, is that Andropov and Gromyko appear to be on the same side, appear to be working together at the moment. But who knows what's going to happen tomorrow? I don't think the power struggle in the Kremlin has finished. It's still continuing, and Andropov appears to be a very sick and ailing man, so you don't know what's going to happen tomorrow. Well, I think that is one area that is worth watching. Who knows? Gromyko may be ousted as a result of his lie in 1957 about Raoul Wallenberg.

Jan Willem van der Hoeven:

We are on Christian ground where we do believe in miracles, but I don't know that I would believe in such a miracle that Mr. Gromyko will find a way to say he has lied. I do not believe it can just be put on the back of Stalin, though it may be convenient for us here. There are persistent signs that today's Soviet leadership has very little regard for human values, not just for the human-life situation of Wallenberg but also for other cases that have been brought to their notice at the highest level. I mentioned for instance Anatoly Shcharansky, and that has nothing to do with Stalin, that has just to do with wilful Soviet policy. I think of Ida Nudel writing in her Siberian camp sitting there with seventy or so criminals, saying, "No words, not even in Russian, can describe the daily horrors of my life." This cannot be put on the shoulders of Stalin. But we believe in miracles, therefore we do pray. I only am too much of a realist to think that even if we can get Wallenberg released, he will be seventy-one and we will be too late. That has been expressed at this table and I completely agree, we should bury our heads in shame, that as a Western world that has heard the cry of this nation, we have allowed this man to vanish out of our sight for so long with so little that we have really done. And let us not make another mistake here from this point, we who feel that we have to do something more than just be present at this symposium: let us not be too faint in our cry to the Soviet Union. There was one man who was sent to a man called Pharaoh who kept more men than just one in his hand. And if it was only Wallenberg that we were concerned with - and I am concerned with more people than just Wallenberg but Wallenberg is here specially on the table as it were - that man was sent to Pharaoh and he said, "Let my people go." It was not just a sweet sort of tap on his back and saying, "Well, maybe you can find a bad Pharaoh in history behind whom you can hide." No. I want Yuri Andropov, and I don't care, he holds the key and he knows it. He holds the key for Raoul Wallenberg if he is still alive. Let us not be too faint. Whatever channels we use - praise God for all the Marxists that are willing to hammer home the truth from Europe. Let them. But let our voice not become divided or too weak so that Wallenberg and all the others with him will remain in prison.

Professor Chaim Gevaryahu (by invitation):

Thank you, members of the Christian Embassy. I am very glad to see you here in your building. It is the first time that I am here, and to find that we have such good people who are influenced by the blessing of Abraham to all the families on the earth.

Dear Friends, I became interested in Raoul Wallenberg by the story of my brother. He was in Budapest, and he told me what it was like in Budapest. So let me say a little

bit from the family interest. My brother was in the Swiss Embassy, so I have first-hand information about what was in Budapest. I am glad to tell you that we decided to dedicate the next International Bible Contest, the sixth, on Humanity, in honour of Raoul Wallenberg. This means representatives of about 40 nations will gather to study the Bible and have an International Contest with all that goes on, in honour of Raoul Wallenberg. In Hebrew I would say it is a "chidon", a mystery. Sometimes you cannot understand the reason. I read once an article, which said that even Satan has a Satanic logic. Satan is not afraid of Mankind, but he acts according to Satanic logic. But sometimes you think, "Oh, my God, why was it necessary for the Soviets to take such a person?" In fact, as you told me today in a clear voice, I cannot understand what is going on. In fact, the Chairman of this meeting, Mr. van der Hoeven, said we have to pray because there is no reason, no human understanding. But let me tell you: I was just busy with another little case. We had a prisoner by the name of Amos Baranes (accused of murder and convicted). I became convinced that he was innocent, and so we, three people, made all efforts we could and got him out of prison against a certain bureaucracy. But if three people could organise the release of Baranes ... and he's out. Once I used to study the Tanach, the Bible, with Amos Baranes. So we studied the book of Job, and in fact there is no answer to Job. The Almighty does not give him an answer. But he feels there is the presence of the Almighty, a certain leadership, a certain providence. The answer is that there is a providence, a certain divine project in history, in the history of Mankind and in the history of individuals, and it is the way of history, of Mankind, of individuals: an optimistic one. That means that we sit here and discuss a problem - we don't have to answer it, we cannot answer it, but anyway history goes towards optimism, not towards pessimism. We especially need to emphasise this idea because we have atom bombs and all these troubles. So this is the teaching of the prophets of the latter days, and this is the teaching of Job, that in Job it is said, "He has a blessing and everything he has double", he returned and he became twice 70 years, he lived after this 140 years, twice 70 years. So I told Amos Baranes, "We must be optimistic; we'll see what will happen to your future." So anyway I preached to him, for 5 years I preached optimism to him, and that there will be sunshine and so on. Then when he became free, one day beforehand, he said, "It will really be sunshine." So, Friends, we have to pray. We have to hope that the outcome will be an optimistic one. It is the teaching of the Bible that in the struggle between the righteous and the evil persons . . . Dr. Paldiel is our master on righteousness, practical righteousness. That means "Lo Yamut", you shall not die. The Tzaddik (the righteous person) will not break down, and there will be good time for that Tzaddik. So dear

Friends, what we have done here serves what we have to do and I fully agree with the Chairman. Let everyone act and do according to the best means he has, and nobody should say, I am a single person, I am a bad person, nobody knows my name, I am nothing. But everyone can help. You never know what you can do. We have always to try and to believe that in the end there will be an optimistic outcome. It is so necessary for Mankind to have Raoul Wallenberg free.

May the Almighty bless all of you who organised this Symposium, and let us try and let us help.

Polin Shindler:

I now call on Mr. Barnea who wishes to outline a programme of work for all of us. Please, Mr. Barnea.

Moshe Barnea:

Before I begin, I wish to welcome Mrs. H. Brandt, the widow of the famous Joel Brandt. She has come from Tel-Aviv, and she was one of the persons who did a great deal in Budapest in this cruel time, saving people. People who know the story of Joel Brandt and the work he did together with his wife can understand the importance of the role he played at that time.

What I want to say is this: what are the ways to save Wallenberg?

First, it is the duty of governments to save Raoul Wallenberg. It is the duty of the American Government to save him because he was sent by the American President, by the American Board of Refugees, and we have to appeal to the American Government to save Raoul Wallenberg. When the former President Jimmy Carter and his wife Rosalyn were in Jerusalem, I gave them a Memorandum about the duty of the American Government to save Raoul Wallenberg. I plead with the Chairman of the Christian Embassy to write to Mr. Carter. Mr. Carter and his wife promised me to make efforts to save Raoul Wallenberg, and I think this is the right place and the Chairman the right person to fulfil such a duty.

Jimmy Carter also has an important role in this matter. In the year 1970 Annette Lantos, wife of Congressman Tom Lantos, visited this country. I gave her a large programme which I prepared and I proposed that one point must be to explain how much the American Government was involved in the Wallenberg mission. This is their foremost duty. One of my propositions was that you should grant honorary citizenship to Raoul Wallenberg by the American Government, and this was done because of Annette Lantos and Tom Lantos and other people, and former President Jimmy Carter should

finish this effort.

Secondly, I and Professor Gevanyahu are trying to see that Israel also grants honorary citizenship to Raoul Wallenberg. This is a difficult problem, involving a special law of the Knesset, but we believe this will be realised. After that I think it is very important to get the Swedish Parliament to confer honorary citizenship on Raoul Wallenberg, as I am not sure that he was ever accepted as a full citizen. But if they can grant honorary citizenship to him this will push all their efforts in Sweden. When I was in Sweden in 1967 that was the time to make big efforts, and I returned to this country very frustrated because I had no one with whom to speak or do anything. 1967 is a long time ago.

I think there are about 18 Committees for Wallenberg in all the Free World, in Europe, America, Australia and so on, and we have to coordinate our efforts. Until now there were no centralised efforts. Every Committee works according to its own best understanding of what to do; but I believe that with the visit of Mr. Colin Shindler from London we can together make better efforts for the cause and centralise our work. I also believe that the Christian Embassy can help us with contacts and so on, and I have in mind issuing a bulletin on what has been done in Israel for the cause. Each Committee can learn from the other what we can do together.

I shall cut my remarks short. Here is an example of what we can do. Two years ago a Soviet submarine was sighted off the coast of Sweden, and they sent a telegram.

Another point I call "Waste of Spies." When a few months ago the French Government sent back 47 Soviet spies to Russia, and the Americans gave up their spies and so did England, I regarded this as a waste and an opportunity lost. We have to issue a strong demand to exchange Raoul Wallenberg for the spies. This is a problem. If the Committees are active enough in all the various countries, they can make a demand. I know that at the time President Truman was in office, he proposed that the Swedish Government should exchange people for Raoul Wallenberg, but they did not accept it. They said, "We don't do such things; Raoul Wallenberg was no spy, how can we accept that we exchange him for spies?" This was in 1947/48. What can we do in Israel? You saw the stamp of Raoul Wallenberg was issued. A month ago I had a promise from the Israel Company of Medallions that such a medallion should be issued for Raoul Wallenberg.

Our Committee now has active workers in Haifa, in Jerusalem, and in Beersheva. I want that in a short time we establish a small working Committee for Raoul Wallenberg. I am very happy with the cooperation of the Christian Embassy and I believe that together we can approach the matter successfully.

I wish the Irgun Assirei Zion (Organisation of the Prisoners of Zion) to give membership to Raoul Wallenberg like Alex Marjanko and Uri Gedarov of the Leningrad Trials. I want that there should be a forest of trees planted in honour of Raoul Wallenberg in Tzipori, a forest of 10,000 trees. I want to go up to 100,000 trees, one tree for every person whom he saved, which I think we can do. I should like to organise a meeting of people from World War Two who were saved by Wallenberg, to take place in Israel. In addition, we have contacts with London via Mr. Shindler to bring over here the travelling Exhibition on Raoul Wallenberg. I have spoken to Beth Hatefutzoth (the Museum of the Diaspora in Tel-Aviv University) who intend to hold an exhibition of Jews from Hungary in 1984. They are interested in incorporating this Wallenberg Exhibition in it, after it has been exhibited in Yad Vashem, Jerusalem.

I want to finish with this point. We need volunteers in Tel-Aviv who can help us in translations from Hebrew into English, and from Swedish into English. If there is anyone here who is able to help and who lives in Tel-Aviv, I should be very pleased for details.

I spoke to the Swedish Ambassador before he left for Moscow from Israel, and he promised to send all the archives on Raoul Wallenberg from Sweden. This he did, and all the papers, 30,000 pages, are now to be seen at Yad Vashem.

We have also tried tracing the places where Raoul Wallenberg stayed during his visit to Israel. There is in Haifa in 17 Arlozorov Street the site where he lived. It was a small Jewish kosher pension (hotel); now it is an apartment building. I also found the first photograph of Raoul Wallenberg in Israel. This was taken in 1936. When we publish this Symposium this should be used for the cover - Wallenberg in Israel. Thank you very much.

Colin Shindler:

Ladies and Gentlemen, I think we have reached the end, even though there's much more that could be said about the subject, much more that could be discussed about it. The suggestion was made that we could have questions from you, but I really think you have had a surfeit of the subject for tonight. Thank you very much for your attendance.

Mr. Barnea reminds me that we would very much like volunteers to do some spadework, in other words possibly typing or translation. We do have people in Haifa, we do have people in Jerusalem, but the point is that we need people in Tel-Aviv.

Any of you who are living in Tel-Aviv, I would very much appreciate your names and addresses if you are prepared. You know the saying in English: one volunteer is worth ten pressed men. Of course that applies to the Navy in England, but even so it applies to this particular subject as well.

On behalf of us all here on the Panel, I particularly wish to express our thanks to the Christian Embassy, Mr. van der Hoeven and his Director for hosting the evening, for making it the success it has been, and I feel that we can go out again with this feeling that we are not going to let the matter stay as it is. We are going to press, all of us, individually and collectively. Thank you all very much.

.

Appendix to the Symposium

The following is the list of people to whom a copy of the notes on the Symposium has been sent.

The five members of the panel and the two extra speakers
The Raoul Wallenberg Association, Stockholm, Sweden (20 copies)
The Raoul Wallenberg Committee, London, England (40 copies to include one copy to be sent to every Raoul Wallenberg Committee in all the countries where they exist)
The Board of Deputies of British Jews, London, England (with permission to duplicate to all Deputies if they so wish)
The Chief Rabbi, Sir Imanuel Jakobovits, London, England
The President of the State of Israel
The Prime Minister of the State of Israel
The Foreign Office of the State of Israel (for Mrs. Gita Amipaz, plus 2 copies)
The Swedish Ambassador in Israel (2 copies)
The Dutch Ambassador in Israel
The American Ambassador in Israel
The English Ambassador in Israel
The Head of the Israel Philatelic Association in Tel-Aviv (2 copies)
The Mayor of Jerusalem
The Mayor of Haifa
The Speaker of the Knesset
Dr. Bernard Resnikoff of the American Jewish Committee in Jerusalem
Ms. Sylvia Mantman, his secretary
The Jerusalem Post to its Editor
The Jerusalem Post, Haifa Branch
The Jerusalem Post, Tel-Aviv Branch
Kol Yisrael, Hebrew Section and English Section (2 copies)
The four other National Daily Newspapers in Israel, Ha'aretz, Davar, Ma'ariv, Yediot
The New York Times, New York (Aharonat
The Observer Newspaper, London
The Jewish Chronicle, London
Conor Cruise O'Brien, former Editor of the Observer Newspaper, Eire
Katharine Whitehorn, journalist of the Observer newspaper
Her Majesty the Queen of England
Mrs. Margaret Thatcher, Prime Minister of Great Britain (2 copies)
President Ronald Reagan of the United States, Washington, D.C.
Yuri Andropov, Head of the Soviet Government, Moscow
Andrei Gromyko, Foreign Minister of the Soviet Government, Moscow
The Soviet Ambassador to the United Nations, New York
The Secretary-General to the United Nations, New York (with permission to reproduce to whomever of the delegates expresses interest in receiving a copy)

Regner

Date

Dnr

February 13, 1984 1154/84

PRIME MINISTER

aa/m

P2 Eu^I

Chairman Thomas Lantos
Co-Chairman Larry Winn
Representative Thomas Coleman
Representative William Frenzel
Representative William Lowery
Representative J. J. Pickle
Representative John Seiberling
Representative Mark Siljander
Representative William Thomas
Representative Guy Vander Jagt

U.S. Congressional Delegation
to the European Parliament

c/o Embassy of the United States
of America, Stockholm

Dear Friends,

Thank you for your message of January 23, 1984,
regarding Raoul Wallenberg. I do appreciate your
concern.

I should like to assure you that the case of Raoul
Wallenberg is being vigorously pursued by the Swedish
Government with all means at our disposal. We have not
accepted the Soviet assertion that Raoul Wallenberg
died in 1947, and you may rest assured that no effort
has been, or will be, spared and no appropriate
opportunity foregone to shed light on Raoul Wallenberg's
fate.

Yours sincerely,

Olof Palme

Olof Palme

EMBASSY OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

STOCKHOLM

SN 1154/84
2624 ✓

D. No 230/19		
1984-01-26 24		
AVD. P	GR 2	MM 66

January 23, 1984

Raoul Wallenberg

Mr. Nils Daag
First Secretary
Second Division--Political Department
Ministry for Foreign Affairs
Stockholm

Dear Nils:

Enclosed is a copy of a telegram to Prime Minister Palme from the U.S. Congressional delegation to the European Parliament. We received it on January 23 from Strasbourg.

I would appreciate your forwarding the message to the Prime Minister. If there is a reply, the Embassy would be glad to convey it to the Congressional delegation.

With best regards,

Ints

Ints M. Silins
Counselor for Political
Affairs

Enclosure:

As stated.

1984-02-06

1/15/84

January 23, 1984

TO THE HONORABLE OLOF PALME
PRIME MINISTER OF SWEDEN

The U.S. Congressional Delegation to the European Parliament respectfully and urgently requests that you discuss the fate of Raoul Wallenberg with Mr. Gromyko, whose personal involvement with the Wallenberg affair for the past thirty-nine years makes him uniquely qualified to reveal the history of this hero or to discuss his release should he be alive. As a Swede and a humanitarian, you can do no less than to do your utmost to pursue this matter at this historic meeting in Stockholm.

Chairman Thomas Lantos
Co-Chairman Larry Winn
Representative Thomas Coleman
Representative William Frenzel
Representative William Lowery
Representative J. J. Pickle
Representative John Seiberling
Representative Mark Siljander
Representative William Thomas
Representative Guy Vander Jagt

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

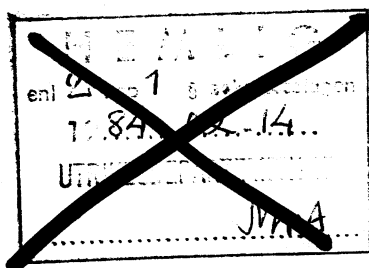
PROMEMORIA ✓

1984-02-14

P2 Eu^I

a+b f kdm t:

Kabsek
Wretborn
Polchefen
Ch pol I
Julin

Exp 84-02-15, Mwt

HEMLIG

il.hbr 1984-01-25

holmquist Gk München-

sson, ch pol avd

Raoul Wallenberg m m"

Nytt Wallenbergvittne?
(1 bil)

En judisk exilungrare vid namn Károly Reményi uppsökte den 23 januari i år generalkonsulatet i München. Han sade sig besitta vissa upplysningar om Raoul Wallenberg vilka han skulle ha inhämtat under sin tid (1945-1958) som tjänsteman vid den ungerska säkerhetspolisen. Efter ett längre samtal med generalkonsul Holmquist på, för Reményis del mycket bruten, tyska överenskomms att Reményi skulle nedskriva något om sitt förflutna på ungerska. En sådan nedteckning inkom till generalkonsulatet den 25 januari 1984.

Generalkonsul Holmquists redogörelse för samtalet samt en översättning till svenska av nedteckningen som FRA ombetts göra och som inkom idag bifogas.
./.

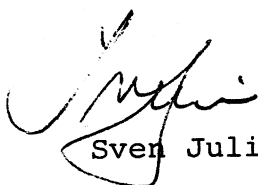
Reményi uppger att Wallenberg efter förhör om spionverksamhet för amerikansk räkning skulle ha dömts till 15-20 års tukthus, samt att han skulle ha underkastats nya förhör 1952 inför den "jude-sionistiska läkarprocessen", som då förbereddes. Han antyder att Berija kan ha låtit avrätta Wallenberg efter Stalins död såsom varande en för honom obekvämlig fånge. "I slutet av 1954 eller början av 1955 försvann Wallenberg spårlöst".

Det bör framhållas att Reményi uppenbarligen själv ej skulle ha mött Wallenberg. Motiven för att han nu valt att kontakta svenska myndigheter är oklara. Holmquist

nämner att Reményi föreföll "intresserad av att skapa ekonomiska förutsättningar för sin fortsatta existens", men i nedteckningen nämns inget om pengar. "För vidare överläggningar ber jag Er ställa upp med en helt pålitlig svensk medborgare och en tolk som helst behärskar ungerska".

Kanslirådet Ingolf Kiesow har i egenskap av tidigare Wallenberghandläggare granskat bilagan till denna PM. Hans bedömning är att Reményis utsaga är av den halten att det inte finns någon anledning att avskriva honom som presumptivt vittne. Risk föreligger dock (50/50-chans enligt Kiesows personliga uppfattning) att det rör sig om en desinformatör.

Som en första åtgärd har ambassaden i Bonn ombetts att via Auswärtiges Amt erhålla de upplysningar om Reményi som de västtyska myndigheterna kan tillhandahålla, speciellt de som kan belysa hans trovärdighet.

Sven Julin

1984-02-15

P2 Eu¹

Ex f kdm till:

Moskva (onr)
Washington (onr)
GK New York (onr)
London (onr)
Bonn (onr)
GK München (onr)
Tel Aviv (onr)

EXPEDIERA	
nr	dat
sy. kurt	16/2 1984
utt. kurt	
luftpost	
vanl. post	

5 § Svar på fråga 1983/84:291 om Raoul Wallenberg

Anf. 15 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Karin Ahrland har frågat mig om regeringen avser att ta några särskilda initiativ under säkerhetskonferensen för att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde och kräva hans frigivning.

Regeringen försitter inget lämpligt tillfälle att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde. I främsta hand föredrar vi därvid direkta framställningar till den sovjetiska regeringen på sätt och vid tidpunkt som vi avgör på grundval av en kontinuerlig lägesbedömning. Denna påverkas naturligtvis i hög grad av i vad mån ny, tillförlitlig information inkommer. Någon sådan information har vi sedan länge inte erhållit.

Även om vi föredrar bilaterala kontakter är möjligheten att ta upp frågan i ett multilateralt sammanhang naturligtvis inte utesluten. Stockholmskonferensen är dock, till skillnad från ESK-konferensen i Madrid, knappast ett lägligt tillfälle. Den senares mandat omfattade mänskliga rättigheter och familjeåterföreningsfrågor. Stockholmskonferensen är som bekant begränsad till säkerhets- och förtroendeskapande åtgärder i Europa.

Anf. 16 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Frågan om Raoul Wallenbergs öde är naturligtvis inte ett sådant ämne som hör hemma på Stockholmskonferensen. Det var således inte ett missförstånd som gjorde att jag framställde min fråga. Men Stockholmskonferensen har medfört att vi i Sverige fått visit av höga herrar från Sovjet. Enligt min och många andras uppfattning erbjöds därmed den svenska regeringen ett utmärkt tillfälle att påminna Sovjets ledare om att vi inte har glömt Raoul

Wallenberg och om att vi fortfarande inte fått någon tillfredsställande förklaring när det gäller hans öde.

Det är inte rätta tillfället att här hålla ett högtidligt tal om Wallenbergs stora humanitära insatser. De bör vara väl kända såväl för utrikesministern som för riksdagen. Kunskapen om hans insatser växer också ute i världen. Här hemma brukar debatten om Wallenbergs öde flamma upp med jämna mellanrum – åtminstone så snart ett nytt vittnesmål blir bekant. Det väsentliga är kanske ändå inte att vi ständigt talar om honom, om vad han har utträttat och om hur vi skall få klarhet i hans öde, utan det är att vi aldrig glömmer honom och, herr talman, inte försummar att vid lämpligt tillfälle ta upp den frågan – oavsett, tycker jag, om vi, som Lennart Bodström nyss sade, fått "någon ny, tillförlitlig information" eller inte. Om "någon ny, tillförlitlig information" inte föreligger, finns det säkert ännu starkare skäl att fråga dem som möjligen känner till hur det förhåller sig. Vi hade några sådana gäster i Stockholm för en vecka sedan.

Vi kan i det här fallet också stödja oss på en allt starkare opinion långt utanför Sveriges gränser. Jag vill påminna om att företrädare för andra länders regeringar också försökt att påverka Sovjet. Det hade därför varit helt naturligt om utrikesministern vid samtal med sin kollega från Sovjet också hade berört fallet Wallenberg. Jag vet att Wallenbergföreningen hade gjort en framställning i saken. Såvitt jag kunnat utröna har föreningen emellertid inte fått någon positiv reaktion från UD.

Jag menar inte att företrädare för den svenska regeringen behöver, eller borde, framföra sina synpunkter i ett officiellt tal – men ni talas ju vid i enrum. Enbart ett påpekande om det svenska folkets intresse i denna fråga hade varit på sin plats.

Jag framställde min fråga innan konferensen startade. Jag gjorde det för att påminna om möjligheten att ta upp saken. Jag beklagar att Lennart Bodström inte har tagit chansen. Han tycks inte ha vågat säga ett ord. Jag beklagar det. Raoul Wallenberg var en modigare man.

Anf. 17 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Om Karin Ahrlund hedrar minnet av Raoul Wallenberg genom att jämföra hans mod med det mod som de visar som talar i Sveriges riksdag kan ifrågasättas. Dimensionerna är något olika när det gäller de gärningar som har utförts.

Det var inte feghet eller brist på mod som ledde till att jag inte tog upp denna fråga vid samtalen med den sovjetiske utrikesministern när denne var här, utan det var uteslutande en bedömning av vad som är den lämpliga vägen att nå resultat. Det väsentliga för regeringen, och för varje svensk, borde vara att klarhet bringas i fallet Raoul Wallenberg. När ett spår erbjuder sig gäller det att följa detsamma och att försöka nå resultat. Jag kan inte utlova – ingen regering har gjort det – att vid varje samtal med företrädare för Sovjetunionen inleda detta med att föra frågan om Raoul Wallenberg eller att göra det under samtalets gång.

Vad jag däremot kan säga om den nuvarande regeringen, liksom om

tidigare regeringar, är att man inte försummar något tillfälle att använda varje minsta ledtråd för att få klarhet i vad som har hänt Raoul Wallenberg och att, om det finns något säkert spår, också söka följa detta för att om han lever utverka hans frigivning.

För den som inte är bekant med detta vill jag hänvisa till de 1 900 sidor som frisläpptes ur utrikesdepartementets arkiv 1980 och de 13 300 sidor som frisläpptes i maj 1982. De beskriver ett träget efterforskningsarbete, som är värt lika mycket som retorik från talarstolar.

Anf. 18 KARIN AHRLAND (fp):

Herr talman! Jag tycker inte att det är lämligt att ta upp frågan om retorik eller inte i det här sammanhanget.

Jag tar fasta på att utrikesministern i alla fall har förklarat sig vilja göra allt han kan för att bringa klarhet, när ett spår erbjuder sig.

Men jag hävdar fortfarande att man dessutom alltid måste påminna om den här saken. Jag har en bestämd uppfattning om – och det har gällt även i liknande ärenden – att det gäller att få fram budskapet till högsta möjliga person i Sovjetunionen, och det var det tillfället som fanns helt nyligen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 76

**Tisdagen den
7 februari 1984**

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärende

Raoul Wallenberg

Datum

1984-02-15

Dnr

Ayd

P

Grupp

2

M&M

Eu^{II}

Adress

SVENSK OTTAWA

Text

✓ 44. Från pol I re Raoul Wallenberg.

P R I M O. Gårdagens Svenska Dagbladet innehöll AP-notis av följande innehåll:

Cit: Den judiska organisationen B'nai B'riths Kanada-avdelning har uppmanat kanadensiska regeringen att utnämna Raoul Wallenberg till hedersmedborgare som ett led i försöken att få mera information om honom från de sovjetiska myndigheterna.

Om Wallenberg görs till kanadensisk hedersmedborgare får kanadensiska regeringen rätt att ställa frågor om hans öde till de sovjetiska myndigheterna. Slutcit.

S E C U N D O. Vi vore tacksamma om ni ville hålla frågans utveckling under diskret bevakning.

CABINET

Ex.t:

Julin, pol

Exp 84-02-15, MWWt

Ifylles av telegramexpeditören

Aysant den

Klockan

Sign

Ifylles av telegramexpeditören		
Avsändt den 84.02.11	Klockan 1710	Sign Ruz

1984-02-08

WASHINGTON

Pol I/Julin/Mal
1984-02-22
Hbr Julin/Lagergren,
Wallenberg-föreningen

Departementssekreteraren

Hans Magnusson

Pol I

UTRIKESDEPARTEMENTET

68 ✓

INKOM UD		
1984-02-17		
AVD.	GR.	MAL.
P	P	Eu

Wallenbergpublicitet

(1 bil.)

Broder,

./.

Översänder en fullig redogörelse för familjen Wallenbergs nyligen inlämnade stämningsansökan. Bifogad artikel är den mest innehållsrika hittills. Övrig publicitet i den här frågan har varit mer av notiskaraktär.

Erik Pierre
Broder

Erik Pierre

mo

Phila. lawyer seeks justice in the Wallenberg case

By Mary Jane Fine
Inquirer Staff Writer

This morning, Chestnut Hill lawyer and law professor Morris Wolff, buoyed by his mission and confident of its timing, plans to sue the Soviet Union.

At 10 a.m., he will enter U.S. District Court in Washington to file the suit on behalf of the family of Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat credited with saving thousands of Hungarian Jews from extermination by the Nazis during World War II.

The suit seeks either Wallenberg's release from the Soviet Union — where he was taken under "protective custody" in 1945 and where the Soviets say he died that same year — or the return of his remains for a hero's burial. The suit also asks for a declaration of illegal action on the part of the Soviets, all pertinent information concerning Wallenberg's detention and a judgment of \$39,000,000 — \$1,000,000 for each year since his captivity.

"If possible, I want his freedom; if not, an honest accounting of his life," Wolff said last week, pacing the floor of the sun porch that serves as his office. "It's time now for the truth."

Having said that, Wolff and his colleagues — lawyers drawn from two prestigious law firms and three universities — are well aware that theirs may be an impossible mission.

The attorneys agree that the thorniest legal problem they face is jurisdiction — whether the court has the authority to adjudicate a case against a foreign government. At issue, Wolff explained, is the Act of State Doctrine, which holds that an U.S. court cannot examine the merits of a case when it is alleged that a foreign government acted illegally within its own borders and under its own laws.

Wolff and his colleagues say they think their case falls outside the definition of the doctrine, because they believe that the Soviet action violated international law. Not only was Wallenberg protected by his diplomatic status, they contend, but at least part of the money that funded his humanitarian work came from the United States.

Two recent developments also have encouraged them to seize the moment: the honorary U.S. citizenship bestowed upon Wallenberg by President Reagan in 1981 and the emergence of a letter written in 1957 by then-Soviet Deputy Foreign Minister Andrei A. Gromyko, acknowledging that Wallenberg's detention amounted to "criminal activity."

"This is a dynamite brief," Wolff said, slapping his palm with a copy of the rough draft. "We're saying [to Gromyko], 'You wrote this letter, you acknowledged you committed a crime. . . . Well, we'd like to ask you a few questions.'"

Until May, Wolff had not heard of Raoul Wallenberg.

That was hardly surprising because until 1979, when Wallenberg's

sister visited the United States to organize a Wallenberg Committee, few Americans knew of the events that had long before become a cause celebre in Sweden.

The Raoul Wallenberg Committee of the United States, headed by Sens. Frank Church, Claiborne Pell, Daniel Patrick Moynihan and Rudy Boschwitz, soon embarked on a massive educational campaign designed, according to its literature, "to make the name of Raoul Wallenberg a household name."

Through documentaries, news programs and brochures, the story began to circulate.

Wallenberg was 32, the scion of an influential Swedish family, when he was dispatched by the Swedish government to Budapest. By the time he arrived, on July 9, 1944, all the Jews outside the capital — 437,000 men, women and children — already had been deported to concentration camps. Wallenberg's mission was to save as many of the Jews of Budapest as he could.

The impetus for his assignment came from the War Refugee Board, established by President Franklin D. Roosevelt in the hope of saving Jews and others targeted by the Nazis. After the partial Nazi occupation of Hungary in June 1944, the board made Hungary its primary focus.

It approached Sweden, a neutral country with an embassy in Budapest, asking for someone to undertake the mission. That someone was Wallenberg.

Once in Budapest, he redesigned the Swedish protective passport, the "Schutzpass," into a more impressive and readily identifiable document; he established shelters, hospitals and soup kitchens, all flying the Swedish flag, and he and other vol-

unteers even distributed blankets, food and clothing to Jews already marching toward death camps.

According to the lawsuit on his behalf, "From July 1944 until January 1945, Wallenberg is credited with having saved up to 100,000 lives."

In January 1945, the Soviet army liberated Budapest. On or about the 17th of that month, Wallenberg was taken into "protective custody" by Soviet secret police, transported to Moscow and placed in Lubyanka prison. The Soviet ambassador to Sweden notified Wallenberg's family of his arrival in Russia and assured them of his safe return.

In February 1957, the Soviet government informed the Swedish government that Wallenberg had died "in his cell . . . probably as a result of a heart attack" in July 1947 at the age of 35. His remains, the communique said, had been cremated.

Wolff says he has "an intuitive belief" that Wallenberg is alive. His belief, he says, goes beyond the family history of longevity, beyond the fact that "the man had a tremendous perseverance in life."

"One of my favorite poems is Emily Dickinson's," he said, "the one that goes, 'I never spoke with God, nor visited in Heaven, yet certain am I of the spot, as if the Checks were given.'"

Wolff's introduction to Raoul Wal-

lenberg came via a colleague, Northwestern University law professor Thomas D'Amato, who had been contacted by Wallenberg's half-brother, Guy von Dardel.

Von Dardel had learned about D'Amato's success in suing the Soviet Union on behalf of a Chicago woman who, while on a student visa in 1981, married a Russian citizen, but the Soviets refused to let him leave the country and join her in the United States.

The case, *Frolova vs. U.S.S.R.*, was resolved when the Soviets, presumably to avoid the publicity and hassle, released Lois Frolova's husband in June 1982, only two months after D'Amato filed suit.

Von Dardel asked D'Amato's advice regarding his half-brother, and D'Amato recommended Morris Wolff, a former assistant district attorney in Philadelphia and a teacher of international law at the Delaware Law School of Widener University.

Wolff immediately bought and read *Righteous Gentile*, a book by John Bierman, which includes recollections by Jews whom Wallenberg rescued and eyewitness accounts by others who say they met him in prison in the Soviet Union years after the time when the Soviets say he lied.

D'Amato and Wolff discussed the

case, talked strategy and decided to file suit, using *Frolova vs. U.S.S.R.* for a model.

"The family is very realistic," Wolff said last week. "They realize [Wallenberg] may be dead, but they want the final chapter of his life written with dignity. They feel it is a political case in part, but they feel it must be heard in a court with a tradition of freedom."

As for the Soviets' response, Wolff mentions the possibility of a grand gesture, a prelude to peace talks, by the Soviets. If that does not happen, he said, he offers "two face-saving ways in which they can release him: they can say that their hospital system is so vast, he apparently was listed under another name, a bureaucratic oversight. Second, they can say that the man has been in such a condition . . . that he has been unable to communicate with them."

"They may even see it as a diplomatic accomplishment to locate and free him."

Murray Levin, of the Philadelphia law firm of Pepper, Hamilton & Scheetz, another lawyer attached to the Wallenberg case, also talked about the possibility of a "gesture."

"I think it's fair to say the odds are long," he said, "and, in the long run, an American court can't force the Russians to release him, but it can do things that are damaging."

The attorneys say they may ask the court for injunctions — perhaps more restrictions on Soviet air travel here and embassy bank accounts — aimed at forcing the Soviets' hand. The timing of the injunctions has not been determined, they say.

A State Department spokeswoman said she was not aware of the pending lawsuit and would be reluctant to comment even if she were familiar with it "for fear of prejudicing the case." She did say that it would be unlikely for a suit filed by an individual to affect U.S.-Soviet relations because the Soviets would not view it as an official action.

A spokesman for the Soviet Embassy in Washington declined to comment, saying he was not familiar with the case.

Wolff talked about the one clear moment years ago when he knew what his future would be. He was 17, working on a high school project, sitting in a magistrate's court in Philadelphia absorbing the litany of complaints and miseries that unfolded there, when he decided he would be a lawyer.

"The law was to be for me an instrument for the accomplishment of social justice," he said, brandishing the papers from the Wallenberg lawsuit, "and this is the most wonderful privilege, to be the custodian of this man's human rights."

waitff holds a copy of the complaint to be filed against the Soviet Union; Soviet officials have declined to comment on the lawsuit

Philadelphia Inquirer / GERALD S. WILLIAMS

1984-02-15

22 FEB. 1984
Utrikesdepartementet Post 1

Kanslirådet Peter Oswald
UTRIKESDEPARTEMENTET

[Signature]

Broder,

Artikel om räddning av ungerska judar.
(1 bil.)

Sedan något år har ju fyrtioårsminnena av Sovjetunionens segrar i andra världskriget duggat tätt, men man glömmer därför inte mera ojämna minnesdagar. Apropå 39-årsminnet av Budapests befrielse har i Leningradskaja Pravda för den 10 ds publicerats bifogade artikel som handlar om amerikanskt och israeliskt förtal av Sovjetunionen i samband med räddningen av ungerska judar. Artikeln som vi på grund av Walléns semester inte har tid att översätta, är ur svensk synpunkt anmärkningsvärd främst därigenom att Raoul Wallenberg och hans insatser vare sig nämns eller antyds.

[Signature]

[Signature]

Bengt Åkerrén

16✓

INKOM UD		
1984-02-17		
AVD.	GR.	MAL
D	2	Eu

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Enhet

Datum

Handläggare

1

84-02-22

S. J. Lin

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Inm. 84-02-15 Åkerström - Örnald
Angående
Arbete om redovisning av nyanlända judar☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

☐ jämte
samt bil☒ jämte
bil nr 2☐ jämte bil
där så angivits☐ bil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet	
☐ Regeringen	20 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr	
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Industriförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Grossistförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC	
☐ Utrnämnd/Utrusk/Europa-		☐ SSLP, Fö		☐ Televerket		☐ TCO	
☐ rådsdel	53 ex	☐ KMI		☐ Statens rymddeg		☐ SAF	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ Fst		☐ Invandrarverket	2 ex	☐	
☐ Utrusk	33 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen		☒ Nina Lagergren	
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövarsberedningen		☒ Raoul Wallenberg-	
☐ Utrusk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk		☒ föreningen	
☐ Förutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet			

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
		☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Paris-del	
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Tripoli
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☒ Tel Aviv
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
		☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
☐ Övriga Afrika	13 ex	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
		☐ Bogatá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
		☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
				☐ Rio de Janeiro	

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättsakkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Bekeris
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☒ J. Lin
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kabssekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	
Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	Distribuerad den	Atg postexp
6	6	84-02-23	84-02-23	kurir
sidor	sidor	sign	sign	luft-post
1	4			
				datum
				sign

Pol P 2 EUI
Bill..... t. G. Leningrad
skr. nr..... 15/2 1984
Hbr Hkewy/Csvald

Провокационная Возня

МОСКВА, 9 февраля. Политический обозреватель Борис Шабаз пишет: Чем больше неприглядны практические действия Вашингтона на международном арене, будь то в Ливане или в Центральной Америке, тем с большим рвением американская пропаганда пытается выдать черное за белое. Из помоек времен холодной войны Вашингтон вновь вытаскивает затасканные фальшивки, не гнушаясь нечестными, лживыми опровержениями вымысла в адрес Советского Союза.

В канун 40-летия освобождения стран Восточной Европы администрация Рейгана продолжает глумиться над попыткой заставить мировую общественность забыть о том, что именно Советский Союз и его Вооруженные Силы, выдержавшие на своих плечах главную тяжесть войны, спасли народы многих стран от гитлеровской чумы, а еврейское население — от полного уничтожения. В этот антисоветский «спиритный поход» администрация США с редким включением главаря

Последние дни радиобарда из американских центров психологической войны усердно раздувают всякого рода немилые о том, что именно Вашингтон и сионистские руководители в годы второй мировой войны выступали чуть ли не в роли «спасителей евреев»

Европы от фашизма, а в качестве примера упоминают, в частности, Венгрию.

Ну что ж, тем, кто рассчитывает на то, что у человека слабая короткая память, придется напомнить некоторые исторические факты.

В 1955 г. в оружейном суде Иерусалима слушалось дело некоего Гринвальда, обвиненного в распространении сведений, якобы перочинник Рудольфа Кастнера, высокопоставленного еврейского чиновника из этого еврейского концлагеря издал приказ о расстреле евреев. Но, вопреки замыслам организаторов процесса, фактически обвиняемый оказался именно Кастнер, которому правительственная печать Израиля присвоила выдающиеся заслуги в деле спасения венгерских евреев от нацистского террора.

В ходе суда были документально подтверждены многие детали, подтверждающие связь заглавного так называемого еврейского агента — высшего в то время органа международной сионистской организации — с нацистскими преступниками, включая таких отпетых палачей, как глава пресловутого «еврейского подполья» главного управления имперской безопасности

зонаности «третьего рейха» А. Эйхман, штандартенфюрер войск СС в Венгрии Курт Блох, и других гестаповских бойцов. Осуществлял эти свавольные операции, который в годы второй мировой войны являлся руководителем так называемого комитета спасения еврейского населения Венгрии. Еще действенная удалость договориться с немцами о беспрепятственном выезде в Швейцарию 600 избранных им лиц: по ссуде из наиболее богатых венгерских сионистских организаций, включая собственных родственных. Взамен он помогал фашистским извергам столь же беспрепятственно уничтожить 500 тысяч венгерских граждан еврейской национальности: при личном участии Кастнера из обманом заманивал в гетто якобы для последующей переброски в безопасное место за рубежом. Таким «местом» оказались газонные камеры Освенцима, куда введенные в заблуждение своими сионистскими ложками несчастные люди попадали, так и не понимая, что их ждет. Так и не понявшие, спаслись, скрывшись от гестаповских инспекторов.

Успех этой «операции» вдохновил Кастнера на расширение масштабов своей деятель-

ности и не прошлой незаметности для американских спецслужб, усмотревших для себя богатые возможности в его «деловой деятельности». Так, Кастнер стал фактически посредником между этими спецслужбами и сионистскими банками, а сионистские банки — покровителями. Он вел переговоры с Эйхманом и другими кандалами о «выкупе» еще одной группы привилегированных лиц еврейской национальности в обмен на передачу фашистской Германии 10 тысяч грузовиков, которые, так это специально оговаривалось, могли использоваться только против советских войск. В Стэнбуле его эмиссары Меняхем Бейер и Бунди Гросс выступили в роли связующего звена между нацистами и представителями США с целью выработки условий «операции», мира западных держав с Германией и расхода активизированной коалиции. Осуществив эти заговоры, — и ценой сотни тысяч евреев — были бы обречены на гибель а фашистских лагерях смерти.

Как ни стараясь защищать Кастнера тогдашний генеральный прокурор Израиля Ханни Коэн обмануть своего клиента, суд принял к выводу, что он «продал душу дьяволу».

сотрудничая с нацистами в способности массовому потреблению венгерских евреев. Рабочий «раз-оказался» обременительной фигурой для евреев, кто стоял за его спиной, лишав его деятельности, а лишь оставался новатор реабилитацией. В мае 1957 года он окончил как «большой» сионистский, израильский журнал «Абула» газет, агентам тайной полиции Тель-Авива.

Почему же тем, кто 40 лет назад вел при посредничестве Кастнера столь откровенную и грязную игру, судьями тогда тысяч венгерских евреев, подало было именно тогда бросить камень в адрес Советского Союза? Судья по делу, эта неспособность провозгласить ясно провозгласить в гольмской конференции тем же рамам укрепление коалиции безопасности и разоружения Европы и ликвидации авторитета, чтобы отравить атмосферу, в которой должна происходить ее работа. Что ж, тем самым она закончила, лишний раз доказавшая, насколько лицемерными, лживыми, интриганскими являются эвфемизмы нынешней администрации США и ее приверженности целям и задачам этого «общеевропейского форума».

1984-02-22

bil 2

Leningradskaja Pravda 1984-02-10

Provokatoriskt oväsen

Moskva, 9 februari. TASS-kommentatorn Boris Sjabajev skriver:

Ju osnyggare Washingtons praktiska handlingar blir, antingen det gäller i Libanon eller i Centralamerika, desto ivrigare söker den amerikanska propagandan göra svart till vitt. Ur det kalla krigets soptunnor gräver Washington åter upp gamla utslitna falsifikat utan att sky smutsiga, för länge sedan avslöjade lögner om Sovjetunionen.

Inför 40-årsminnet av Östeuropas befrielse gör Reagan-administrationen smutsiga försök att få världssopinionen att glömma att det just var Sovjetunionen och dess krigsmakt som, bärande på sina axlar den tyngsta krigsbördan, räddade många länder och folk undan den hitleristiska pesten och den judiska befolkningen - från fullständig förintelse. Till denna USA-administrationens antisovjetiska "korståg" har med iver anförarna för den sionistiska lobbyn ivrigt anslutit sig.

De senaste dagarna sprider radiolögnarna i de amerikanska centra för psykologisk krigföring ut alla slags legender om att just Washington och de sionistiska ledarna under andra världskriget skulle ha uppträtt hart när i rollen som "judarnas räddare" i Europa undan fascismen, och som exempel nämnde de Ungern.

Men de som räknar med mänsklighetens korta minne bör påminnas om vissa historiska fakta.

1955 avhandlades i Jerusalems kretsdomstol målet mot en viss Grinvald, som anklagades för att ha spritt nedsättande uppgifter om Rudolf Kastner, en högt uppsatt tjänsteman i den israeliske premiärministerns kansli. Men tvärt emot vad processens organisatörer avsett, blev det Kastner som framstod som den anklagade, fastän denne av den israeliska regeringspressen tillskrivits utomordentliga förtjänster vid räddningen av Ungerns judar undan den nazistiska terrorn.

Under rättegången bekräftades dokumentärt många detaljer som kastade ljus över de kontakter som ledarna för den s k judiska agenturen - det vid den tiden högsta internationella sionistiska organet - haft bakom kulisserna med nazistiska förbrytare, bl a sådana förhårdade bödlar som chefen för den beryktade "judiska underavdelningen" vid tredje rikets säkerhetstjänst A Eichman, Standartenführern för SS-truppen i Ungern Kurt Bachar och andra gestapobossar. Dessa kontakter upprätthölls just via denne Kastner, vilken under andra världskrigets år var ledare för den s k kommittén för den judiska befolkningens räddning i Ungern.

Honom lyckades det faktiskt att nå överenskommelse med tyskarna om obehindrad utresa till Schweiz av 600 av honom personligen utvalda judar tillhörande de rikaste och mest inflytelserika personerna i de ungerska sionistiska organisationerna, däribland släktingar till honom själv. I utbyte hjälpte han de fascistiska monstren att lika obehindrat förrinta 500.000 ungerska medborgare av judisk nationalitet: med Kastners personliga medverkan lockades de till ett ghetto under förespegling att de skulle transporteras till ett säkert ställe utomlands. Detta "ställe" visade sig vara gaskamrarna i Auschwitz, där de av sina sionistiska bossar bedragna olyckliga människorna hamnade utan att ha fått chansen att fly eller gömma sig undan gestapos spårhundar.

Framgången med denna "operation" inspirerade Kastner till att utöka ramarna för sin verksamhet, och han förblev

inte upptäckt av de amerikanska specialorganen som såg rika möjligheter att utnyttja hans "skicklighet". Och så blev Kastner i praktiken förbindelsemannen mellan dessa specialorgan och sina nazistiska beskyddare. Han förde förhandlingar med Eichman och med amerikanarna om "friköp" av ytterligare en grupp privilegierade personer av judisk nationalitet i utbyte mot att det fascistiska Tyskland erhöll 10.000 lastbilar, vilka, varom det särskilt överenskoms, endast skulle utnyttjas mot de sovjetiska stridskrafterna. I Stambul uppträdde hans emissarier Menachem Bader och Bundi Gross i rollen som förbindelsemän mellan nazisterna och representanter för USA i syfte att utarbeta villkoren för en separat fred mellan västmakterna och Tyskland i syfte att spränga den antihitlevistiska koalitionen. Om dessa avsikter hade kommit till förverkligande, hade åter och åter hundratusentals judar dömts till undergång i de fascistiska dödsfabrikerna.

Hur än dåvarande israeliske statsåklagaren Chaim Kohen ansträngde sig att rentvå sin klient, kom ändå domstolen till slutsatsen att denne "sålt sin själ till djävulen", i det han samarbetat med nazisterna och medverkat till massutrotningen av de ungerska judarna. Den avslöjande sionistiska "hjälten" blev då med ens en besvärande figur för alla dem, som stått bakom honom och dirigerat hans verksamhet och nu uppenbarligen fruktade för nya avslöjanden. I mars 1957 blev han mördad, enligt vad den väl-informerade israeliska tidskriften Giolaigaze uppgivit, av agenter för hemliga polisen i Tel-Aviv.

Vad föranleder dem som för 40 år sedan med tillhjälp av Kastner drev ett så avskyvärt och smutsigt spel med tusentals ungerska judars liv att just nu kasta sten mot Sovjetunionen? Av allt att döma är denna ovärdiga provokation tydligen ägnad att i tiden sammanfalla med Stockholmskonferensen om förtroendeskapande åtgärder och nedrustning i Europa och avsedd att förgifta den atmosfär vari dess arbete borde försiggå. Därmed visar man på andra sidan Atlanten ännu en gång hur hycklande och opportunistiska den nuvarande amerikanska administrationens försäkringar är om dess uppslutning kring detta alleuropeiska forums mål och syften.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr S Julin/ml

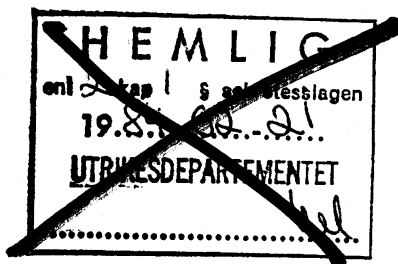
PROMEMORIA

1984-02-21

P2 eu I

Ex f kdm till:

Polchefen (gm Magnusson)
Ch Pol I
Bakeris
Julin
exp 1984-02-21/w
Amb London (onr)

HEMLIG

Polchefens förestående besök i Moskva; Raoul Wallenbergfrågan

För att gå några år tillbaka i tiden togs Raoul Wallenbergfrågan upp på det bilaterala planet 1979, då kabinettsssekreteraren överlämnade en aide-mémoire till den sovjetiske chargén den 2 januari med anledning av att vissa nya vittnen dykt upp. I augusti samma år överlämnades ett brev från statsministern till den sovjetiska regeringschefen Kosygin. I maj 1980 tog utrikesminister Ullsten upp frågan med Gromyko under ett besök i Moskva, och justitieministern gjorde detsamma med sin sovjetiska kollega i september 1980. Kabinettsssekreterare Leifland nämnde fallet vid besök i Stockholm av ambassadör Farafonov från det sovjetiska utrikesministeriet i september 1982. Då nämndes ärendet dock inte vid de protokollförda samtalen utan vid ett informellt samtal och då som ett exempel på vissa frågor som utgjorde en belastning på de svensk-sovjetiska relationerna. Senast frågan togs upp var vid kabinettsssekreteraren Schoris besök i Moskva i januari 1983. - Vid samtliga tillfällen har man från sovjetisk sida - med växlande grad av irritation - enständigt hänvisat till 1957 års besked från dåvarande vice utrikesminister Gromyko att Wallenberg avled 1947.

På det multilaterala planet har Wallenbergfrågan påtalats av den svenska regeringen dels vid fyra tillfällen vid ESK i Madrid 1980 och 1981 (bl a av utrikesminister Ullsten), dels vid FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna i februari 1983. Dessa svenska framstötter besvarades av Sovjet med tystnad.

Nyligen frågade Karin Ahrlund utrikesministern i riksdagen om regeringen tänkte utnyttja den europeiska säkerhetskonferensen i Stockholm för att ånyo göra en démarche. Hon fick till svar att dels har inget nytt framkommit som skulle motivera ett utspel, dels att säkerhetskonferensen inte är rätt forum.

Utrikesministern fann inte anledning att beröra Wallenbergfrågan vid sitt sammanträffande med Gromyko i januari i år. Om vi gentemot den sovjetiska regeringen vill upprätthålla trovärdigheten i vår inställning att Wallenberg lever till ovedersägligt bevis om motsatsen har presterats, kan det synas lämpligt att i Moskva ånyo klargöra att Wallenbergfrågan fortfarande engagerar den svenska opinionen samt att den fortsätter att utgöra en belastning på de svensk-sovjetiska relationerna.

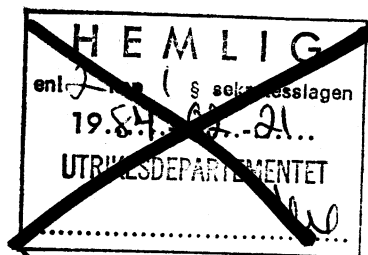
Sven Julin

1984-02-21

Avd	Grupp	M&I
-----	-------	-----

P2 Eri^I

LONDON

U. n.

HEMLIG

Raoul Wallenberg-vittne
(1 bil.)

Broder,

./. I anslutning till dagens telefonsamtal översänder jag generalkonsul Holmquists rapport från mötet med Károly Remenyi samt översättning av den nedteckning som den senare insänt till generalkonsulatet.

Sven Julin

ml

Ifylles av postexp

Aysant med

~~sv kurie~~

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

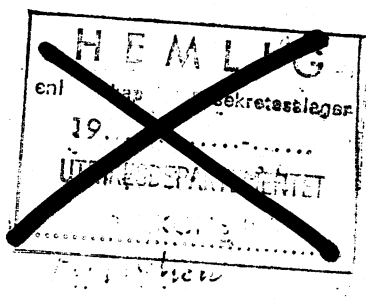
Aysändn datum

Sign

SVERIGES GENERALKONSULAT

München

Julien
Nilsson 84 02 21
1984-01-25

Chefen för politiska avdelning
Jan Eliasson

Utrikesdepartementet

Hemligt

Raoul Wallenberg mm

(1 bil.)

Broder,

Häromdagen uppsöktes generalkonsulatet av en judisk exil-
ungrare Karoly Remenyi som ville lämna vissa upplysningar
om Raoul Wallenberg mm. Ett längre samtal kom till stånd
i måndags den 23 januari. Som främmande språk talade Reme-
nyi endast en primitiv tyska. Hans upplysningar och syn-
punkter blev därför onyanserade och ibland för mig inte
helt begripliga.

Följande skildring av samtalet kan av angivna skäl inne-
hålla fel.

R -som föddes i Budapest 1922-04-18 och är utrustad med
ett västtyskt "unbefristeter Reiseausweis nr 0342876- med-
delade inledningsvis att han hade haft en hög post inom
den ungerska säkerhetspolisen AVO och då nära samarbetat
med sovjetiska KGB.

1943 - 45 hade R som jude utfört tvångsarbete för tyskarna
i Ukraina och därigenom undgått att bli likviderad
som flera av hans släktingar, inklusive en bror.

1945 - 58 tillhörde R den ungerska säkerhetspolisen AVO
och avancerade till en hög post -"Hauptabteilungs-
leiter" kallade han den. Redan efter återkomsten
till Ungern från Ukraina hade R hört talas om
Wallenbergs storartade insatser till förmån för
ungerska judar. Wallenberg hade senare nämnts av
hans kolleger från KGB.

Adress
Marienplatz 21
D-8000 MÜNCHEN 2

Telefon
089/26 40 89/80

Telegram
Svensk

Telex
5216036 SVEA D

SVERIGES GENERALKONSULAT

München

1958 - 62 var R som ambassadråd knuten till ambassaden i Rom med fortsatt tjänstgöring för AVO.

1962 - 82 tjänstgjorde R som enhetschef i sportministeriet och pensionerades sistnämnda år.

R berättade att han under de senaste tio åren mer och mer förlorat tilltron till den kommunistiska ideologien och regimen i sitt land. Han hade i mars 1983 fått en varning från vänner att hans bristande tro hade observerats av AVO och att det endast var en tidsfråga när han skulle häktas. Han hade då med sin hustru flytt till Österrike. En son med familj befann sig redan i Milano.

I Wien hade R tagit kontakt med den amerikanska ambassaden. Genom att berätta för amerikanerna något om det han visste om KGB och AVO hade R fått bistånd för fortsatt resa till München samt hjälp med uppehållstillstånd med ovan nämnda resehandling i Västtyskland.

När det kom till kritan föreföll R inte ha så mycket att säga om Raoul Wallenberg. Han kände -som redan nämnts- till dennes stora insatser i Ungern. Enligt "säkra uppgifter" hade Wallenberg som "känd amerikansk spion" häktats i samband med den sovjetiska ockupationen av Budapest. R upplyste att han genom att lyssna till KGB-tjänstemännens diskussioner förstått att Wallenberg varit aktuell fram till 1954. Det gällde då hans spionverksamhet, hans uppehållsort i Sovjetunionen och slutligen frågan om hur, var och när Wallenberg skulle ha dött och var han blivit begravd. R var säker på att Raoul Wallenberg inte var i livet efter 1954.

R var fortfarande övertygad om att Wallenberg var amerikansk spion. När jag upplyste att dennes verksamhet visserligen till övervägande delen var finansierad med amerikanska medel men att hela Wallenbergs tid i Budapest var till bristningsgränsen fylld av arbete till judarnas fromma, log den gamle säkerhetsmannen och genmälde att det var väl känt både inom AVO och KGB att Wallenberg var amerikansk spion. Att han häktats var logiskt, eftersom den sovjetiska säkerhetstjänsten förberedde sin verksamhet mot USA och amerikanska agenter långt före krigsslutet.

R sade sig ha ytterligare upplysningar att lämna om Wallenberg. Han erinrade också om att den nuvarande sovjetiske stats- och partichefen Andropov under tiden 1954 - 57 först var ambassadråd och därefter ambassadör i Budapest. R hade då samarbetat med honom.

Adress
Marienplatz 21
D-8000 MÜNCHEN 2

Telefon
089/25 40 89/80

Telegram
Svensk

Telex
5216038 SVEA D

Han hade dessutom upplysningar om en rad andra kända ryssar och kunde redogöra i stor detalj för hur den sovjetiska resp. ungerska säkerhetstjänsten fungerade och en rad åtgärder som de företagit.

Min samtalspartner var villig att lämna en längre redogörelse via en från Sverige till München utsänd pålitlig ungerskspråkig tolk eller att resa till Sverige och lämna sina upplysningar för vederbörande där med hjälp av en tolk.

R, som föreföll vara vid god hälsa, förmedlade intrycket av en högre tjänsteman i vilken centraleuropeisk förvaltning som helst. Han betonade flera gånger att han kände sig hotad av AVO och att hans upplysningar måste behandlas med största förtrolighet. Han önskade bosätta sig i Bayern men leva under ett annat namn då han var rädd att agenter kunde försöka spåra upp honom när det blev klart i Budapest och Moskva att han förrätt "yrkeshemligheter".

Trots sitt förflutna inom det beryktade AVO gjorde R inte ett osympatiskt intryck. Han föreföll emellertid kall och nu intresserad av att skapa ekonomiska förutsättningar för sin fortsatta existens.

Vi kom överens att R skulle skriva ned litet om sitt förflutna på ungerska och att jag skulle sända hans promemoria till vederbörande i Stockholm och sedan återkomma till honom för det fall ett svenskt intresse förelåg att med hjälp av tolk höra hans historia.

./. Remenyis promemoria kom mig tillhanda idag och bifogas.

H. Holmquist
Bengt Holmquist
Bengt Holmquist

2
Följande upplysningar om Raoul Wallenberg har jag erhållit av en blivande hög avdelningschef inom det ungerska statliga säkerhetsorganet. Dessutom anförtroddes jag med speciella uppdrag i samband med "jude-sionist"-rättegången som inleddes den 2 januari 1953 och slutfördes efter Stalins död, vid vilken jag blev en av rådgivarna för de anklagades rättssak. Jag fick hand om allt material som handlade om RW och jag själv förhörde även flera personer om Ws roll i Ungern. Flera gånger fick jag nyheter från sovjetiska KGB-rådgivare och rådfrågade dem om RW.

I korthet är följande fakta:

Ryssarna ansåg W som en för amerikanarna mycket viktig hemlig agent som efter kriget skulle avslöja hela jude-räddningsaktionen.

Efter intagandet av Pest-sidan kunde ryssarna tack vare "exakta uppgifter" om W som erhöles av en hemlig agent beordra arrestering av W och sedan dra iväg med honom till Sovjet.

T o m Berija förhörde W i Ljubjanka-fängelset där det under årens lopp samlades mycket material om honom. Enligt uppgift blev han dömd till 15 eller 20 års fängelse efter "erkännande" och fördes till ett från Moskva avlägset fängelse där han utförde översättningsarbete. 1952 togs han tillbaka till Moskva eller dess närhet där han flera gånger utfrågades i samband med att en rättegång förbereddes av Kreml mot jude-sionistiska läkare, antagligen vid samma tidpunkt som en liknande rättegång planerades i Ungern. Det talades om ifall W skulle användas som hemligt vittne eller framträda offentligt vid rättegången då Stalin dog och hela ärendet lades ner.

Vid slutet av 1954 eller början av 1955 tappades alla spår efter W. Enligt rykten från KGB-kretsar skulle Berija som en av sina sista stora åtgärder ha låtit likvidera ett stort antal personer som varit obekväma. 1955 hördes från KGB-rådgivare sådana uttalanden som "att man inte kunde gräva upp hela Sovjet för att leta efter W".

Ovannämnda fakta har relaterats av ungrare vars namn jag känner till och har aktuella precisa uppgifter om dem.

2
Mina herrar! Jag ber er återigen att handlägga min korta översikt om W med största diskretion. Trots för ögonblicket förmedlad indirekt hänvisning betyder inte att svenska regeringen eller västvärlden skall vänta sig nya uppgifter om W. Om ni har användning för det material som jag har i kronologisk och historisk ordning är jag beredd att överlämna det. Under erforderligt beskydd är jag beredd att framträda inför behörig västerländsk myndighet och avlägga detaljerat vittnesmål och att svara på frågor. För att genomföra detta är det nödvändigt att ordna full säkerhet för mig och min familj ty jag vet alldeles säkert att de redan nu forskar efter mig och att detta kommer att förstärkas i den närmaste framtiden. Särskilt om jag går med på att spela en offentlig roll i W-målet och kommer att göra grava avslöjanden. Efter moget övervägande har jag beslutat mig för att lämna mitt tillbakadragna liv och offentligt framträda i W-fallet. Å ena sidan har frågan återigen blivit utomordentligt aktuell och det vore därför fel att dröja med att yppa fakta. Å andra sidan är man inom kommunistblocket föga beredd och därför kan verkan bli desto starkare. Även om det i svenska

2
pressen eller annorstädes görs allt för att vara diskret ifråga om min bakgrund kommer avslöjandena ~~att x f x i x x~~ göra att den moraliska effekten kommer att förlora i styrka.

För ev fortsatta samtal ber jag er sända en fullständigt tillförlitlig svensk medborgare och en perfekt ungersktalande tolk. Hur, var och när detta skall ske överlåter jag åt er att bestämma.

Omkring den 10 februari kommer jag ~~att~~ av privata orsaker att tillbringa ca en vecka i Italien. Om jag icke svara på min bostads telefon ber jag er ha tålamod några dagar.

I väntan på edra vidare meddelanden

förblir jag med utmärkt högaktning

u/Reményi Károly

Pol I/Julin/ml

Ärenda

re Wallenberg-vittne

Datum

1984-02-22

Ård

10

Grupp

2

M&I

= 10 =

Adress

SVENSK BONN

Text

Från Pol I re Wallenberg-vittne. 1984-02-07. HP 2

Vill för er kännedom meddela att Julin och L-Å Nilsson, London, kommer att intervjua Karoly Remenyi på GK i München måndagen 27 februari. Vårt önskemål om de västtyska myndigheternas bistånd och förhoppningsvis snara besked kvarstår givetvis.

CABINET

Ifylles av telegramexpeditören

Avskickat den

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Sven Julin

Arkivexemplar

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1984-02-022 1010			P 2 Eu I

Nina Lagergren
Raoul Wallenberg-föreningen
Box 16076
103 22 STOCKHOLM

Ambassaden i Tel Aviv har i dagarna erhållit ett referat från en Raoul Wallenberg-manifestation som ägde rum i Jerusalem den 8 augusti 1983. För den händelse den inte skulle ha kommit Raoul Wallenberg-föreningen till handa översänder jag en kopia.

2c skr. m. 371.

fr. Tel Aviv 84.02.08

Jag passar på att samtidigt översända kopia av en skrivelse som vi erhållit från ambassaden i Washington beträffande Raoul Wallenberg-publicitet i samband med åtalet mot den sovjetiska staten. Om några nyheter inflyter i det avseendet är vi naturligtvis angelägna att få del av dem.

Med bästa hälsningar.
Vänligt,
Sven Julin
Sven Julin
Kansliråd

fyller av postexp

Avsändt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

1984-02-22

Sign

2. *Mal*

sekr
Pol chef
Pol)
Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol I

2 7 FEB. 1984

Betr. åtgärd se bif.
delgivningslista

ORIGINALTELEGRAM
INKOM UD

'84 FEB 23 23:33

DNR		
P	2	Eu ¹

Pol

SVENSK OTTAWA 1984-02-23

CABINET STOCKHOLM

✓ 59. ERT 44. FOER POL 1 FRAAN ROMERT. RE RAOUL WALLENBERG.

ARTIKELN I SVD 14 FEBRUARI AER DELVIS KORREKT. EN LIBERAL PARLA-
MENTARIKER, MR ROLAND DE CORNEILLE, HAR FOER AVSIKT ATT FOERESLAA
DEN KANADENSISKA REGERINGEN ATT UTNAEMNA WALLENBERG TILL
KANADENSISK HEDERSMEDBORGARE. SAAVITT VI VET HAR SAA EMELLERTID
AENNU INTE SKETT.

BJOERK+

SVENSK OTTAWA 1984-02-23 KL. 1633
10590V UDSTH S
SVENSK OTT

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Enhet Datum Handläggare

1 84-02-24 5-jul-77

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☒ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller navn

5

Ottawa 84-02-23 NRS

Angående

Ravut Wallenberg,

HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

☐ uten bil

**jämte
samt bil**

☐ jārntē
bil nr

**jämte bil
där så angivits**

**bil kan lånas
på UD tel:**

BH	BH	BH	BH
☐ Konungen	☐ Statssekr	☐ IMPOD	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 20 ex	☐ IM-enh A	☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern	☐ I-sekr A	☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö	☐ I-enh Fi	☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr
☐ Chef I	☐ I-enh Fö	☐ IVA	☐ Industriförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr I	☐ STU	☐ Grossistförb
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet	☐ I-sekr	☐ Statens kärnkraftsinp	☐ LO
☐ Riksdagens talman	☐ I-sekr	☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex	☐ SSLP, Fö	☐ Televerket	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 23 ex	☐ KMI	☐ Statens rymddeg	☐ SAF
☐ Utrutsk 33 ex	☐ Fst	☐ Invandrarverket 2 ex	☐ <i>Mina Lagergren</i>
☐ Europarådsdel 12 ex	☐ Ch Fst/Op 5	☐ Forskningsberedningen	☐ <i>Royal Walford</i>
☐ Utrutsk kanslichef	☐ Arméstaben FN-avd	☐ Miljövärdsberedningen	☐ <i>föreningen</i>
☐ Förutsk kanslichef	☐ FOA 2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐
☐ Riksdagsman	☐ SIPRI	☐ Sekr f framtidsstud	☐
☐ Riksdagsman	☐ EKN	☐ Nordiska Rådets sv del	☐
☐ Riksdagsman	☐ KK 5 ex	☐ Svenska institutet	☐
☐ Statssekr Fö	☐ Riksbanken	☐ Nordiska Afrikainst	☐
☐ Statssekr	☐ SIDA	☐ Latinamerikainst	☐
☐ Statssekr	☐ BITS	☐ Utrikespol institutet	☐
☐ Statssekr	☐ SAREC	☐ Europainstitutet	☐

☐	Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing ☐ Bonn	☐ London ☐ Moskva	☐ Paris ☐ Tokyo	☒ Washington 2 ex ☐ FN-repr
☐	Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐	Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A	☐ Budapest ☐ Bukarest	☐ Prag ☐ Sofia	☐ Warszawa
☐	Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Ankara ☐ Athen ☐ Bern	☐ Bryssel ☐ Dublin ☐ Haag	☐ Lissabon ☐ Madrid ☐ Ottawa	☐ Rom ☐ Wien ☐ Bryssel-del ☐ Paris-del ☐ Genève-del ☐ Nedrustn-del Genève ☐ Strasbourg-repr
☐	Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis ☐ Tripoli
☐	Mellanöstern	8 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman	☐ Bagdad ☐ Beirut	☐ Damaskus ☐ Jeddah	☐ Kuwait ☐ Tel Aviv
☐	Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra ☐ Colombo	☐ Dhaka ☐ Hanoi ☐ Islamabad	☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur ☐ Manila	☐ New Delhi ☐ Panmunjom ☐ Pyongyang ☐ Seoul ☐ Singapore ☐ Teheran ☐ Vientiane ☐ Wellington
☐	Övriga Afrika	13 ex	☐ Abidjan ☐ Addis Abeba	☐ Dar-es-Salaam ☐ Gaborone	☐ Harare ☐ Kinshasa	☐ Lagos ☐ Luanda ☐ Lusaka ☐ Maputo ☐ Monrovia ☐ Nairobi ☐ Pretoria
☐	Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá ☐ Brasília	☐ Buenos Aires ☐ Caracas	☐ Guatemala ☐ Havanna	☐ Lima ☐ Managua ☐ Mexico ☐ Montevideo ☐ Quito ☐ Santiago
☐	Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Antwerpen ☐ Barcelona ☐ Berlin Gk	☐ Chicago ☐ Frankfurt ☐ Hamburg	☐ Hongkong ☐ Istanbul ☐ Leningrad	☐ Los Angeles ☐ Minneapolis ☐ Montreal ☐ München ☐ New York Gk ☐ Rio de Janeiro ☐ San Francisco ☐ Sao Paulo

☐ Utrikesministern ☐ Wretborn ☐ Utrikeshandelsmin ☐ Kabinetssekr ☐ Chef kabsekr kansli ☐ Anderman ☐ Chef Pol avd ☐ Chef Pol 1-5 ☒ Chef Pol	☐ Transportsekt ☐ Folkrttssekkunnige ☐ Statssekr f utr hand ☐ Chef H-enh ☐ Ftrhandlingsgruppen ☐ KSA ☐ Chef Rrttsavd ☐ Chef R ☐ Expeditionschefen	☐ Statssekr f int u-samarb ☐ Chef multilat enh ☐ Chef bilat enh ☐ Chef planerings enh ☐ Bistndsinspektren ☐ Chef protokollet ☐ Chef press- o inf enh ☐ Chef pressbyrn ☐ Chef inf byrn	☐ Chef SSB ☐ Rapportversikten ☐ Regeringsparmen ☐ Theorin ☐ Edeen ☐ Wahlbäck ☐ Marling ☐ Bekeris ☐ Hjärpe	☐ Norström ☒ Jelin ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Åter enh
Antal ex skr 5 sidor 11	Antal ex bil sidor	Kopierad den 89022 sign R	Distribuerad den 242-84 sign J	Åtg postexp kurir ☐ luft-post ☐ datum sign

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I

1984-02-24

Dev	Avd	Grupp	M&I
1069	P2	ku	I

Ex:

Bohn, utr.min.kansli
Julin

Robert Jansson
Torsgatan 4 C
578 00 ANEBY

Utrikesministern har bett mig besvara Ditt brev till honom.

Med hänvisning till utrikesministerns svar till Karin Ahrlund i riksdagen frågade Du varför Stockholms-konferensen inte skulle vara ett lämpligt forum att ta upp frågan om Raoul Wallenberg.

Svaret framgår av Lennart Bodströms inlägg i riksdagens frågestund: redan i september 1983 i Madrid kom de 35 stater som deltar i ESK-överläggningarna överens om att Stockholms-konferensen skulle ägnas åt förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder i Europa. Därmed avses i första hand åtgärder på det militära området, och inte en fråga som Raoul Wallenbergs försvinnande. När tillfälle här till erbjuder sig kommer vi att ta upp Raoul Wallenbergfrågan.

Med bästa hälsningar

Sven Julin
Kansliråd

Mal

ifylles av postexp

Avsänt med

☐ av kurer

☐ uti kurer

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändt datum

27/2-84

Sign

Mal

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

PROMEMORIA
1984-02-24

PA-enheten (i 3 ex)
UD

Ansökan om tjänsteresa

Härmed anhålles om bemyndigande för tjänsteresa enligt följande:

Resenärer

Kr S Julin, UD
Ambr L-Å Nilsson, Amb London
Gustav Boné, Rikspolisstyrelsen

Förrättningsort

München

Färdsätt

Flyg

Restid

1984-02-26--28

Anledning

Förhör med Raoul Wallenbergvittne

Sven Julin
Sven Julin

Tillstyrkes

TILLSTYRKES

Peter Osvald
Peter Osvald

Bolet-organisat
Bolet-organisat

Delges
Resenärerna
PA-enheten
Rese- och flyttningssekt
BOS

PA-ENHETEN
Avdelning 1984-02-27
Centrum <i>Mervig</i>
.....
.....
.....
.....
.....

PA-enheten
Ex till:
Resenärerna
PA I:1
Lundblad
Pers.kont.

exp. 1/3 kl

SVERIGES AMBASSAD

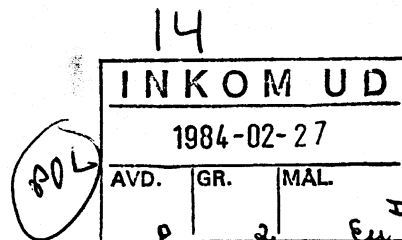
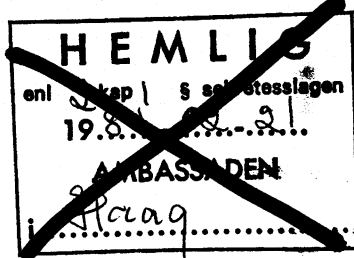
HAAG

1984-02-21

HP 1

Overlämnas för kännedom
Betr. åtgärd se bifv Utrikesdepartementet Pol I
delgivningslista - 1 MRS. 1984

Departementssekreteraren Magnusson
Utrikesdepartementet

Reaktioner på Wallenberg-kampanjen
Hbr Olsson-Magnusson 1983-12-01
(5 bl.)

Broder,

Jag vill inte underlåta att låta Dig få del av några av de brev och kort som var och varannan dag inkommer till ambassaden som ett resultat av den Wallenberg-aktion som jag tidigare korresponderat med Dig om. De flesta verkar vara "prefabricerade", men det finns väl några som avviker från mängden. Vi vill särskilt fästa Din uppmärksamhet på brevet från J D Sie, som påstår sig veta var Wallenberg just nu befinner sig. Vad uppgifterna har för värde undandrar sig helt vårt bedömande, men vi har i alla fall informerat oss om Sies person. Han är född 1911 och är pensionerad advokat. Så långt det gått att kontrollera finns inget känt om honom som skulle vara belastande i medicinskt, politiskt eller rättsligt hänseende.

Jan Olsson
Jan Olsson

Postadress

Postbus 90648
2509 LP DEN HAAG
Nederländerna

Gatuadress

Neuhuyskade 40
2596 XL DEN HAAG
Nederländerna

Telefon

070/245424

Telegramadress

Svensk

Telex

31291

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Po 1 / 84-0301 S julin 9

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

Haag Oslo - Hapuron
84-0221 - Raoul Wallenberg
☒ HEMLIGSTÄMPAS
Delges för kännedom

utan bil		jämte bil nr		jämte bil där så angivits		bil kan lånas på UD tel:	
Bil		Bil		Bil		Bil	
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet	
☐ Regeringen 20 ex		☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr	
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Industriförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Grossistförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk 2 ex	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC	
☐ Utrnämnd/Utrusk/Europa-rådsdel 53 ex		☐ SSLP, Fö		☐ Televerket		☐ TCO	
☐ Utrikesnämnden 23 ex		☐ KMI		☐ Statens rymddeleg		☐ SAF	
☐ Utrusk 33 ex		☐ Fst		☐ Invandrarverket 2 ex		☐ Wina Lagomren Raoul Wallenberg föreningen	
☐ Europarådsdel 12 ex		☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen			
☐ Utrusk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövarsberedningen			
☐ Förutsk kanslichef		☐ FOA 2 ex		☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK 5 ex		☐ Svenska institutet			
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet			

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
	☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada 16 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Paris-del
☐ Nordafrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
				☐ Tripoli
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	
	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
				☐ Tel Aviv
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
				☐ Teheran
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
				☐ Maputo
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
	☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
				☐ Montevideo
	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
☐ Vissa lönade konsulat 17 ex	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
				☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssekkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☐ S julin Po 11
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	
☐ Kabinettsekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättssvd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☒ Bekeris	
☐ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	

Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	Distribuerad den	Atg postexp	datum
4	1	840301	1/3-84		
sidor	sidor	sign	sign	kurir	luft-post
7	7				

Mr. J.D. SE

Beschouwstraat 2

1503 MD Zaandam

Tel. 1075-070301

HAAG

INK. AMB. HAAG		
D. N:o 15/51		
- 9 JAN 1984		
AVD	GB	MAL
AP-1		Ab

TOPSECRET

Bill L. hbr. Olson
Magnum den. SVA 1985
Zaandam, Saturday, 7 January 1984
Noon, 16.00 hr.

To
the Swdish Ambassador
The Hague, Netherland

Dear Sir,

The disappeafence of Graf v. Wallenberg, the Swdish Ambassador during Worldwar II as discribed by the daily "Telegraaf" of Amsterdam a couple days ago, has my highest interest. Here are the astonishing informations I may give to you and your country and your people:

1. v. Wallenberg is still ALIVE;
2. For 38 years he is imprissoned in MOSCOU, Russia;
3. In the "IWAN RASPUTIN"-jail, Cel. Nr. 812.

Your Ministerie of Justice and Defence has the necessary instrments (Intelligence and Secret Services) to check and verify these informations.

Känt vad avser: kriminall, polit, och engagemang eller
You will do me and the source, whose integrity and liability I can trust for 100%, a grat favor, to inform us about the RESULTS of your investigations, concerning those informations.-

We thank you in anticipation for your answer.

sincerely yours,

Su-

(J.D.Sie)

P 2501
(Pol)
A. a.
Jan

Bil. 2 hbr. Olsson Magnus
den. 8/9 1984

23 JAN. 1984

Jan 2

heiden, 20-1'84

Geachte Heer, His excellency,

I demand in the name of the God of Justice
the release of Rucul Wallenberg.
30 years in Soviet-camps are enough!

If he already died, as the USSR government
stated, let Jan Kaplan go to the west, where
the international Wallenberg committees can
hear him.

Hoochachtend,

January 1984

Excellency,

HKK. AMB. HAAAG		
Dnr.		
1984 - 02 - 01		
AVD	GP	MA
JP	1	Wallenberg

I write to you because I am very concerned about
 Raoul Wallenberg your brave war hero, saved in the
 second world war in Hungary so many people out the
 hands of Hitler followers.

Since 1945 Wallenberg is in prisonment in the Soviet Union.
 The USSR government stated that Wallenberg already
 died in 1947.

But after that year Raoul Wallenberg is seen through
 several people in the following camps, prisons and
 mental institutions,

1948 Lubianka, Moscow

1948 Khatyn - Yu camp, Vorkuta

1949 Butyrka, Moscow

1951 Lubianka, Moscow

1953 Vladimir

1955 Gorki transit, Gorki

1959 Vladimir

1961 Mental Institution, Moscow

1962 The Isle of Wrangel
1963 Lubianka, Moscow
1966 Siberia
1967 Camp Irkutsk
1972 Potma, Mordovia
1975 Butyrka, Moscow
1976 Gorki centraal
1978 Lubianka, Moscow
1978 Blagoveschensk, Amur
and 1980 Prison hospital Leningrad.

Excellency, please will you ask your government if they will do something for this poor man, so that the Soviet government let him free.
He is already 38 years in prison.

With high respect,

C. de Witt

Miss; C. de Witt,
Amsterdam
Holland.

Pol

Bil. 4 Hbr. Olsson Magnusson
den 21/2 1984
GL

INV	15/47
D. N.	26 FEB 1984
AVB	GR
HA	11 AB

Andyk, 1-2-1984.

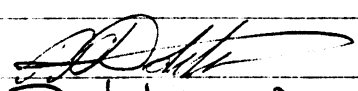
Dear Sir,

We, as members of a local supporting-group of the Christian Foundation for Aid to Conscience Convicts (Postbus 80, 1619 ZH, Andyk), want to thank you for all your activities concerning the Swedish diplomat Raoul Wallenberg.

We want to ask your to continue with the Wallenberg-case, especially your contacts with the government of the Soviet-Union, concerning his release from Soviet-imprisonment.

Further we request you to inform us about your progressions and new situations in the Wallenberg-case.

Thank you so far, you've done and will do,

(M. v. Dokkum)

- cc: - The Ambassador of the USSR.
is Gravenhage, Netherlands.
- The Ambassador of Sweden.
is Gravenhage, Netherlands.
- The Dutch Minister of Foreign Affairs.
is Gravenhage, Netherlands.
- The Prime Minister of the Netherlands.
is Gravenhage, Netherlands.
- The Queen of the Netherlands.
is Gravenhage, Netherlands.
- The Prime Minister of Hungary.
Budapest, Hungary.
- The Minister of Home Affairs of the USSR.
Moscow, USSR.
- The President of the Presidential Council
of the republic of Hungary.
Budapest, Hungary.
- The Ambassador of Hungary.
is Gravenhage, Netherlands.

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 2 -		

TENDENSER TILL FRAKTIONERING INOM KOMMUNISTPARTIET.

SAAVITT KAN FOERSTAAS AER REMENYIS REDOGOERELSE FOER DN INRE
POLTISKA UVECKLINGEN I UGER N N AARIONDEN NAERMAST
EFER 1945BAADE VAELINFORMERAD OCH BALANSERAD. HAN NAMN-
GER FLERA

PERSONER SOM FOER NAERVARANDE BEFINNER SIG I FRAMSKJUTEN STAELLNING,
BLAND DEM UNGGERNS NVARANDE MOSKVA-AMBASSADOER ZNDOR RAJNAI,
SAASOM TIDIGARE KOLLEGER I SAEKERHETSTJAEENSTEN.

REMENY OEVERFLYTTADES 1957 FRAAN DEN OEVERVAKANDE SAEKERHETS-
TJAEENTEN TILL DEN YTTRE, INSAMLANDE VERKSAMHETEN. SOM SKAEL
HAERFOER UPPGER REMENYI SJAELV ATTHAN VAEGRADE BITRAEDA RAJNAI
I IME NAGY- OCH ZOLTAN TILDY--AA-3434,-. EFTER EN KORT UT-
BILDNING I UTRIKESMINISTERIET SAENDES REMENYI TILL DEN
UNGERSKA BESKICKNINGEN I ROM, DAER HAN SOM FRAEMSTA UPPGIFT
HADE ATT INSAENDA INFORMATIONER OM VATIKANEN SAMT LEDA ETT
AGENTNAET. HAN VAR CHEF FOER BESKICKNINGENS CIVILA UNDERRAETTEELSE-
AVDELNING (LEGALA RESIDENTURA) SAMT VAR INLEDNINGSVIS
ANMAELD SOM FOERSTE SEKRETERARE OCH DAEREFTER SOM AMBASSAD-
RAAD. UPPENBARLIGEN TRIVDES REMENYI OCH HANS FAMILJ UTOM-
ORDENTLIGT VAEL I ITALIEN SAMT TYCKSVID HEMKALLANDET HA
HAFT VISSA FUNDERINGAR PAA ATT OPPA AV. DESSA SKRINLADES
EMELLERTID MED HAENSYN TILL MAKARNAS AALDRIGA
MOEDRAR SOM BODDE KVAR I UNGERN.

EFTER AATERKOMSTEN TILL HEMLANDET OMPLACERADES REMENYI - I
ENLIGHET MED ETT ALLMAENT DEKRET OM ATT FUNKTIONAERER SOM
VARIT NAERA ASSOCIERADE MED RAKOSI-REGIMEN SKULLE GES
MER NEUTRALA POSTER - TILL EN TJAEENST I SPORTMINISTERIE.

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 3 -		

HAN PENSIONERADES DAERIFRAAN 1982 SAASOM AVDELNINGSCHEF.

DEN HAER SKISSERADE RAMBERAETTElsen BOER VARA TAEMLIGEN LAETT ATT I STORA DRAG VERIFIERA, SAERSKILT SOM REMENYI UPPENBARLIGEN REDAN FOERHOERTS AV DE AMERIKANSKA OCH VAESTTYSKA SAEKERHETS-TJAENSTERNA. EN ENKEL KONTROLL AV DIPLOMATLISTORNA FOER ROM AAREN 1958 TILL 1962 KAN VIDARE GE BESKED OM TJAENTGOERINGEN DAER.

FRAAAN BOER OCKSAA STAELLAS OM ETT SAMTAL MED REMENYI INTE KAN VARA AV INTRESSE FOER SVENSKA SAEKERHETSVAARDANDE ORGAN, TROTS ATT HANS DIREKTA ERFARENHETER LIGGER SAA LAANGT TILLBAKA I TIDEN SOM AAREN 1945-1962. REMENYI HAR EMELLERTID AEVEN UNDER AAREN DAEREFTER UPPRAETTHAALLIT EN DEL AV SINA PERSONLIGA KONTAKTER INOM DEN UNGERSKA SAEKERHETSTJAENSTEN OCH KAN DAERFOER HA ALLTJAEMT RELEVANTA UPPGIFTER ATT LAEMNA OM DENNAS ARBETSSAETT ETC.

GENERELLT GAELLER FOER OEVRIGHT ATT REMENYI, FOEDD 1922, GER ETT VITALT , INTELLIGENT OCH BALANSERAT INTRYCK.

S E C U N D O VAD SAA ANGAAR REMENYIS UPPGIFTER OM RAOUL WALLENBERG SKULLE JAG VILJA GOERA FOELJANDE ANMAERKNINGAR.

REMENYI PAASTAAR ATT HAN EFTER SIN AATERKOMST TILL BUDAPEST I AUGUSTI 1945 - FRAAN FOERST TVAANGSARBETE FOER TYSKARNA I UKRAINA SAMT DAEREFTER DELTAGANDE I SLUTSTRIDERN MOT DEN TYSKA ARMEN I OESTERRIKE - I JUDISKA KRETSAR SKULLE HA HOERT TALAS OM WALLENBERGS HJAEIPARBETE. DENNA UPPGIFT FOEREFALLER

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 4 - Leifland → Nelson		

SANNOLIK MED HAENSYN TILL REMENYIS BAKGRUND.

NAAGON GAANG 1947-48 ERFOR REMENYI GENOM ZADOR HORVARTH (FOEDD HAMBURGER), EN NAERA MEDARBETARE TILL CHEFEN FOER AVO, DEN UNGERSKA SAEKERHETSTJAEENSTEN, PETER GABOR (FOEDD EISENBERGER) ATT WALLENBERG UNDER FOLKE BERNADOTTES LEDNING SKULLE HA VARIT AMERIKANSK SPION. CIRKA ETT AAR SENARE (1948-49) SADES INOM AVO ATT WALLENBERG HOELLS FAENGLAD I LUBLIJANKA I MOSKVA TILLSAMMANS MED BLAND ANDRA DEN UNGERSKE GREVEN ISTVAN BETHLEN, KAEND SAASOM SEKRETERARE I BONDEPARTIET SAMT FRAMSTAAENDE ANTINAZIST SOM AV HORTHY TOGS IN I REGERINGEN 1943.

EN KOMMENTAR I SAMMANHANGET AER ATT DET BOER GAA ATT KONTROLLERA I UD:S WALLENBERG-ARKIV OM BETHLEN TIDIGARE NAEMNTS SOM MEDFAANGE TILL WALLENBERG. (LEIFLANDOCH JAG HAR DOCK INGET MINNE AV NAMNET BETHLEN FRAAN WALLENBERG-ARKIVET)

REMENYI UPPGER VIDARE ATT UNDER 1949 KOM DE FOERSTA REGULJAERA SOVJETISKA RAADGIVARNA TILL AVO. EN AV DESSA VAR ARMENIERN ALIYEV SOM VARIT ANDROPOVS OEVERORDNANDE I KARELEN UNDER ANDRA VAERLDSKRIGET. DET ROERDE SIG DOCK, ENLIGT REMENYI, INTE OM DEN NUVARANDE SOVJETISKE POLITBYRAAMEDLEMMEN ALIYEV. SAMTIDIGT GICK RYKTEN OM ATT WALLENBERG I MOSKVA PERSONLIGEN HOERTS AV BERIA, SYSSLADE MED OEVERSAETTNINGSARBETEN SAMT DOEMTS TILL 15-20 AARS FAENGELSE AV EN DOMSTOL FOER DEN STATLIGA SAEKERHETEN.

MOT SLUTET AV 1952 HOERDE REMENYI UPPGIFTER OM ATT I UNGERN, LIKSOM I SOVJETUNIONEN OCH TJECKOSLOVAKIEN FOERBEREDES EN RAETTEGAANG MOT SIONISTER. I MOSKVA SPELADE I SAMMANHANGET DEN SAA KALLADE LAEKARKOMPLOTTEN EN VIKTIG ROLL. CIRKA 15 JANUARI 1953 INKALLADES REMENYI TILL EN OEVERORDNAD INOM AVO SAMT GAVS I UPPDRAG ATT KARTLAEGGA WALLENBERGS VERKSAMHET

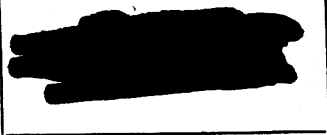
UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 5 -		

I UNGERN. REMENYI FICK DOCK INGEN KLAR BILD AV HUR WALLENBERG KUNDE KOMMA ATT ANVAENDAS VID KOMMANDE RAETTEGAANGAR I SOVJET-UNIONEN ELLER UNGERN. DOCK STOD DET FULLT KLART ATT HAN ALLTJAEMT VAR VID LIV. FOER ATT FULLFOELJA SITT UPPDRAG FOERHOERDE REMENYI SJAELV ETT DUSSINTAL PERSONER SOM 1944-45 I BUDAPEST KAENT WALLENBERG. VIDARE UNDERSOEKTES DEN JUDISKA FOERSAMLINGENS SAMT ROEDA KORSETS ARKIV. REMENYI NAEMNDE BLAND DE PERSONER SOM HAN FOERHOERT OEVERLAEKAREN LAZLO BENEDEK, SOM 1956 SKULLE HA FLYTT TILL SVERIGE, SAMT EN KAEND BOXARE VID NAMN ZOLTAN RONAI.

BENEDEK UPPGES UNDER KRIGET HA VARIT CHEF FOER DET JUDISKA SJUKHUSET I BUDAPEST. DENNA UPPGIFT, LIKSOM HURUVIDA HAN ANLAENDE TILL SVERIGE 1956-57, BOER KUNNA KONTROLERAS. DET KAN OCKSAA VARA MOEJLIGT ATT FINNA UPPGIFTER OM RONAI. UNDER DE OLIKA FOERHOEREN FICK REMENYI INTE FRAM NAAGRA KOMPROMETTERANDE UPPGIFTER OM WALLENBERG. TVAERTOM PRISADES DENNES VERKSAMHET. I DET RAADANDE LAEGET UPPMANADES REMENYI AV SINA OEVERORDNANDE ATT ANVAENDA TORTYR. DAA HAN VAEGRADDE DETTA AVKOPPLADES REMENYI MED BETYDANDE FARA FOER SIN EGEN SAEKERHET FRAAN AERENDET. EFTER STALINS DOED I MARS 1953 LADES UTREDNINGEN NED, MEN VITTNENA HOELLS KVAR I FAENGSLIGT FOERVAR.

DET FOEREFALLER MIG SOM VITTNESMAALET AER MINST OEVERTYGANDE I DEN DEL DAER REMENYI HAEVDAR ATT HAN AVSTAATT FRAAN ATT ANVAENDA VAALD FOER ATT TVINGA FRAM OENSKADE UTSAGOR OM WALLENBERG. MED HAENSYN TILL REMENYIS BAKGRUND KAN ETT FRAAGE-TECKEN SAETTAS FOER VARFOER HAN I JANUARI-FEBRUARI 1953 SKULLE VISA SAERSKILD HUMANITET.

EN INTRESSANT UPPGIFT I SAMMANHANGET AER ATT REMENYI PAASTAAR SIG HA FAATT FRAM INFORMATION OM ATT WALLENBERG SKULLE HA MUTAT

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 6 -			

EN UNGERSK POLISOFFICER (SZALAI?). MIN EGEN - OSAEKRA - MINNESBILD AER ATT DENNA INFORMATION OCKSAA FINNS I VAAR DOSSIER. AEVEN HAER BOER EN KONTROLL GOERAS.

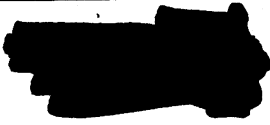
1954-55 HOERDE REMENYI TALAS OM ATT VAESTLAENDER SOEKTE FAA UT WALLENBERG FRAAN SOVJETUNIONEN. EN MANLIG SEKRETERARE TILL DEN SOVJETISKE SAEKERHETSRAADGIVAREN ISTCHENKO VISADE UNGEFAERLIGEN SAMTIDIGT REMENYI KOPIOR PAA PROTOKOLL FRAAN FOERHOER I UNGERN OM WALLENBERGS VERKSAMHET DAER. MAN KUNDE NU INTE HITTA WALLENBERG I SOVJETUNIONEN SADE SEKRETERAREN.

EN ANNAN SOVJETISK RAADGIVARE - OLCHOWSKY FRAAN LENINGRAD - SADE 1955 REMENYI ATT MAN INTE KUNDE GRAEVA UPP HELA SOVJET-UNIONEN FOER ATT FINNA WALLENBERG.

DE BAADA SENARE UTSAGORNA UTGOER GRUND FOER REMENYIS HAEVDANDE ATT WALLENBERG MAASTE HA VARIT DOED 19 1954-55.M. DENNA SLUTSATS TYCKS MIG LIKA LITET BELAGD AV REMENYI SOM PAASTAAENDET ATT WALLENBERG 1953 AVSAAGS ATT FRAMTRAEDA I EN SKENPROCESS I SOVJETUNIONEN MOT JUDAR. PAA BAADA DESSA PUNKTER AER REMENYI VAG OCH FALLER TILLBAKA PAA ANDRAHANDSUPPGIFTER SOM AER OMOEJLIGA ATT KONTROLLERA.

FRAAGAN KAN DAERFOER STAELLAS HUR MYCKET REMENYIS VITTNES-MAAL, AEVEN OM DET SKULLE VISA SIG VARA HELT KORREKT, EGENTLIGEN HAR TILLFOERT WALLENBERG-AERENDET. I BAESTA FALL SKULLE DET VISA ATT WALLENBERG VAR VID LIV 1953. ATT HANS NAMN SKULLE KOMMA ATT AABEROPAS 1953 I SKENPROCESSER MOT JUDAR I MOSKVA OCH BUDAPEST AER I SIG INTE OEVERRASKANDE MEN BEHOEVER INTE SAEGA NAAGOT OM WALLENBERG VAR VID LIV ELLER INTE.

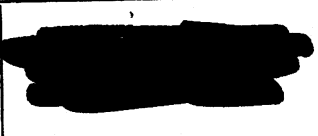
RE

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:		
Kopia till: Kabs Polch Pol UHD	Åtgärd: (se regler på blankettkopia) - 7 -		

REMENYI SAEGER SJAELV ATT HAN TAGIT KONTAKT MED DET SVENSKA GENERALKONSULATET I MUNCHEN FOER ATT VISA ATT WALLENBERG-FALLET FRAAN 1955 BOER BETRAKTAS 'SOM AVSLUTAT'. DEN KATEGORISKA FORMULERINGEN KAN GIVETVIS FOEDA MISSTANKEN ATT REMENYI SKICKATS FRAM FOER ATT LAEMNA SIN VERSION. MOT DETTA TALAR ATT DENNA INNEHAALLER AATSKILLIGA FOER SOVJETUNIONEN BESVAERANDE DETALJER SAMT SKULLE INNEBAERA ATT DET SOVJETIKSA BESKEDET FRAAN 1957 OM ATT WALLENBERG AVLIDIT 1947 AER OSANT.

VID SLUTET AV FOERHOERET FRAMKOM DET ATT REMECYUKLQKUGWFSANSKA SVENSK T BISTAAND VID UTVERKANDET AV TILLSTAAND FOER SIN SON (SAMHAELLSVETARE OCH JOURNALIST) OCH SVAER-DOTTER ATT FLYTTA FRAAN MILANO TILL INSBRUCK. UPPENBARLIGEN FRUKTAR REMENYI FOER SONENS SAEKERHET I ITALIEN. EN KAMRAT TILL SONEN SKALL FOER OEVRIKT HA MOERDATS AV ROEDA BRIGADERNA. EN NAERALIGGANDE MISSTANKE AER ATT VISSA DETALJER I REMENYIS BERAETTELSE OM WALLENBERG TILLKOMMIT JUST I SYFTE ATT FRAEMJA SONENS SAK. REMENYI ERBJUDER OSS EN SKRIFTLIG VERSION AV SIN BERAETTELSE. DET FINNS ALL ANLEDNING UPPMUNTRA HONOM ATT LAEMNA DENA SKRIFTLIGA REDOGOERELSE. MED STOED AV DENNA BOER YTTERLIGARE KONTROLLER KUNNA GOERAS.

EN AVSLUTANDE FUNDERING MAA VARA ATT DET TYCKS MIG FOERVAANANDE ATT SOVJETISKA SAEKERHETSMAEN 1952-53 ALLS SKULLE HA TALAT MED UNGERSKA KOLLEGER OM WALLENBERG. ATT REMENYI 1945 HOERDE TALAS OM WALLENBERG I BUDAPEST VAR INGET ORIMLIGT, TROTS ALLT UPPKALLADES JU EN GATA EFTER HONOM ETC. HAERIFRAAN AER DOCK STEGET LAANGT TILL ATT SOVJETISKA SAEKERHETSMAEN UNDER TERRORPERIODEN NAERMAST FOERE STALINS DOED 1953 SKULLE HA ANFOERTROTT AAT UNGERSKA KOLLEGER ATT GOERA UTRÄDNINGAR

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			
Kabs				
Polch	- 8 -			
Pol				
UHD				

OM WALLENBERGS VERKSAMHET.

T E R T I O TACKSAM DETTA TELEGRAM KURIRLEDES DELGES MED
HOLMQUIST, MUNCHEN.

LEIFLAND

LIC 13-2042 15.000r6 1982-12

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Einheit

Datum**Handläggare**

Enhet Datum Handläggare
PO 1 84-0301 5 juli 1984

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ ÖVR

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller navn

London 84-02-28 JUL 1974
Angående Raoul Wallenberg

Angående

Raoul Wallenberg

make out

☒ **HEMLIGSTÄMPLAS**
Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt bil☒ jämte

järnte bil
där så angivits

**bil kan lånas
på UD tel:**

Delges for kannedom

Bil

Bil

Bill

Bil

☐	Konungen	
☐	Regeringen	20 ex
☒	Statsministern	
☐	Chef Fö	
☐	Chef I	
☐	Statsrådet	
☐	Statsrådet	
☐	Statsrådet	
☐	Riksdagens talman	
☐	Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex
☐	Utrikesnämnden	23 ex
☐	Utrutsk	33 ex
☐	Europarådsdel	12 ex
☐	Utrutsk kanslichef	
☐	Förutsk kanslichef	
☐	Riksdagsman	
☐	Riksdagsman	
☐	Riksdagsman	
☐	Statssekr Fö	
☐	Statssekr	
☐	Statssekr	

- ☐ Statssekr
- ☐ IM-enh A
- ☐ I-sekr A
- ☐ I-enh Fi
- ☐ I-enh Fö
- ☐ I-sekr I
- ☐ I-sekr
- ☐ I-sekr
- ☐ I-sekr
- ☐ SSLP, Fö
- ☐ KMI
- ☐ Fst
- ☐ Ch Fst/Op 5
- ☐ Arméstaben FN-avd
- ☐ FOA 2 ex
- ☐ SIPRI
- ☐ EKN
- ☐ KK 5 ex
- ☐ Riksbanken
- ☐ SIDA
- ☐ BITS
- ☐ SAREC

- ☐ IMPOD
- ☐ Swedfund
- ☐ LO/TCO:s bist nämnd
- ☐ Sv kyrkans mission
- ☐ IVA
- ☐ STU
- ☐ Svensk kärnbränsle AB
- ☐ Statens kärnkraftsinsp
- ☐ Statens strålskyddsinst
- ☐ Televerket
- ☐ Statens rymddeleg
- ☐ Invardningsverket 2 ex
- ☐ Forskningsberedningen
- ☐ Miljövårdsberedningen
- ☐ I-sekr Naturvårdsverk
- ☐ Sekr f framtidsstud
- ☐ Nordiska Rådets sv del
- ☐ Svenska institutet
- ☐ Nordiska Afrikainst
- ☐ Latinamerikainst
- ☐ Utrikespol institutet
- ☐ Europainstitutet

[illegible]

☐	Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☒ Beijing ☒ Bonn	☐ London ☒ Moskva	☒ Paris ☐ Tokyo	☒ Washington 2 ex ☐ FN-repr	
☐	Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik	
☐	Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Belgrad ☐ Berlin A	☐ Budapest ☐ Bukarest	☐ Prag ☐ Sofia	☐ Warszawa	
☐	Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Ankara ☐ Athen ☐ Bern	☐ Bryssel ☐ Dublin ☐ Haag	☐ Lissabon ☐ Madrid ☐ Ottawa	☐ Rom ☐ Wien ☐ Bryssel-del	☐ Genève-del ☐ Nedrustn-del Genève ☐ Strasbourg-repr ☐ Paris-del
☐	Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli
☐	Mellanöstern	8 ex	☐ Abu Dhabi ☐ Amman	☐ Bagdad ☐ Beirut	☐ Damaskus ☐ Jeddah	☐ Kuwait ☒ Tel Aviv	
☐	Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok ☐ Canberra ☐ Colombo	☐ Dhaka ☐ Hanoi ☐ Islamabad	☐ Jakarta ☐ Kuala Lumpur ☐ Manila	☐ New Delhi ☐ Panmunjom ☐ Pyongyang	☐ Seoul ☐ Singapore ☐ Teheran ☐ Vientiane ☐ Wellington
☐	Övriga Afrika	13 ex	☐ Abidjan ☐ Addis Abeba	☐ Dar-es-Salaam ☐ Gaborone	☐ Harare ☐ Kinshasa	☐ Lagos ☐ Luanda	☐ Lusaka ☐ Maputo ☐ Monrovia ☐ Nairobi ☐ Pretoria
☐	Latinamerika	12 ex	☐ Bogatá ☐ Brasilia	☐ Buenos Aires ☐ Caracas	☐ Guatemala ☐ Havanna	☐ Lima ☐ Managua	☐ Mexico ☐ Montevideo ☐ Quito ☐ Santiago
☐	Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Antwerpen ☐ Barcelona ☐ Berlin Gk	☐ Chicago ☐ Frankfurt ☐ Hamburg	☐ Hongkong ☐ Istanbul ☐ Leningrad	☐ Los Angeles ☐ Minneapolis ☐ Montreal	☒ München ☒ New York Gk ☐ Rio de Janeiro ☐ San Francisco ☐ Sao Paulo

☒ Utrikesministrern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström		
☒ Wretborn	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☐		
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmén	☒ J. Ljunger-Poli		
☒ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	☐		
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsanspektören	☐ Edeen	☐		
☒ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlback	☐		
☒ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	☐		
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrän	☒ Bekeris	☐		
☒ Chef Pol /	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrän	☒ Hjärke	☐ Åter enh ex		
Antal ex skr 18	sidor 8	Kopierad den 870229	distribuerad den 27/2 -Sg/L	Avg postexp ☐ kurir ☐ luft-post	datum 	sign

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

PROMEMORIA ✓

1984-02-29

P2Eu^I

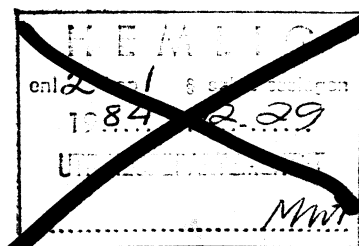
Ex.t:

Polch

Chef pol I

Julin

Exp. 84-03-01, mwa

HEMLIG

Raoul Wallenberg

Jag blev idag uppringd av Siv Nilsson (personnummer: 390223-8908) som sade sig besitta hemliga upplysningar om Raoul Wallenberg. Som bevis sade hon att hon hade "handavtryck" från Raoul Wallenberg bevarade hos sig.

Såvitt jag kunde förstå var Siv Nilsson mentalt störd.

SJ

Sven Julin

Ärende

re Wallenberg-vittne

Datum

1984-02-29

Avd

P

Grupp

2

Mät

Eh-

Adress

SVENSK ROM

Text

Från Pol I. Re Raoul Wallenberg-vittne.

En exilungrare och f d tjänsteman i ungerska SÄPO vid namn Karoly Remeneyi har dykt upp som föregivet vittne beträffande Wallenberg. Vi vore tacksamma för ambassadens benägna medverkan att verifiera huruvida Karoly Remeneyi verkligen var anmäld vid ungerska ambassaden i Rom åren 1958-1962 som ambassadråd. Diskretion nödvändig.

CABINET

S

Avsändningsort
Pol avd/Julin/mwa

Ärende

Förhör i Wallenberg-ärendet med
Karoly Remenyi

Datum

1984-02-29

Önr

Avd

P

Grupp

2

Mål

EU!

Adress

SVENSK BONN
SVENSK MOSKVA
SVENSK PARIS

SVENSK WASHINGTON
SVENSK TEL AVIV
~~SVENSK MÜNCHEN~~
SVENSK NEW YORK

Text

POL

Från pol I re förhör i Wallenberg-ärendet med Karoly
Remenyi.

Ambassadör Leifland i London har 1984-02-28 inrapporterat
följande:

Cit: PRIMO. Förhör hölls den 27 februari.....
.....delges med Holmquist, München. Slutcit.

(Se kopia av [redacted] från amb London)

CABINET

[Large redacted block]

Ifylles av telegramexpeditören

Avsändt den

Klockan

Sign

Politiska avdelningen

Dnr	12 ✓	Avd	Grupp	Mål
1984-02-29		PL Eu ¹		

Pol

Ambassadsekreterare
Jan Olsson

HAAG

U. n.

Raoul Wallenberg

Bröder,

26
Tack för Ditt brev den 21 februari 1984 till Hans Magnusson. Sedan årsskiftet handlägger jag bl a Wallenberg-frågorna.

Jag har med stort intresse noterat Din inberättelse och därvid fogade bilagor. Jag tror inte det finns så mycket konkreta vittnesmål i vad Du förmedlar, men fortsatt rapportering i frågan är givetvis av värde.

Sven Julin

mwa

Ifylles av postexp

Avsant med

☐ sv kurir☐ utl kurir☒ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

Politiska avdelningen

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1984-02-29 2✓		P 2	Eu I

Generalkonsul Bengt Holmquist
MUNCHENRaoul Wallenberg

Broder,

Blott en kort rad för att på det hjärtligaste vis
tacka Dig för Din medverkan under samtalet med Károly
Reményi. Det blir väl anledning att återkomma i sär-
skild form beträffande vittnesmålet.

Sven Julin

mwa

Ifylles av postexp

Avsant med

☐ sv kurir☐ uti kurir☒ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

13 84

Sign

Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1984-02-29			
350			P2 Eu I

Krister Ekberg
Rikspolisstyrelsen
Box 12256

102 26 STOCKHOLM

Förhör med Raoul Wallenbergvittne i München

Broder,

Jag vill med dessa rader tacka för Rikspolisstyrelsens vänlighet att ställa Gustav Boné till förfogande som tolk vid samtalen med Károly Reményi i München. Han var den perfekta mannen för uppdraget, och jag hoppas att vi kan räkna med hans tjänster på nytt om så skulle erfordras.

Peter Osvald
Departementsråd

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

27/2-84

Sign

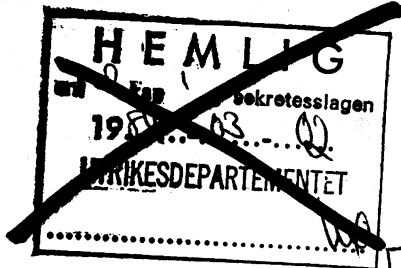
MMH

Politiska avdelningen
Handl: kr S Julin/ml

Dnr 2 1/2	Avd Grupp Mål P 2 Eu I
1984-03-02	

Ambassadrådet Lars-Åke Nilsson

LONDEN

U. n.

HEMLIG

Förhör med Raoul Wallenberg-vittne

Tack för angenäm samvaro i München. - Jag vill säga Dig att jag var djupt imponerad av Din proffsiga förhörs-
teknik ! Det var också den utmärkte Gästav Boné enligt
vad han uppgav mig vid hemfärden. Och han har ju en
del erfarenhet av vittnesförhör!

Nåväl, jag har gjort min uppteckning och den delges Dig
i vanlig ordning. Det enda jag vill säga i sammanhanget
är att jag blev något konfunderad vid jämförelsen av de
skriftliga anteckningarna och ljudbandet. Men det är
väl oundvikligt i sådana här sammanhang.

Sven Julin

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändt datum

23.84

Sign

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:	[REDACTED]
GW	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)	[REDACTED]
Kopia till:		[REDACTED]
Kabs		[REDACTED]
Polch		[REDACTED]
Pol 1		P 2 ELL
UHO		

AMBASSADEN MOSKVA 1984-03-05

POL

UD STOCKHOLM [REDACTED]

FOER POL 1

998

RE WALLENBERGFOERHOER MED KAROL REMENYI

SAAVITT VI FOERSTAAR MAASTE DEN ALIJEV SOM AV REMENYI ANGES HA TJAENSTGJORT SOM SOVJETISK RAADGIVARE VID UNGERSKA SAEKERHETS-TJAENSTEN HA VARIT MUSLIM (ALIJEV AER TROLIGEN EN FOERRYSKNING AV ALI). DET AER DAERMED OSANNOLIKT ATT HAN VAR ARMENIER. POLITBYRAA-MEDLEMMEN ALIJEV AER SOM BEKANT FRAAN AZERBAJDJAN. DETTA MEST SOM EN RANDANMAERKNING, SOM FAAR TAS FOER VAD DEN KAN VARA VAERD.

OERN

[REDACTED]

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

1984-03-02

Ex till:

Nina Lagergren

R Wallenberg-föreningen

exp. 1984-03-07 *tel*

Ambassadrådet Ingolf Kiesow
Pol I

UTRIKESDEPARTEMENTET

(Prel)

23 ✓

INKOM UD		
1984-03--5		
AVD.	GR.	MAL
1	2	En I

Wallenbergärendet

(1 bil.) ✓

Broder,

./.

En israelisk ungdomsrörelse, Massua, som ägnar sig åt att hålla minnet av "Holocaust" vid liv har sänt mig bifogade brev rörande en Wallenbergmanifestation i slutet av april. Vill Du för ordningens skull fråga Nina Lagergren om hon eller brodern vill delta. I annat fall kan jag tända facklan.

Sven Hirdman
Sven Hirdman

ee

מח. Tel Aviv
1984-03-02
Hirdman-Kieson
P. R. E. I.

יד לחברי תנועות נוער ציוניות בשואה ובמרד
(TORCH) MEMORIAL TO MEMBERS OF ZIONIST YOUTH MOVEMENTS IN DISASTER AND REVOLT
קבוץ חל יצחק, ד. ג. השרון התיכון, טלפון: 083-99997
Kibbutz Manor Hasani, Tel-Yitzhak
Tel-Aviv, 48, King George Str. 287173 טלפון: 23076 ת. ד.

תנועת
MASSUA

24 February 1984 תאריך

15/66		AVIV
84-02-28		
R	18	willenberg

H.E. Sven Hirdman
Ambassador of Sweden in Israel
4 Weismann Str.
Tel Aviv

Dear Mr. Ambassador,

The "Massua" Institute was established 15 years ago with a view to enlarge the knowledge and to deepen the consciousness of the young generation in Israel and abroad about the holocaust which hit our people during the second world war.

Our work is performed in several fields:

1. Seminars for groups of students from all spheres of education. The participants of the seminars learn for 3 consecutive days about the holocaust, read material, hold discussions and analyse the arising questions, with the help of teachers especially trained, some of them having been eye witnesses and sufferers of that terrible experience. It should be mentioned that among the pupils of the seminars there are also groups of German youth, who study the happenings in World War II., and their teachers make themselves acquainted with the systems of our work.
2. Study-days in cooperation with the Tel Aviv University for teachers and instructors showing the methods of teaching the subject in question.
3. Publication of didactic material through a yearbook of research works, memos of eye witnesses and memories.
4. A mass meeting yearly on the holocaust day (in presence of about 10,000 people) in our amphitheatre near Tel Jitzchak, kibbutz in the vicinity of Natanya. This assembly is one of the 4 official gatherings on the occasion of holocaust Day and is taking place under participation high-rank personalities. This year we shall be honoured by the presence of the President of the State, Mr. Chaim Herzog.

יד לחברי תנועות נוער ציוניות בשואה ובמרי
(TORCH) MEMORIAL TO MEMBERS OF ZIONIST YOUTH MOVEMENTS IN DISASTER AND REVOLT
קבוץ תל יצחק, ד. נ. השרון התיכון, טלפון: 053-99997 Kibbutz Hanoar Hazioni, Tel-Yitzhaq
תל-אביב, רח' המלך גורבי 48, ת. ד. 23076, טלפון: 287173 Tel-Aviv, 48, King George Str.

תשואה
MASSUA

24.2.1984. האריך:

- 2 -

At this assembly we remember the memory of the victims of the holocaust, of the anti-Nazi fighters and of "the righteous of the nations" who helped to save Jews, by lighting 6 torches in memory of the 6 million Jews who perished in the holocaust. With the lighting of the 6 torches we honour persons with special rights among the freedom fighters, like fighters in the armies of the Allied Forces, fighters of the ghettos, partisans and people who helped the sufferers. A long line of such personalities - fighters for freedom were honoured during recent years with lighting of torches, among them also Mrs. Beate Klarsfeld.

This year, which is dedicated to the subject of salvation, we would like to light a torch in memory of the work of the noble Raoul Wallenberg, freedom fighter who sacrificed his soul to the salvation of tens of thousands of Jews who were to be sent to the death camps. It would give us, therefore, honour if this torch would be lighted by a member of Mr. Wallenberg's family. However, if this is not possible, we be honoured if you, Mr. Ambassador would honour us by lighting the torch in the memory of this exemplary personality, Mr. Raoul Wallenberg.

The assembly will take place towards the end of April, and we are looking forward, Mr. Ambassador, to receiving your reply to our appeal.

Your very sincerely,

"MASSUA"

M. Wirth

M. Wirth, General Manager

Jon Dardel
Fenkroks allé 19
S-24 Lund

Lun den 5 mars 1984.

*förhandlingar
ang. R. Wallenberg*

225/902

-6 MRS 1984

PA 2 Eu I

Pol I/Julin/Mal
1984-03-09 PM

Till Utrikesministern

Ink. Utr. min.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anghöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

Vi vet att Utrikesdepartement genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fängelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fängelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna Öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändning av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetiska

ubåten U-137. Redan 1 eller 2 dagar efter grundstötningen deklarerade dåvarande utrikesministern Ola Ullsten att han inte avsåg utnyttja detta unika tillfälle och förhandlingsläge för att få Raoul Wallenberg återsänd.

När det gäller den senaste, chockerande serien av incidenter kring de svenska kusterna, nu senast i de speciellt viktiga farvattnen kring Karlskrona, är det ännu inte fullt, i varje fall offentligt, klarlagt vilken främmande makt som är ansvarig för kränkningarna, och vi vet ännu inte vilket det slutliga resultatet av de svenska motåtgärderna kommer att bli. Det är emellertid en fullt rimlig, kanske t o m sannolik hypotes, att det även i detta fall är Sovjetunionen som ligger bakom, och att de beslutsamma och omfattande svenska motåtgärderna leder till att viss material och även personal kan beslagtas. Återlämnandet av dessa till Sovjet kommer att bli föremål för förhandlingar med ett för vårt land gynnsamt förhandlingsläge, genom att motpartens handlande så uppenbart strider mot vad som kan accepteras i de internationella relationerna mellan stater.

Inför denna möjlighet önskar vi vädja till Eder, Herr Statsminister, och till Sveriges regering att positivt överväga hur dessa "möjliga" förhandlingar skall kunna utnyttjas att få Raoul Wallenberg åter, eller om detta inte är möjligt, åtminstone få trovärdiga och väldokumenterade uppgifter om hans öde. Vi anser att detta är ett unikt tillfälle som icke får förspillas, och sannolikt det sista tillfälle som kommer att yppa sig för att ge Raoul en chance att tillbringa sina sista år i frihet.

Vi hade sista gången tillfälle att diskutera ansträngningarna för Raoul med dåvarande utrikesministern i anslutning till den första ubåtsaffären. Vi tror att det skulle vara fruktbart med ett nytt sådant möte i dagens dramatiska situation, särskilt eftersom sedan det senaste skett ledarskifte både i Sverige och Sovjet - i det senare fallet t o m två gånger -, varigenom kanske de tidigare så låsta positionerna kan ha uppluckrats. Om Ni delar denna åsikt ber jag Departementet ta kontakt med mig i Lund, tel (046)107695 eller med Raoul Wallenbergföreningen i Stockholm, tel 102653.

Med utmärkt högaktning,

Guy von Dardel
Professor

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Arkivexemplar

Kopia till:

Lars-Åke Nilsson, ✓ London

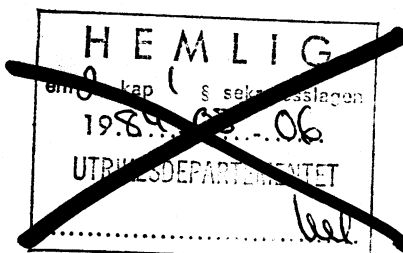
1984-03-06

År	Ård	Grupp	Må
1984	03-06	3V	P2 EU ^I

Generalkonsul Bengt Holmquist

München

POL

HEMLIG

U. n.

Raoul Wallenberg-vittne

Broder,

Du torde vid det här laget ha fått del av Lars-Åke Nilssons telegrafiska uppteckning av samtalen med Károly Reményi. Min egen kommer.

Jag vill med dessa rader be Dig följa upp Reményis något svävande utfästelse att lämna en skriftlig redogörelse för hans befattning med Raoul Wallenberg-fallet inom AVO. En sådan skulle givetvis vara av betydande värde för vår egen uppföljning av vittnes-målet.

Sven Julin

ml

Ifylles av postexp

Åsänd med

☒ av kurt☐ uti kurt☐ luftpost☐ vanlig post

Avsänds datum

Sign

7/3-84

UH

ORIGINAL TELEGRAM

INKOM UD

'84 MAR -7 -9 .24

DRK

D

2

Eu

I

(Pal)

10590B UDSTH S

aag

Pol 1

SVENSK HAAG 1984-03-07

CABINET STOCKHOLM

105. FOER POL 1, JULIN, FRAAN LOENNAR OM INTERVJU

TELEFONSAMTAL IGAAR AABEROPAS. JAG TRAEFFAR VEDERBOERANDE PAA
MAANDAG (12 MARS) EFTERMIDDAG. AATERKOMMER.

NAUCKHOFF

SVENSK HAAG KL 0925
10590B UDSTH S
31291 SVNSK NL

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Handl: kr Julin/Mal

PROMEMORIA ✓

1984-03-09

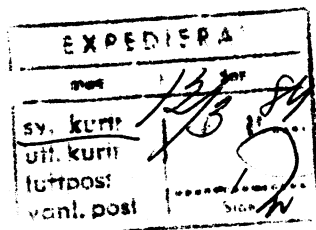
P 2 E4^I

Ex t:
Kabs
V Bohn
Polchefen
Ch Pol I
H Magnusson
Julin
1984-03-09
Amb Moskva u n
Amb London u n

HEMLIG

Pol

Raoul Wallenberg och ubåtsincidenterna
(1 bil)

Raoul Wallenbergs halvbror professor Guy von Dardel har i bifogade skrivelse anhållit om ett sammanträffande med utrikesministern. Avsikten är att diskutera hur ett eventuellt beslag av sovjetiskt materiel eller manskap i Karlskrona skulle kunna utnyttjas för att få Raoul Wallenberg åter eller, om detta inte är möjligt, erhålla trovärdiga uppgifter om hans öde.

Vid Gåsefjärdsincidenten den 28 oktober 1981 gjordes en liknande framställning och utrikesminister Ullsten mottog då , i sällskap av bl a kabinettssekreteraren, halvsystemen Nina Lagergren, Guy von Dardel och Per Anger i sitt hem söndagen den 1 november 1981 för ett 35 minuters samtal. Släktingarna föreslog då att U/137:s besättning skulle utväxlas mot Wallenberg eller mot upplysningar om dennes öde. Alternativt skulle Gåsefjärdsincidenten kunna utnyttjas för att erbjuda ryssarna ett tillfälle att rädda ansiktet genom att göra en försonande gest i fråga om Wallenberg. Den förra propån avvisades på folkrättslig grund, den senare som politiskt orealistisk.

Von Dardel ringde mig idag med anledning av sitt brev till utrikesministern. Sedan jag påpekat att det i fråga om ubåtsverksamheten i Karlskrona ju ännu inte finns något konkret att diskutera, erinrade jag om det samtal som på sin tid hade ägt rum med Ullsten. Jag sade att enligt mitt förmenande äger de argument som då framfördes fortfarande giltighet. Tyvärr fick man konstatera, att om Sovjet verkligen bands vid den nu pågående ubåtsverksamheten skulle det snarare skada än främja Raoul Wallenbergs

intressen. Låt vara att en stormakt en gång förlorar ansiktet; skulle den vara beredd att frivilligt upprepa detta?

Von Dardel var i början av samtalet ganska aggressiv och påstridig. Under dess gång medgav han dock indirekt giltigheten av mina argument. 'Han ville likväl ha ett 'snart sammanträffande'. Sedan jag förklarat att utrikesministern, enligt Viveka Bohn, är hårt inbokad den närmaste veckan avslutade von Dardel samtalet med att uttrycka det bestämda önskemålet att "åtminstone" få träffa kabinettssekreteraren. Jag lovade framföra önskemålet och återkomma.

Sven Junlin

förhandlingar
ny R. Wallenberg

225/902

-6 MRS 1984

P 2 Eu I

Till Utrikesministern

Ink. Utr.mig.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anghöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

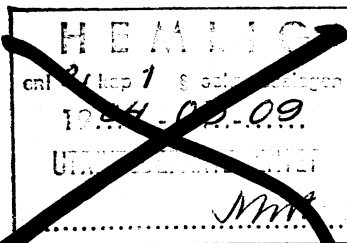
Vi vet att Utrikesdepartement genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fängelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fängelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändning av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetiska

1984-03-09

92 Eu I

Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol I

12 MRS. 1984

Bild. åtgärder till bif.
om utvärdering

HEMLIG

Intervju med Raoul Wallenberg-vittnet Károly Reményi
i München 1984-02-27

I. Inledning

1. Den judiske exilungraren Károly Reményi (KR) uppsökte den 25 januari 1984 generalkonsul Bengt Holmquist i München med anledning av att han sade sig besitta uppgifter om Raoul Wallenberg (RW) som han önskade skulle komma till de svenska myndigheternas kännedom. Ifrågasvarande uppgifter härrörde från hans tid som tjänsteman vid den ungerska säkerhetspolisen (AVO).

Ett samtal med KR fördes under drygt fem timmar den 27 februari 1984 vid generalkonsulatet i München. Det leddes av ambassadrådet L-Å Nilsson, London. Därutöver deltog generalkonsul B Holmquist samt undertecknad i samtalet. Som tolk tjänstgjorde Gustav Boné, från Rikspolisstyrelsen. Ambassaden i Bonn har ombetts att med de västtyska myndigheternas bistånd söka få KR:s ramberättelse och allmänna trovärdighet verifierade.

Som en allmän kommentar om KR kan sägas att han gav ett intryck av en vaken, balanserad och vederhäftig person, med den lidelsefria läggning man lätt sammankopplar med den kylige byråkraten, något torr och tillknäppt. Han uttryckte sig lätt, flytande och sammanhängande och verkade ha en god minnesbild av de senaste 30 årens händelser.

II. Ramberättelse

KR hade förmodligen ett behov att få tala ut om smärtsamma skeden i livet; samtalet tycktes fylla en terapeutisk funktion för honom - vid flera tillfällen framhöll han att han som AVO-tjänsteman aldrig "lagt sin hand på någon person".

KR föddes 1922 i Budapest som son till en judisk far och en kristen mor. I oktober föddes en bror till honom, Rosner. Fadern, som var av högborgerlig familj i goda levnadsomständigheter, arbetade efter första världskriget för ett oljebolag, delvis USA-ägt. KR förvisades av Horthy-regimen till tvångsarbete i Ukraina 1943-45. Han undgick därigenom att likvideras, vilket blev den övriga familjens öde med undantag för modern; hon överlevde tack vare sin kristna bakgrund. KR återförenades med modern i Budapest efter krigsslutet, dit han anlände i utmärklat tillstånd den 29 mars 1945 efter en strapatsrik fotvandring.

Före kriget var KR socialdemokrat. Han ville inte påstå att han var kommunist vid krigsslutet; han var mest besjälad av hat till den politiska regim och det ideologiska system som tillfogat honom så många umbäranden och som låtit likvidera större delen av hans familj. Han var då blott 21 år, men utvecklade under de kommande åren sympati för kommunismen. Han lät sig enrolleras hos AVO vid slutet av 1945, som redan då var kontrollerad av kommunister. 1945-50 utvecklades enligt KR hela landet - och han själv - mot kommunismen; "det var goda år". KR började inom AVO som underlöjtnant och slutade 1958 (eller, om man så vill, 1962) som överstelöjtnant men med rang av generalmajor. Hans uppgifter under en stor del av AVO-tiden innebar övervakning av skilda religiösa samfund, icke-kommunistiska partier samt fraktionstendenser inom det ungerska kommunistpartiet. Enligt egen uppgift befordrades han snabbt. "Jag jobbade dag och natt och alla tyckte om mig".

Personligt uppskakande upplevelser var dels Rákosi-regimens skenrättegångar 1949-50, dels KR:s befattning med RW-fallet 1953. Det kan nämnas att en vän sedan barnsben och kollega till KR som han kom ihop sig med bl a i samband med RW-fallet, var Zandor Rajnai, Ungerns nuvarande ambassadör i Moskva.

I december 1956 (efter Budapestrevolten) tycks KR ha utsatts för misstanken om bristande politisk tillförlighet. Han fick order att hålla sig hemma och visste inte vad hans öde skulle bli. Redan i januari 1957 blev han emellertid tagen till nåder och fick börja arbeta igen.

Han överflyttades då inom AVO från den övervakande, operativa till den yttre, informationsinsamlande verksamheten som ställföreträdande chef. En bidragande orsak till omplaceringen skulle ha varit KR:s ovilja att befatta sig med "upprepningen" efter Nagy-regimen. Eventuellt till följd därav fick han redan i november 1957 erbjudande om en tjänst vid den ungerska ambassaden i Rom, vilken han accepterade. Efter en kortare tids utbildning förflyttades han sålunda 1958 till Rom, först som förste sekreterare, sedermera ambassadråd.

Även i Rom var han underställd AVO i egenskap av chef för beskickningens civila underrättelseavdelning ("legala residentura"). Även om agentverksamheten huvudsakligen föll inom KR:s domän förekom den även på ambassadens militära sida. Underrättelseverksamheten var under hans tid i Rom helt förlagd till beskickningen. Enligt KR skulle den dock sedermera ha lagts ut på ställen utanför ambassaden i syfte att motverka avbrott i verksamheten till följd av utvisningar, avbrytande av de diplomatiska förbindelserna o dyl. I KR:s uppgifter ingick också, tillsammans med polska kollegor, bevakning av Vatikanen.

Uppenbarligen trivdes KR och hans familj utomordentligt väl i Italien, och hade det inte varit av hänsyn till åldriga mödrar hemma i Ungern skulle makarna Reményi

kunnat ha tänkt sig hoppa av. (Modern dog 1977 och svärmodern 1978).

KR återflyttades till Budapest 1962. Det var då först meningen att han skulle bli latinamerikansk expert hos kommunistpartiets centralkommittés sekretariat, alternativt ambassadråd i Wien. Den 12 augusti 1962 utfärdades dock ett dekret av innebörd att funktionärer i vissa befattningar som varit lierade med Rákosi-regimen skulle omplaceras på mera neutrala poster. KR var då 40 år och han överfördes till sportministeriet. Han pensionerades därifrån 1982 som avdelningschef. "Tiden på sportministeriet var en sanatorieupplevelse". En komplicerande faktor var dock att sonen, sedan han avslutat sina samhällsvetenskapliga studier i Budapest 1975, hoppade av till Italien och sökte - samt beviljades - asyl där. Efter återkomsten från Rom var Reményis övertygade antikommunist. (Av en slump tilldelades KR medalj för patriotisk tjänst, som bl a innebar vissa ekonomiska fördelar, samma dag som sonen hoppade av.) Efter pensioneringen beslöt sig KR och hans hustru för att också hoppa av, och den 19 april 1983 tog de sig på legal väg över gränsen till Österrike, båda utrustade med en överdos sömnmedel för alla eventualiteter. De lämnade därvid bakom sig en väl tilltagen pension samt en för öststatsförhållanden uppenbarligen luxuös bostad, att döma av de foton som KR förevisade. På fråga hur han nu söker sin bärgning sade KR att frågan var "obekväm", men nämnde tyska socialbidrag. Han åtnjuter politisk asyl i Väst-Tyskland. Han uppgav sig inte frukta något för sin säkerhet längre, åtminstone inte från AVO:s sida. Möjligen skulle ryssarna vilja komma åt honom.

Överläggningarna med KR avslutades med en längre diskussion om hans önskemål att de svenska myndigheterna skulle bistå sonen och sonhustrun att sätta sig i säkerhet i Österrike. Sonen är 32 år och skriver antikommunistiska artiklar i den italienska pressen (kopior förevisades). KR fruktar för deras liv mera än för sitt eget. Dessutom antydde han - närmast generat - att han gärna skulle vilja ha hjälp med att via den svenska ambassad-

kassan i Budapest få i Ungern innestående medel överförda till väst.

Nilsson klargjorde de begränsade möjligheter som på svensk sida står till buds i detta hänseende.

KR erbjöds - och accepterade - en vittnesersättning på 200 DM.

III. Raoul Wallenberg

KR hörde första gången talas om RW vid sin återkomst från Ukraina; då i allmänna ordalag i judiska kretsar. Inom säkerhetstjänsten hörde KR första gången om RW 1947. AVO ägnade sig då i stor utsträckning åt utredningar av krigsförbrytelser, varvid naturligt nog RW:s namn ofta dök upp i samband med undersökningar om pogromer o dyl.

1948 dök RW:s namn upp i annat sammanhang. KR erfor då genom Zandor Horvath (född Hamburger), som var en nära medarbetare till AVO:s dåvarande chef Peter Gábor (född Eisenberger och jude) att Wallenberg under Folke Bernadottes ledning skulle ha varit amerikansk spion. Bernadotte skulle ha sänt RW till Ungern för det amerikanska spionagets räkning, finansierad med amerikanska pengar. Bernadotte och RW skulle ha rekryterats och utplacerats av det amerikanska spionageväsendet 1944.

Någon gång 1948-1949 kom uppgifter till AVO av innebörd att RW satt i Ljubljanka i Moskva tillsammans med bl a den ungerske greven Istvan Bethlen, känd som sekreterare i bondepartiet och framstående antinazist vilken av Horthy togs in i regeringen 1943 i försök att orientera regimen västerut. Enligt en Ernest Szücs (som sedermera har avlidit), ställföreträdare till ovannämnde Peter Gabor, skulle både RW och Behlen ha förhörts personligen av Berija. Enligt uppgifter från samma tid skulle RW ha dömts till 15-20 års fängelse för spioneri av en sovjetisk domstol för den statliga säkerheten och att han sysslat med översättningsarbete. Vid ifrågavarande tid återvände ungrare som hade tjänstgjort vid Tjekan så som Maria Balogh, Ferenc Ficker, Anton Weller och Laszlo Köves.

De fick tjänster inom AVO, vanligen med överstelöjtnants grad, och det var dessa som skulle ha nämnt RW:s namn. Få av dem torde vara vid livet idag, och de som är det lever i Ungern.

Mot slutet av 1952 hörde KR uppgifter om att i Ungern, liksom i Sovjetunionen och Tjeckoslovakien, förbereddes en rättegång mot sionister. I Moskva spelade i sammanhanget den så kallade läkarkomplotten en viktig roll. Rákosi hade 1952 sagt att det i Ungern skulle bli en stor rättegång p g a de inblandades namn.

Omkring mitten av januari 1953 inkallades KR till en överordnad inom AVO som anförtrodde honom specialuppgiften att bli analytiker av för undersökningsmaterialiet inför sionisträttegången. KR blev överraskad över uppdraget: "alla visste ju att jag var jude". Av bl a sovjetiska rådgivare som vid den tiden hade börjat tjänstgöra inom AVO fick han veta att RW skulle bli ett viktigt vittne. Det var bara oklart om han skulle användas vid rättegången i Moskva eller Budapest, eller som öppet vittne eller hållas borta från offentlighet.

I slutet av januari 1953, utöver sin ovannämnda analysuppgift, fick KR i uppdrag av chefen för den analysgrupp som hade bildats att utreda allt som rörde Wallenbergs verksamhet. För att fullfölja sitt uppdrag förhörde KR själv ett dussintal personer som 1944-45 känt RW i Budapest. Vidare undersöktes den judiska församlingens och Röda Korsets arkiv. KR nämnde bland de personer han hörde i detta sammanhang en läkare, Laszlo Benedek, som 1956 skulle ha flytt till Sverige, samt en känd boxare vid namn Zoltan Rohai. Benedek skulle ha varit överläkare för det judiska sjukhuset i Budapest; han blev enligt uppgift av KR, misshandlad av kollegor till honom.¹⁾

kompletterande?

Under de olika förhören fick KR inte fram några kompletterande uppgifter om RW. Tvärtom prisades dennes verksamhet. KR:s överordnade blev irriterade och uppmanade honom att använda tortyr. Han vägrade dock att skaffa fram falska

1) Riktigheten av uppgiften om Benedek kommer att i möjligaste mån att verifieras med hjälp av svenska källor.

vittnesmål, och blev därför avkopplad från ärendet. Även ryssarna var irriterade och sade att "det vi vet i Sovjet om RW måste ni kunna bevisa i Ungern". KR uppgav att han genom sin vägran att medverka att få fram falska vittnesmål satte sitt liv i fara. "Jag hade hemska veckor". Som anledning till att han tog så stora personliga risker för RW uppgav KR dels att han var jude, dels etiska skäl.

KR sade sig kunna inkomma till generalkonsulatet i München med en lista över de personer som under förundersökningarna suttit fängslade p g a påstådda förbindelser med RW. Han angav också att han skulle kunna inkomma med en skriftlig redogörelse för RW-fallet till generalkonsulatet i München. (Detta följs upp.)

Undersökningen lades ned efter Stalins död i mars 1953. Därpå följde kaos då alla sökte sopa undan spåren.

1954-55 återkom RW:s namn inom AVO, då i samband med västliga försök att få ut honom ur sovjetisk fångenskap. KR fick då höra att de sovjetiska myndigheterna skulle ha förnekat kännedom om fallet men, som han sade, han visste att dessa uppgifter var osanna p g a hans tidigare befattnings med frågan. En manlig sekreterare till den sovjetiske säkerhetsrådgivaren Izchenko visade vid denna tid KR kopior på protokoll från förhör i Ungern på RW:s verksamhet där. Man kunde nu inte hitta RW i Sovjetunionen hade sekreteraren sagt. Enligt samme sekreterare skulle RW under sin tid i Budapest ha samarbetat med en ungersk kriminalinspektör vid namn Szalai som skulle ha stått i hans sold. En senare sovjetisk rådgivare, Olchovskij, var den som omkring 1945 sade att "vi kan inte gräva upp hela Sovjetunionen för att kunna finna en förlorad svensk".

IV. Bedömning

KR:s ramberättelse bär trovärdighetens prägel. Att han skulle vara en utplanterad desinformatör verkar utslutet. Det torde heller inte finnas någon anledning tro

att KR fabulerar om sin befattning med RW inom AVO och de (något oprecisa) uppgifter om RW han där erhö11. Det rör sig emellertid blott om andrahandsuppgifter av apokryfiskt värde. Izchenkos sekreterare och Olschovskijs utsagor utgör grunden för Remenyis hävdande att RW måste ha varit död 1954-55. De är likaledes apokryfiska.

Sven Julin
Sven Julin

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☒ PM ☐ ÖVRPolitiska avdelningen
Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

5th 84-03-09 S. Julin

Angående

Förhör m R Wallenberg: Hne Kanu

Romani

☒ HEMLIGSTÄMPAS

Delges för kännedom

	Bil	utan bil	jämte samt bil	Bil	jämte bil nr	jämte bil där så angivits	Bil	jämte bil där så angivits	Bil
☐ Konungen				☐ Statssekr			☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 20 ex				☐ IM-enh A			☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern				☐ I-sekr A			☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö				☐ I-enh Fi			☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr
☐ Chef I				☐ I-enh Fö			☐ IVA		☐ Industriförb
☐ Statsrådet				☐ I-sekr I			☐ STU		☐ Grossistförb
☐ Statsrådet				☐ I-sekr			☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet				☐ I-sekr			☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO
☐ Riksdagens talman				☐ I-sekr			☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC
☐ Utränamd/Utrusk/Europa-rådsdel 53 ex				☐ SSLP, Fö			☐ Televerket		☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 23 ex				☐ KMI			☐ Statens rymddeleg		☐ SAF
☐ Utrusk 33 ex				☐ Fst			☐ Invandrarverket 2 ex		
☐ Europarådsdel 12 ex				☐ Ch Fst/Op 5			☐ Forskningsberedningen		
☐ Utrusk kanslichef				☐ Arméstaben FN-avd			☐ Miljövärdberedningen		
☐ Förutsk kanslichef				☐ FOA 2 ex			☐ I-sekr Naturvårdsverk		
☐ Riksdagsman				☐ SIPRI			☐ Sekr f framtidsstud		
☐ Riksdagsman				☐ EKN			☐ Nordiska Rådets sv del		
☐ Riksdagsman				☐ KK 5 ex			☐ Svenska institutet		
☐ Statssekr Fö				☐ Riksbanken			☐ Nordiska Afrikainst		
☐ Statssekr				☐ SIDA			☐ Latinamerikainst		
☐ Statssekr				☐ BITS			☐ Utrikespol institutet		
☐ Statssekr				☐ SAREC			☐ Europainstitutet		

☐ Större beskickningar FN-representationen 9 ex	☐ Beijing	☒ London	☒ Paris	☒ Washington 2 ex
	☒ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden 4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa 7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
☐ Övriga Västeuropa och Canada 16 ex	☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Paris-del
☐ Nordafrika 5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
				☐ Tripoli
☐ Mellanöstern 8 ex	☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	
	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
				☒ Tel Aviv
☐ Övriga Asien och Australasien 18 ex	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
				☐ Teheran
☐ Övriga Afrika 13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Lusaka
				☐ Maputo
☐ Latinamerika 12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
	☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
				☐ Montevideo
	☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
☐ Vissa lönade konsulat 17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
				☐ Rio de Janeiro

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ Magnusson-Poli
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	☒ S. Julin
☒ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinspektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☒ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☒ Bekeris	
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	☒ Åter enh 3 ex
Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	Distribuerad den	Atg postexp
18	8	23-84 CW	84035	kurir
				luft-post
				datum
				sign

Pol I/Julin/ml

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärende	Datum		Bar
	1984-03-12		74
Adress	Avd	Grupp	MM
	P	2	Eu ^I

Adress SVENSK TEL AVIV

Pol

Text 74. Från Pol I re Handbrev Kiesow-Hirdman 1984-03-02 ang Wallenbergärendet. P 2

Nina Lagergrens preliminära reaktion är att det förmodligen blir svårt för representant för familjen att medverka och att ambassadören bör tända facklan.

Vi återkommer med definitivt besked.

CABINET

ex f kdm till:

Raoul Wallenbergföreningen

exp. 1984-03-12/6ef

Ifylles av telegramexpeditören		
Avskänt den	Klockan	Sign
830313	R 1115	

[REDACTED]

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
VW

INK UTRIKESDEP		
[REDACTED]		
1984-03-13		
Ans	Gr	Mai
P	2	Eu

KOPIA TILL:

UTR MIN
KABS
POLCH
POL 1

ATGÅRD:

POL

INKOM UD 1984-03-13 [REDACTED]

AMBASSADEN ROM

1984-03-13

UD STOCKHOLM [REDACTED]

FOER POL 1

RE WALLENBERG-VITTNE.

VIA UNDERHANDSKONTAKTER MED PROTOKOLLET HAR BEKRAEFTATS ATT
VEDERBOERANDE VAR ANMAELD SOM AMBASSADRAAD UNDER SAGDA PERIOD.

VIRGIN

[REDACTED]

Kab sek
Pol chef
Pol II

Ex till:

Julin

R Wallenberg-fören.

ORIGINAL TELEGRAM

INKOM UD

'84 MAR 15 14:24

exp. 1984-03-21/161

☺

10590A UDSTH S☺

10590A UDSTH S

183398 SVNSK D

DNR		
1	2	Eu ^I

Pol

1984-03-21/Julin/161
Chr. T. Budapest

GENERALKONSULATET BERLIN 1984-03-15

CABINET STOCKHOLM

39 ✓ FOER POL. RE R. WALLENBERG

ENLIGT UPPGIFTER HAER INNEHOELL BUDAPEST-TIDNINGEN MAGYAR NEMZET
DEN 9 JANUARI OCH DEN UNGERSKA KVARTALSTIDSKRIFTEN HISTORIA I
AARETS FOERSTA NUMMER ARTIKLAR OM DET I BUDAPEST 1949 AVTAECKTA
OCH KORT DAERPAA KULLKASTADE WALLENBERGMONUMENTET AV SKULPTOEREN
PAL PATZAY. ARTIKELFOERFATTAREN, JANOS POTO, UPPGES PLAEDERA
FOER ATT MONUMENTET UPPSTAELLS PAA NYTT VID ST. STEPHANSPLATSEN
I JANUARI 1985.

WINTER

SVENSK BERLIN KL 1425☺

10590A UDSTH S

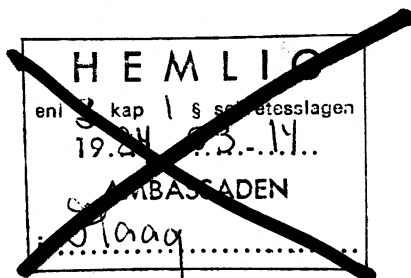
183398 SVNSK D

1984-03-14

HP 1

Kanslirådet Sven Julin
Utrikesdepartementet

1984-03-23
Pol I/Julin/ml
hbr Julin-Lönnmar

22 ✓

INKOM UD		
1984-03-19		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	en I

Raoul Wallenberg

Hbr Olsson-Magnusson 1984-02-21
(1 bil.)

Broder,

Såsom överenskommet besökte jag Jong Djioe Sie i måndags. Han är en äldre indones (född 1911-12-28), som för några månader sedan blev änkeman. Han var i sitt verksamma liv advokat, bl a arbetade han omkring 20 år i Indonesien som brottmålsadvokat. Han har fem vuxna söner, som tycks ha fått god utbildning.

Sie började med att berätta, att han förra veckan hade blivit uppringd av "Wallenbergs syster", som hade bett om mera upplysningar. Han undrade, hur hon kunde ha fått reda på hans telefonnummer och lat mig förstå, att han inte ansåg sig kunna bortse från repressallierisken. Over telefon hade han inte velat lämna vidare upplysningar, utan i stället skrev han ett brev den 6 mars, varav kopia bifogas.

./.

Utöver vad som sägs i brevet sade mig Sie att hans källa, som han hade lovat att inte röja, sagt, att Simeone Lorenzo 1949 skulle ha haft ett förhållande med en förstesekreteraren Vladimir Litvinov vid den sovjetiska ambassaden i Rom, att det skulle ha blivit någon fnurra på den tråden, att Simeone skulle ha mördat Litvinov och att hon strax därefter skulle ha försvunnit.

Enligt samma källa skulle både Wallenberg och Lorenzo så sent som i slutet av förra året ha funnits i ett fängelse i Moskva, Iwan Rasputin-fängelset, han i cell 812 och hon i cell 52. Han uppgav vidare att hon tre gånger blivit gravid och att Wallenberg skulle vara

fadern.

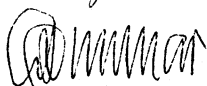
Det är svårt att veta vad man skall tro. Sies brev ger ett mycket större intryck av virrighet än han själv. Diskreta undersökningar som gjorts har, som jag nämnde för Dig, inte uppdagat något belastande i fråga om kriminalitet, politiskt engagemang eller ur mentalhygienisk synpunkt. Hans referens till sport i brevet den 6 mars baseras säkert på att hans söner har varit och är rätt framgångsrika tennisspelare; den äldste lär t o m ha varit amerikansk juniormästare.

Jag sade till honom att vi givetvis är angelägna att få kontakt med hans källa och att - så länge sådan kontakt saknas - det är svårt att bedöma värdet av informationen. Han sade sig förstå detta, men kunde inte bryta ett givet löfte.

Det kan självfallet inte uteslutas, att Sie i sin ensamhet har hittat på alltsammans efter att ha sett TV-programmet om Wallenberg för någon tid sedan och läst någon av de efterföljande tidningsartiklarna.

Har namnet Simeone Lorenzo förekommit tidigare i samband med Wallenberg?

Med vänliga hälsningar
Tillgärne

Göte Lönnmar

Mr. J.D. SIE
Bergblauwstraat 24
1503 MD Zaandam
Tel. 075-170301

Zaandam, Holland, Tuesday March 6.-'84

To
The sister of Raoul Wallenberg
The "RAOUL WALLENBERG"-Committee
~~18076~~

16076

Sent by
Airmail EXPRESSE

STOCKHOLM 10322 10322
Sweden

Madam,
Members of the "Raoul Wallenberg"-Committee,

Monday-afternoon, March 5. 1984 I received your phone-call from Stockholm! Miraculously my "telecommunication" was operating again! And operating very well! Unbelievable!... "It's a long way to Tipparary" was the popular soldiers' song of Worldwar I. For Worldwar II ABBA must compose a new hit: "It's a long, long way to... RAOUL".... And the shortest way to Moscow you couldn't find! Neither Raoul (und standable, because "officially" he may be "non-existent" or "dead"), nor the "Iwan Rasputin"-prison in Moscow. And this baffled me! But let me try to find an other way. For you, madam and your family. For your committee, your people and your country. But also for me and the whole civilization of the modern world...

The other way: "Der Weg zu sich selbst ist der Weg um die Welt" said the German filosofer, Graf Herman Keyserling. Und der Weg zu Raoul Wallenberg ist der Weg nach... ROM in Italy!

Yes, I do hope your Committee will act with "tempo" (the quintessence of present-day Topsport) and investigate the following data:

1949: 1. Salvatore Lorenzo, via Siliki nr. 72, Rom, was Judge of the Roman Court, is now 85 year old, has 5 sons and 2 daughters. One of these 2 girls, was Simeone Lorenzo, at that time working as typiste at the ... Russian Embassy in Rom!

2. What your committee has to find out is:

- A. What happened with Simeone Lorenzo in 1949.
- B. Where is she NOW? (March 6. 1984).

N.B. Attention please! Don't follow the "official" way, nor along the "diplomatic" channels! Communicate immediately with the old Judge Salvatore Lorenzo, via Siliki number 72, Roma, Italy. By phone, s.v.p.! Then you arrange with the operator of your Telephone-Service to call me in Zaandam, Holland in night-time, to be sure that I am at home (between 22-24 hr.)

3. At the same time you inform me concerning the answer of the Lorenzo-family of Rom, then and then alone I sincerely hope I'm be able to handle the key of the Wallenberg-mystery to you. I told you so, it's a long way to Raoul... n'est ce pas?

~~REPLY~~ P.S.

According that last "telecom." the Iwan Rasputin-jail is situated in West-Moscou, Trotzki-street 89.

May Heaven guide you all
is the sincere hope of

Truly yours,

Su.

Mr. J.D. SIE

Tergblauwstraat 24

1503 MD Zaandam

Tel. 075-170301

Zaandam, Monday, March 12.-1984

To
the Ambassador of Sweden,
the special attention of Mr. Landmark

Sent per EXPRESSE

Case Raoul Wallenberg
and the latest informations,
dated March, 8-1984!

sGravenhage

INK. AND FAX	
15/110	
84-03-15	
AVD	MAIL
HP	AB

Mr. Ambassador,

The fact, your Secretary, Mr. Landmark, with your fiat, has come to me in Zaandam, concerning the "mystery of Raoul Wallenberg" is the best prove, you and your Ministry of Foreign Affairs, still have the deepest interest in the "life or death" of your citizen and member of your Embassy in Hungary, named Raoul Wallenberg.

Verbal proces = "proces-verbaal" in Dutch). Perhaps for the sake of wider personal (the Wallenberg's and the Lorenzo's) perspectives (Helsinki's "Human Rights") but also as a simple "document historique" I herewith send you, in a nutshell, in groszen Ganzen, the headlines of the conversation between your Embassy-secretary, Mr. Landmark and me on Monday, March, 12.-1984, at my home in Zaandam, Noord Holland:

Not permitted: Of course your Embassy and the Wallenberg-Committee in Stockholm are anxious to know, how I got the informations concerning the Raoul Wallenberg-"mystery", who my "telecom-source" is, whether those informations are up-to-date or not.

My answer is: 1. I'm sorry, but I've promised to my "telecom" to keep it in anonymity, which we have to respect.

2. My letter to you was dated Zaandam, January 8 1984. The informations I passed to you I received on Januari 5.-1984. So they are recent and hot news.

2. More recent: According Mr. Landmark you transferred my letter of January 8.-1984 to your Ministry of Foreign Affairs in Stockholm. On March 5.-1984 I received a phone-call from Stockholm, from the sister of Raoul Wallenberg herself. On March 6.-1984 I wrote back to her. The copy of that letter to-day I handed over to Mr. Landmark. Till to-day, March 12.-1984, I'm waiting in vain however for the result of the private investigation of the Wallenbergs in Rom, as requested and recommended in my letter to the Wallenbergs. So I was unaware of what has happened with that mentioned letter of March 6-1984.

Amazingly and to my own surprise I got the message, I expected from the Wallenbergs, but it came not from Stockholm, but from "elsewhere". And it said: "The Wallenbergs have received your letter of March 6. recently. They are "baffled": what is the connection between Simeone Lorenzo of Rom and Raoul Wallenberg??... This last message I received on March 8.-1984. The answer of the Lorenzos to the Wallenbergs was: Simeone was dead en is dead!

3. ^{ch}"Cherchez la femme". Mr. Ambassador, I'm now 77 year old, retired lawyer of criminal cases (advocaat in Strafrecht), you can believe it or not when I tell you, "there is no news under the sun", the most cruel murders, sometimes committed in a brutal way, sometimes very complicated and refined, I've solved them by searching and finding the... "women behind"! Es iszt die alte Geschichte, doch bleibt sie immer neu! (Heinrich Heine). And everytime Fouchez, Napoleon's Chief of Sureté, wrote to his boss of the battlefield to complain about the coming disaster and desintégretion of the government in Paris, everytime

everytime l'Empereur consoled Fouchez with the laco-
nic "instruction": "Cherchez la femme".....,and lho,
the peace among the fighting frence ministers was
restored...

Incognito. Not only for me, even for Mr. Landmark the person
and personality of Raoul Wallenberg(his background,
political career, family-life etc.) seems a "persona
incognito", the same with ^{the} other star of this film-
thriller named "The Raoul Wallenberg-Mystery". Her
name is Simeone Lorenzo

Intermeszo: Your Embassy will do me a great favor, if Mr. Landmark
will contact by phone the Wallenbergs in Stockholm and
the affirmation, that: 1) they have received my letter of
March 6.-1984 from Zaandam, Holland; 2) that they were
informed by the Lorenzos of Rom, that since 1949 Simeone
Lorenzo was dead. This is a "test-case", because the last
message of my dear telecom(rade) told me so.

Not dead! But Simeone Lorenzo was not dead in 1949. Nor now in 1984!
This is the surprising message I received about her back-
ground and her past(from 1949):

1. Wladimir Litvinov

was Secretary of the Russian Embassy at ROM in 1949. And Si
meone Lorenzo worked there as typiste, suffering of Wladi-
mir's "avances", which Simeone as a magdalena romana, with
pride and dignity neither appreciated nor tolerated. ~~What~~
made the bolsjewik bear so furious, that Wladimir lost eve-
ry self-controle and when he used brutal violence to rape
the young madonna, Simeone had no other choice and "way-out
She shot Wladimir to death! It happened in the Russian Am-
bassy, so on Russian Territory. Of course this "crime de pas-
sion" would bring Russia in a delicate political and inter-
national scandal. This happened in 1949. On charge of murder
Simeone might be sentenced to death. Or for "terms of her na-
tural life".

1949

2. Simeone Lorenzo seemed to be brought by the Tseka (now named the KGB)
to Moscou.... We will see her back, but now, the background o

3. Raoul Wallenberg:

After the "Anschluss" of Austria, and the occupation of Tse-
cho-Slovakia by Hitler, many rich Jews fled to Hungary.
The Swedish Embassy became their "asylum" with Raoul Wal-
lenberg as their "saviour" and their trustee. More than
100.000 jewish lives were saved. Plus their deposit of
90.000.000, ninety million U.S. dollars worth! The Tseka then
arrested Raoul and with him the Russian Secret Service
also took the 90 million U.S. dollars with them, as...? cor-
pus delicti". Then a clever magician, they eliminated "Raoul
the jewish fortune and... Simeone before the eyes of the
world from this earth... Now a day we name such magician
an illusionist. What is in a name!... So they (Raoul, Simeone
and the jewish fortune) seemed "verschwunden ins Blauen
hinein"? Not at all! Because my dear telecomrade saw first
Raoul falling down vom Himmel in cel number 812 of the
Iwan Rasputin-jail in Moscou, Trotzki-street nr. 89.... fol-
lowed by... Simeone Lorenzo in the women-departmen of the
same prison, cel nr. 52!....

4. But now the clou, the point of the message: My "telecom" conclusion:
Only on "certain political conditions" Raoul could remain
alive and yet "declared dead" and "not existant" officially!
And more than that: Raoul got the facility and opportunity
to play the rôle of... Romeo! to love and save the madonna
Romana, named Simeone Lorenzo!... Three times she was preg-
nant of Raoul. But the Tseka ordered: Abortion!.....

5. Up to date! This amazing telecom-information I received/ March 8. 1984

Mr. J.D. SIE
Bergblauwstraat 24
1503 MD Zaandam
Tel. 075-170301

-3- page three

This prologue of page 1 en is worthwhile to be checked and to be verified! I've learned in my long career as lawyer (Strafrecht) very much from the hidden and secret doctrines of Christianity (Jezus' Sermon of the Mount: "Don't fear", "Only the Truth shall make you FREE") but also from the older Eastern Wisdom (Bhagavad Ghita (the song of God) Kreshna to Arjuna: "See before you the scoundrels and criminals you have to kill, yes, they are your own family! Not you kill or to be killed, but ME, your God will kill. And greater than their Kingdom is Truth and Justice.") Perhaps I'm destined by my Fatum, or Schiksal, or God, but always I was dragged and involved in cases seemingly impossible and unsolvable. And single handed I fought, not only against well organized criminals, but also against well equipped and armed State-powers, and lo, they succumbed (the American Embassy, the Dutch Army, the Indonesian M.P.) So I've proved that power and might shall loose against truth and justice! This is for me not merely a "cred" but the true reality! May be, this Raoul Wallenberg is again my fate or destination to be involved with this mystérie of death and... love of a protestant and a catholic in an "antichrist" world power.... Anyhow, it is a mystery, worthwhile to be filmed by Ingemar Bergman...

Epilogue: Once more I cite Graf Hermann Keyserling: "Der Weg zu sich selbst, ist der Weg um die Welt". It's my way. But der Weg zu Raoul, ist der Weg zu... Simeone Lorenzo! Believe it or not! It is easier to find Simeone Lorenzo than to be informed about Raoul!

Cherchez la femme! How? You as Ambassador of Sweden, you have your own way, all kinds of diplomatic channels and relations! I wish you every success to prove that this detailed information of my telegram is true, that Raoul as well as his beloved Simeone are not dead, but still alive, as husband and wife, who promised to each other, to stay together, "for worst and for better"...

My way will be this: The Israelish Secret Service is very clever, the best of the world. Raoul had saved 100.000 Jews, so every Jewish community and Jewish "lobby", in Amsterdam, New York, Stockholm, they all know about Raoul. Also the Jewish community in... Moscow! For the female Jewish citizen in Moscow it will be so "simple comme bonjour" to investigate the presence of Simeone Lorenzo in her cell nr. 52 of the Iwan Rasputin-jail, in West Moscow, Trotsky-street 89. And only Simeone Lorenzo can inform us about Raoul! Leave it to cleverness of the Jewish ladies, what kind of strategy and tactic will be used. The more "witnesses" the better! Then and then only both Sweden and Italy, and the whole world opinion, can force the KC and the Central Committee of the Soviets to "exchange" their 2 prisoners (Raoul and Simeone) for Russian spies in Sweden and Italy.

P.S. Without Simeone, there will be no chance to get Raoul out of Moscow. Unique, but true! And if this dream comes true, there will be a "thanksgiving" feast in the Stockholm Cathedral and the San Pedro in Roma! May it be, is the sincere hope of,

yours truly,

J.D.Sie
(J.D.Sie)

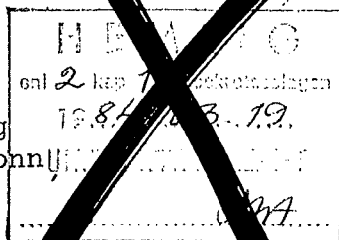
N.B. Will you be so kind, S.V.P.,
to copy this letter

- 1) and send it to the Raoul Wallenberg-committee in Stockholm? Thank so much.
- 2) As agreed with Mr. Landmark, he will send me a copy of my letter of January 8.1984 to your Embassy, I forgot to copy it for my documentary-archive. Thanks by anticipation.
- 3) I promised to your Counselor, Mr. Landmark to keep in touch with your Embassy and to inform you, if there are new developments.
- 4) *In response, may I expect the same from Mr. Landmark? Thank you so much*

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

PROMEMORIA ✓ P 2 EU I

1984-03-19

Ingår som bil i hbr
1984-02-20 om Wallenberg
Schori-amb Eckerberg, Bonn
Amb Hirdman, Tel Aviv,
Amb Örn, Moskva,
Amb Berg, Damas-HEMLIG
kus,
Amb Leifland, London

Chargé d'affaires Uppvaktning av Raoul Wallenberg-föreningen hos kabinetts-
Kiesow, Vientiane sekreteraren
(1 bil)

Raoul Wallenbergs halvbror, professor Guy von Dardel, utbad sig i bif skrivelse till utrikesministern den 5 mars 1984 om ett sammanträffande för att diskutera vad som kan göras för Raoul Wallenberg i ljuset av händelseutvecklingen i Karlskrona skärgård. Kabinettssekreteraren tog emot von Dardel och Sonja Sonnenfeld, sekreterare i Raoul Wallenberg-föreningen, den 14 mars 1984.

Sonnenfeld medförde ett antal färdigskrivna frågor. Hon frågade inledningsvis om regeringen skulle kunna tänka sig byta något mot Raoul Wallenberg. Av samtalets gång framgick att som bytesobjekt kunde man tänka sig inte bara en eventuell ubåt med besättning utan även något för ryssarna vitalt på handelns område (ex elektronik); att undanhålla ryssarna begärliga svenska varor vore också tänkbart.

Kabinettssekreteraren förklarade att vårt handlande måste bygga på FN-stadgans och folkrättens principer. Ingen svensk regering skulle ge sig in på människohandel. (Han tillbakavisade en jämförelse med baltutlämningen: det hade där inte varit fråga om byte). Vid sidan av de principiella aspekterna fick också beaktas att vi förmodligen inte ens hypotetiskt skulle ha något av tillräckligt intresse att erbjuda ryssarna. Kabinettssekreteraren erinrade vidare om att han själv tagit upp Wallenberg-frågan vid besök i Moskva i januari 1983 samt att

polchefen också gjort det vid sitt besök där för några dagar sedan.

Sonnenfeld sade att hon i USA och Israel ofta fick frågan varför den svenska regeringen inte gjorde mer för Raoul Wallenberg, varför den inte tillgrip oortodoxa medel när ortodox diplomati inte gav utdelning. Berodde det på att vi levt i fred så länge att vi tänkte bara i konventionella banor? Von Dardel insköt frågan varför hans halvbror skulle behöva bli lidande av regeringens moralistiska synpunkter på frågan. Sedan kabinettssekreteraren sagt att han inte såg några andra vägar än dem som vi provat och fortsätter att pröva frågade Sonnenfeld huruvida regeringen, om den inte ville frångå sina moraliska principer, kunde tänka sig uppdra åt någon annan att införskaffa de upplysningar om Wallenberg som den förnekades av de sovjetiska myndigheterna. Raoul Wallenberg-föreningen hade varit i kontakt med avhoppade ryssar (KGB-mannen Alexej Mjakov och FN-diplomaten Arkadijev Tjertjenko nämndes). Av dessa hade man erfarit att KGB-arkivet i Moskva innehåller fylliga uppgifter om Raoul Wallenberg. Arkivarierna skulle enligt uppgift från nämnda håll vara mutbara. I själva verket hade från Raoul Wallenberg-föreningens sida redan gjorts ett försök att komma åt arkivet. Ett ungt par skulle ha sänts till Moskva för detta syfte. När det kom dit satt dock tyvärr deras kontaktman i förhör hos KGB med anledning av någon med detta försök obesläktad anklagelse. Den expeditionen hade finansierats med amerikanska medel. Pengar var över huvudtaget inget problem i sammanhanget. Vidare hade Sonnenfeld för ca två år sedan kontaktat den brittiske MI5-tjänstemannen Hunt (som skulle ha varit i drottning Elisabeths tjänst) som hade intresserat sig för frågan. Enligt Sonnenfeld skulle tanken ha varit att förmå den avhoppade brittiske diplomaten McLean att komma åt Wallenberg-arkivet (!). Hunt hade dock dött. (Efter kontakten med Hunt i London hade Sonnenfeld fått en anmaning från SÄPO att hon fortsättningsvis skulle be om SÄPO-eskort på expeditioner av det här slaget). Kontakter med israeliska Mossad hade också förekommit samt med västtyska Abwehrrdienst, dock

hittills utan resultat. Kort sagt sökte Raoul Wallenberg-föreningen tillvarata alla handlingsmöjligheter.

Kabinettssekreteraren uttryckte förståelse för föreningens agerande, men påpekade att det var något som inte står regeringen till buds. SÄPO arbetar över huvudtaget inte utanför Sveriges gränser. Vi fick f ö visa en viss försiktighet i fråga om samarbete med USA (vilket besökarna energiskt förespråkade). Vi välkomnar att också amerikanerna anstränger sig för Raoul Wallenberg. Stormaktens bevekelsegrunder kan dock i ett öst-väst-perspektiv vara skilda från våra.

Von Dardel framhöll såväl inlednings- som avslutningsvis att tidsfaktorn blir alltmer betydelsefull: Raoul Wallenberg är nu 71 år. Insatserna måste intensifieras. Mot denna bakgrund ville han föreslå att UD tillsätter en arbetsgrupp med deltagande av de tjänstemän som befattat sig med Wallenberg-frågan för att gå igenom ärendet och studera vad som ytterligare kan göras. Raoul Wallenberg-föreningen skulle gärna samarbete med arbetsgruppen.

Kabinettssekreteraren höll med om att tidsfrågan är tungt vägande. Han lovade att vi skulle tänka på von Dardels förslag och återkomma.

Han uttryckte avslutningsvis tillfredsställelse över samtalet, som varade en dryg timme, och framhöll att mycket vore vunnet om man från respektive sida kunde respektera den andres agerande. Vi arbetade ju för samma mål, medan vi hade olika metoder att ta till.

 Sven Julin

Indlingar
R. Wallenberg

225/902

- C MRS 1984

P 2 Eu I

Till Utrikesministern

Ink. Utr.miq.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

Vi vet att Utrikesdepartementet genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fängelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fängelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändning av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetisk

nde utrikesministern Ola Ullsten att han inte avsåg utnyttja detta unika tillfälle och förhandlingsläge för att få Raoul Wallenberg återsänd.

När det gäller den senaste, chockerande serien av incidenter kring de svenska kusterna, nu senast i de speciellt viktiga farvattnen kring Karlskrona, är det ännu inte fullt, i varje fall offentligt, klarlagt vilken främmande makt som är ansvarig för kränkningarna, och vi vet ännu inte vilket det slutliga resultatet av de svenska motåtgärderna kommer att bli. Det är emellertid en fullt rimlig, kanske t o m sannolik hypotes, att det även i detta fall är Sovjetunionen som ligger bakom, och att de beslutsamma och omfattande svenska motåtgärderna leder till att viss material och även personal kan beslagtas. Återlämnandet av dessa till Sovjet kommer att bli föremål för förhandlingar med ett för vårt land gynnsamt förhandlingsläge, genom att motpartens handlande så uppenbart strider mot vad som kan accepteras i de internationella relationerna mellan stater.

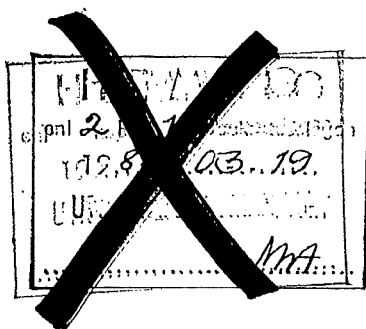
Inför denna möjlighet önskar vi vädja till Eder, Herr Statsminister, och till Sveriges regering att positivt överväga hur dessa "möjliga" förhandlingar skall kunna utnyttjas att få Raoul Wallenberg åter, eller om detta inte är möjligt, åtminstone få trovärdiga och väldokumenterade uppgifter om hans öde. Vi anser att detta är ett unikt tillfälle som icke får förspillas, och sannolikt det sista tillfälle som kommer att yppa sig för att ge Raoul en chance att tillbringa sina sista år i frihet.

Vi hade sista gången tillfälle att diskutera ansträngningarna för Raoul med dåvarande utrikesministern i anslutning till den första ubåtsaffären. Vi tror att det skulle vara fruktbart med ett nytt sådant möte i dagens dramatiska situation, särskilt eftersom sedan det senaste skett ledarskifte både i Sverige och Sovjet - i det senare fallet t o m två gånger -, varigenom kanske de tidigare så låsta positionerna kan ha uppluckrats. Om Ni delar denna åsikt ber jag Departementet ta kontakt med mig i Lund, tel (046)107695 eller med Raoul Wallenbergföreningen i Stockholm, tel 102653.

Med utmärkt högaktning,

Guy von Dardel
Professor

HEMLIG

Uppvaktning av Raoul Wallenberg-föreningen hos kabinetts-
sekreteraren
(1 bil)

Raoul Wallenbergs halvbror, professor Guy von Dardel, utbad sig i bif skrivelse till utrikesministern den 5 mars 1984 om ett sammanträffande för att diskutera vad som kan göras för Raoul Wallenberg i ljuset av händelseutvecklingen i Karlskrona skärgård. Kabinettsekreteraren tog emot von Dardel och Sonja Sonnenfeld, sekreterare i Raoul Wallenberg-föreningen, den 14 mars 1984.

Sonnenfeld medförde ett antal färdigskrivna frågor. Hon frågade inledningsvis om regeringen skulle kunna tänka sig byta något mot Raoul Wallenberg. Av samtalets gång framgick att som bytesobjekt kunde man tänka sig inte bara en eventuell ubåt med besättning utan även något för ryssarna vitalt på handels område (ex elektronik); att undanhålla ryssarna begärliga svenska varor vore också tänkbart.

Kabinettsekreteraren förklarade att vårt handlande måste bygga på FN-stadgans och folkrättens principer. Ingen svensk regering skulle ge sig in på människohandel. (Han tillbakavisade en jämförelse med baltutlämningen: det hade där inte varit fråga om byte). Vid sidan av de principiella aspekterna fick också beaktas att vi förmodligen inte ens hypotetiskt skulle ha något av tillräckligt intresse att erbjuda ryssarna. Kabinettsekreteraren erinrade vidare om att han själv tagit upp Wallenberg-frågan vid besök i Moskva i januari 1983 samt att

polchefen också gjort det vid sitt besök där för några dagar sedan.

Sonnenfeld sade att hon i USA och Israel ofta fick frågan varför den svenska regeringen inte gjorde mer för Raoul Wallenberg, varför den inte tillgrep oortodoxa medel när ortodox diplomati inte gav utdelning. Berodde det på att vi levt i fred så länge att vi tänkte bara i konventionella banor? Von Dardel insköt frågan varför hans halvbror skulle behöva bli lidande av regeringens moralistiska synpunkter på frågan. Sedan kabinettssekreteraren sagt att han inte såg några andra vägar än dem som vi prövat och fortsätter att pröva frågade Sonnenfeld huruvida regeringen, om den inte ville frångå sina moraliska principer, kunde tänka sig uppdra åt någon annan att införskaffa de upplysningar om Wallenberg som den förnekades av de sovjetiska myndigheterna. Raoul Wallenberg-föreningen hade varit i kontakt med avhoppade ryssar (KGB-mannen Alexej Mjakov och FN-diplomaten Arkadijev Tjertjenko nämndes). Av dessa hade man erfarit att KGB-arkivet i Moskva innehåller fylliga uppgifter om Raoul Wallenberg. Arkivarierna skulle enligt uppgift från nämnda håll vara mutbara. I själva verket hade från Raoul Wallenberg-föreningens sida redan gjorts ett försök att komma åt arkivet. Ett ungt par skulle ha sänts till Moskva för detta syfte. När det kom dit satt dock tyvärr deras kontaktman i förhör hos KGB med anledning av någon med detta försök obesläktad anklage. Den expeditionen hade finansierats med amerikanska medel. Pengar var över huvudtaget inget problem i sammanhanget. Vidare hade Sonnenfeld för ca två år sedan kontaktat den brittiske MI5-tjänstemannen Hunt (som skulle ha varit i drottning Elisabeths tjänst) som hade intresserat sig för frågan. Enligt Sonnenfeld skulle tanken ha varit att förmå den avhoppade brittiske diplomaten McLean att komma åt Wallenberg-arkivet (!). Hunt hade dock dött. (Efter kontakten med Hunt i London hade Sonnenfeldt fått en anmaning från SÄPO att hon fortsättningsvis skulle be om SÄPO-eskort på expeditioner av det här slaget). Kontakter med israeliska Mossad hade också förekommit samt med västtyska Abwehrdienst, dock

hittills utan resultat. Kort sagt sökte Raoul Wallenberg-föreningen tillvarata alla handlingsmöjligheter.

Kabinettssekreteraren uttryckte förståelse för föreningens agerande, men påpekade att det var något som inte står regeringen till buds. SÄPO arbetar över huvudtaget inte utanför Sveriges gränser. Vi fick fö visa en viss försiktighet i fråga om samarbete med USA (vilket besökarna energiskt förespråkade). Vi välkomnar att också amerikaner anstränger sig för Raoul Wallenberg. Stormaktens bevekelsegrunder kan dock i ett öst-väst-perspektiv vara skilda från våra.

Von Dardel framhöll såväl inlednings- som avslutningsvis att tidsfaktorn blir alltmer betydelsefull: Raoul Wallenberg är nu 71 år. Insatserna måste intensifieras. Mot denna bakgrund ville han föreslå att UD tillsätter en arbetsgrupp med deltagande av de tjänstemän som befattat sig med Wallenberg-frågan för att gå igenom ärendet och studera vad som ytterligare kan göras. Raoul Wallenberg-föreningen skulle gärna samarbete med arbetsgruppen.

Kabinettssekreteraren höll med om att tidsfrågan är tungt vägande. Han lovade att vi skulle tänka på von Dardels förslag och återkomma.

Han uttryckte avslutningsvis tillfredsställelse över samtalet, som varade en dryg timme, och framhöll att mycket vore vunnet om man från respektive sida kunde respektera den andres agerande. Vi arbetade ju för samma mål, medan vi hade olika metoder att ta till.

 Sven Julin

24 juni

Andlingar

R. Wallenberg

225/902

-G MRS 1984

P 2. E u

Till Utrikesministern

Ink. Utr.mig.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

Vi vet att Utrikesdepartementet genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fångelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fångelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändning av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetiska

aten U-137. Redan 1 eller 2 dagar efter grundstötningen deklarerade dåvarande utrikesministern Ola Ullsten att han inte avsåg utnyttja detta unika tillfälle och förhandlingsläge för att få Raoul Wallenberg återsänd.

När det gäller den senaste, chockerande serien av incidenter kring de svenska kusterna, nu senast i de speciellt viktiga farvattnen kring Karlskrona, är det ännu inte fullt, i varje fall offentligt, klarlagt vilken främmande makt som är ansvarig för kränkningarna, och vi vet ännu inte vilket det slutliga resultatet av de svenska motåtgärderna kommer att bli. Det är emellertid en fullt rimlig, kanske t o m sannolik hypotes, att det även i detta fall är Sovjetunionen som ligger bakom, och att de beslutsamma och omfattande svenska motåtgärderna leder till att viss material och även personal kan beslagtas. Återlämnandet av dessa till Sovjet kommer att bli föremål för förhandlingar med ett för vårt land gynnsamt förhandlingsläge, genom att motpartens handlande så uppenbart strider mot vad som kan accepteras i de internationella relationerna mellan stater.

Inför denna möjlighet önskar vi vädja till Eder, Herr Statsminister, och till Sveriges regering att positivt överväga hur dessa "möjliga" förhandlingar skall kunna utnyttjas att få Raoul Wallenberg åter, eller om detta inte är möjligt, åtminstone få trovärdiga och väldokumenterade uppgifter om hans öde. Vi anser att detta är ett unikt tillfälle som icke får förspillas, och sannolikt det sista tillfälle som kommer att yppa sig för att ge Raoul en chance att tillbringa sina sista år i frihet.

Vi hade sista gången tillfälle att diskutera ansträngningarna för Raoul med dåvarande utrikesministern i anslutning till den första ubåtsaffären. Vi tror att det skulle vara fruktbart med ett nytt sådant möte i dagens dramatiska situation, särskilt eftersom sedan det senaste skett ledarskifte både i Sverige och Sovjet - i det senare fallet t o m två gånger -, varigenom kanske de tidigare så låsta positionerna kan ha uppluckrats. Om Ni delar denna åsikt ber jag Departementet ta kontakt med mig i Lund, tel (046)107695 eller med Raoul Wallenbergföreningen i Stockholm, tel 102653.

Med utmärkt högaktning,

Guy von Dardel
Professor

EN CLAIR-TELEGRAM

Ärendet	Datum		1984-03-19
	Avd	Grupp	MM
	P	2	En I

Adress SVENSK TEL AVIV

POL

Text 77. Från Pol I re handbrev Kiesow-Hirdman 1984-03-02 ang Wallenbergärendet. Vårt 74.

Representant för familjen kan ej närvara varför det vore tacknäm-
ligt om ambassadören medverkar i ceremonin och tänder facklan.

Det kan tilläggas att Raoul Wallenberg-föreningen - med rätta -
vänder sig mot formuleringen på sid 2 av inbjudan : "in the memory
of this exemplary personality". Vi utgår som bekant från att Wallen-
berg lever.

CABINET

Ex till:

Raoul Wallenberg-föreningen

EXP. 1984-03-19 / wf

Hyllas av telegramexpeditören		
Avalört den	Klockan	Sign
R 840320	1120	df

Pol avd/kr Julin/mwa

1984-03-20

Avd Grupp Mål

15V

P 2 Eu I

Ta+b t:

Polch

Ch pol I

Bekeris

Magnusson, pol I

Julin

Exp. 84-03-20, mwa

Ambassadör Eckerberg

BONN

U. n.

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./.

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Sonja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hyser någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar och Dig själv. Jag vore därför tacksam erfara hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

22/3 84

m

andlingen

225/902

-C MRS 1984

P 2 Eu I

Till Utrikesministern

Ink. Utr. mlg.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anhöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

Vi vet att Utrikesdepartementet genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fångelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fångelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna Öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändande av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetiska

åten U-137. Redan 1 eller 2 dagar efter grundstötningen deklarerade dåvarande utrikesministern Ola Ullsten att han inte avsåg utnyttja detta unika tillfälle och förhandlingsläge för att få Raoul Wallenberg återsänd.

När det gäller den senaste, chockerande serien av incidenter kring de svenska kusterna, nu senast i de speciellt viktiga farvattnen kring Karlskrona, är det ännu inte fullt, i varje fall offentligt, klarlagt vilken främmande makt som är ansvarig för kränkningarna, och vi vet ännu inte vilket det slutliga resultatet av de svenska motåtgärderna kommer att bli. Det är emellertid en fullt rimlig, kanske t o m sannolik hypotes, att det även i detta fall är Sovjetunionen som ligger bakom, och att de beslutsamma och omfattande svenska motåtgärderna leder till att viss material och även personal kan beslagtas. Återlämnandet av dessa till Sovjet kommer att bli föremål för förhandlingar med ett för vårt land gynnsamt förhandlingsläge, genom att motpartens handlande så uppenbart strider mot vad som kan accepteras i de internationella relationerna mellan stater.

Inför denna möjlighet önskar vi vädja till Eder, Herr Statsminister, och till Sveriges regering att positivt överväga hur dessa "möjliga" förhandlingar skall kunna utnyttjas att få Raoul Wallenberg åter, eller om detta inte är möjligt, åtminstone få trovärdiga och väldokumenterade uppgifter om hans öde. Vi anser att detta är ett unikt tillfälle som icke får förspillas, och sannolikt det sista tillfälle som kommer att yppa sig för att ge Raoul en chance att tillbringa sina sista år i frihet.

Vi hade sista gången tillfälle att diskutera ansträngningarna för Raoul med dåvarande utrikesministern i anslutning till den första ubåtsaffären. Vi tror att det skulle vara fruktbart med ett nytt sådant möte i dagens dramatiska situation, särskilt eftersom sedan det senaste skett ledarskifte både i Sverige och Sovjet - i det senare fallet t o m två gånger -, varigenom kanske de tidigare så låsta positionerna kan ha uppluckrats. Om Ni delar denna åsikt ber jag Departementet ta kontakt med mig i Lund, tel (046)107695 eller med Raoul Wallenbergföreningen i Stockholm, tel 102653.

Med utmärkt högaktning,

Guy von Dardel
Professor

Pol avd/kr Julin/mwa

1984-03-20

Avd Grupp Mål

Ex.t:

Polch
Ch pol I
Bekeris
Magnusson, pol I
Julin
Exp. 84-03-20, mwa

Ambassadör Berg
DAMASKUS

U. n.

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./.

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Sonja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hysar någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar. Jag vore därför tacksam erfara hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

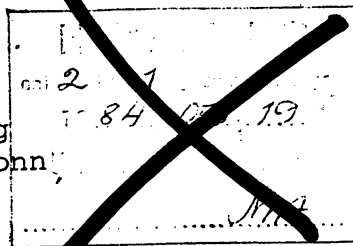
22/3 84

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

PROMEMORIA ✓ P 2 Em I

1984-03-19

Ingår som bil i hbr
1984-02-20 om Wallenberg
Schori-amb Eckerberg, Bonn
Amb Hirdman, Tel Aviv,
Amb Örn, Moskva,
Amb Berg, Damas-HEMLIG
kus,
Amb Leifland, London

Chargé d'affaires Uppvaktning av Raoul Wallenberg-föreningen hos kabinetts-
Kiesow, Vientiane sekreteraren
(1 bil)

Raoul Wallenbergs halvbror, professor Guy von Dardel, utbad sig i bif skrivelse till utrikesministern den 5 mars 1984 om ett sammanträffande för att diskutera vad som kan göras för Raoul Wallenberg i ljuset av händelseutvecklingen i Karlskrona skärgård. Kabinettssekreteraren tog emot von Dardel och Sonja Sonnenfeld, sekreterare i Raoul Wallenberg-föreningen, den 14 mars 1984.

Von Dardel framhöll såväl inlednings- som avslutningsvis att tidsfaktorn blir alltmer betydelsefull: Raoul Wallenberg är nu 71 år. Insatserna måste intensifieras. Mot denna bakgrund ville han föreslå att UD tillsätter en arbetsgrupp med deltagande av de tjänstemän som befattat sig med Wallenberg-frågan för att gå igenom ärendet och studera vad som ytterligare kan göras. Raoul Wallenberg-föreningen skulle gärna samarbete med arbetsgruppen.

Kabinettssekreteraren höll med om att tidsfrågan är tungt vägande. Han lovade att vi skulle tänka på von Dardels förslag och återkomma.

Han uttryckte avslutningsvis tillfredsställelse över samtalet, som varade en dryg timme, och framhöll att mycket vore vunnet om man från respektive sida kunde respektera den andres agerande. Vi arbetade ju för samma mål, medan vi hade olika metoder att ta till.

Sven Julin

24
ändlingen
R. Wallenberg

225/902

-G MRS 1984

P 2 Eu I

Till Utrikesministern

Ink. Utr.miq.

1984-03-07 ✓

Som är Eder bekant har vi inom kretsen av Raoul Wallenbergs närmaste anghöriga och i den med dem nära förbundna Svenska Raoul Wallenbergföreningen med dess ordförande, förra justitierådet Ingrid Gärde-Widemar, under en lång följd av år samarbetat med Departementet i ansträngningarna för att få Raoul åter till Sverige eller åtminstone få klarhet i hans öde. Våra ansträngningar stöds av sympatisörer och Raoul Wallenbergföreningar i flera andra länder och i vissa fall också av dessa länders regeringar. Detta stöd har sin grund i det internationella erkännandet av Raouls humanitära insats.

Vi vet att Utrikesdepartementet genom åren gjort omfattande och berömvärda insatser för att samla och bearbeta alla tillgängliga uppgifter om Raouls öde som underlag för nya framställningar till Sovjetunionen. Hittills har dock alla dessa ansträngningar, även när de lett till så omfattande och övertygande material som förelåg särskilt under 50- och 60-talen, bemötts mycket kallsinnigt av de sovjetiska myndigheterna, som ständigt hänvisat till sin mycket bristfälligt dokumenterade hypotes att Raoul avlidit i Ljubljankafängelset 1947. Det är svårt att tänka sig att den närmaste framtiden skall bringa i dagen nytt material av en så övertygande karaktär att det i sig skulle framtvinga en mer positiv rysk inställning, särskilt som den en gång så strida strömmen av information från ryska fångelser sinat högst avsevärt under det sista årtiondet, sedan de flesta andra västerlänningar i ryska fångelser fått återvända, och även utvandringen av judiska dissidenter till Israel strypts åt. Trots detta har nytt material visat att Raoul med stor sannolikhet ännu är i livet, vilket jag vet också är Departementets arbetshypotes.

Tiden börjar nu bli mycket knapp. Raoul är nu 71 år gammal, och även om han skulle ha klarat den långa fängelsevistelsen, 39 år, med bibehållen hälsa - något som är mera vanligt än vad man ofta föreställer sig - så är det oundgängligt att vi får ut honom in de allra närmaste åren, om han efter sina långa fängelseår ännu skall kunna få njuta några år i frihet. Vi har därför inte längre rätt att skjuta ärendet på framtiden, i hopp om att bättre tillfällen än dagens då skall erbjuda sig.

I andra länder har vid flera tillfällen personer som hållits fångna i Sovjetunionen eller andra öststater kunnat återvända genom ett utbyte mot avslöjade ryska spioner, mot rent ekonomisk ersättning (när det gäller relationerna Öst-Västtyskland), eller genom eftergifter i andra hänseenden. Efter vad vi känner till har denna utväg aldrig allvarligt prövats i Raouls fall. De eftergifter som Sverige vid olika tillfällen gjort mot Sovjetunionen - baltutlämningen, rysskrediten, återsändning av sovjetiska spioner av olika slag - har skett utan att i något fall Raouls återsändande ens nämnts som ett villkor. Det senaste och kanske mest drastiska exemplet gällde återlämnandet av den grundstötta sovjetiska

Äten U-137. Redan 1 eller 2 dagar efter grundstötningen deklarerade dåvarande utrikesministern Ola Ullsten att han inte avsåg utnyttja detta unika tillfälle och förhandlingsläge för att få Raoul Wallenberg återsänd.

När det gäller den senaste, chockerande serien av incidenter kring de svenska kusterna, nu senast i de speciellt viktiga farvattnen kring Karlskrona, är det ännu inte fullt, i varje fall offentligt, klarlagt vilken främmande makt som är ansvarig för kränkningarna, och vi vet ännu inte vilket det slutliga resultatet av de svenska motåtgärderna kommer att bli. Det är emellertid en fullt rimlig, kanske t o m sannolik hypotes, att det även i detta fall är Sovjetunionen som ligger bakom, och att de beslutsamma och omfattande svenska motåtgärderna leder till att viss material och även personal kan beslagtas. Återlämnandet av dessa till Sovjet kommer att bli föremål för förhandlingar med ett för vårt land gynnsamt förhandlingsläge, genom att motpartens handlande så uppenbart strider mot vad som kan accepteras i de internationella relationerna mellan stater.

Inför denna möjlighet önskar vi vädja till Eder, Herr Statsminister, och till Sveriges regering att positivt överväga hur dessa "möjliga" förhandlingar skall kunna utnyttjas att få Raoul Wallenberg åter, eller om detta inte är möjligt, åtminstone få trovärdiga och väldokumenterade uppgifter om hans öde. Vi anser att detta är ett unikt tillfälle som icke får förspillas, och sannolikt det sista tillfälle som kommer att yppa sig för att ge Raoul en chance att tillbringa sina sista år i frihet.

Vi hade sista gången tillfälle att diskutera ansträngningarna för Raoul med dåvarande utrikesministern i anslutning till den första ubåtsaffären. Vi tror att det skulle vara fruktbart med ett nytt sådant möte i dagens dramatiska situation, särskilt eftersom sedan det senaste skett ledarskifte både i Sverige och Sovjet - i det senare fallet t o m två gånger -, varigenom kanske de tidigare så låsta positionerna kan ha uppluckrats. Om Ni delar denna åsikt ber jag Departementet ta kontakt med mig i Lund, tel (046) 107695 eller med Raoul Wallenbergföreningen i Stockholm, tel 102653.

Med utmärkt högaktning,

Guy von Dardel
Professor

Pol avd/kr Julin/mwa

1984-03-20	Dnr	Avd	Grupp	Mål
314				17 2 Em I

Ex.t:

Polch
Ch pol I
Bekeris
Magnusson, pol I
Julin

Exp 84-03-20, mwa

Ambassadör Leifland
LONDON

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./.

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Sonja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hyser någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar inklusive Lars-Åke Nilsson. Jag vore därför tacksam erfar hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir☐ uti kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

22/3 84

Sign

Pol avd/kr Julin/mwa

1984-03-20

Avd Grupp Mål

10V

P 2 En I

Ex.t:

Polch
Ch pol I
Bekeris
Magnusson, pol I
Julin

Exp 84-03-20, mwa

Ambassadör Örn
MOSKVA

U. n.

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./.

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Sonja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hyser någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar och Dig själv. Jag vore därför tacksam erfara hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

Avsändt med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

22/3 84

Sign

Pol avd/kr Julin/mwa

1984-03-20

Dnr Avd Grupp Mål

zv

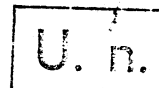
P 2 Eni

Ex.t:

Polch
Ch pol I
Bekeris
Magnusson, pol I
Julin
Exp. 84-03-20, mwa

Ambassadör Hirdman

TEL AVIV

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Sonja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hyser någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar. Jag vore därför tacksam erfara hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

22/3 84

Sign

Pol avd/Kr Julin/mwa

1984-03-20	Avd	Grupp	Mål
IV		P 2	Em I

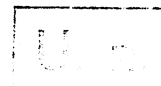
Ex.t:

Polch
ch pol I
Bekeris
Magnusson, pol I
Julin

Exp. 84-03-20.mwa

Chargé d'affaires a.i. Kiesow
VIENTIANE

Raoul Wallenberg
(1 bil)

Broder,

./.

Raoul Wallenberg-föreningen, representerad av halvbrodern Guy von Dardel och dess sekreterare Snnja Sonnenfeld, har som Du ser av bifogade uppteckning uppvaktat oss för att diskutera möjligheterna att intensifiera efterforskningarna efter Raoul Wallenberg. von Dardel framförde därvid förslaget att departementet skulle tillsätta en arbetsgrupp med deltagande av tidigare Wallenberg-handläggare och med uppgift att gå igenom ärendet för att se vad som ytterligare kan göras. De åberopade särskilt Raouls höga ålder som skäl för extraordinära insatser.

Ehuru jag hyser någon skepsis om förslaget vill jag inte ställa mig avvisande till det - i varje fall inte utan att rådfråga gruppens tilltänkta medlemmar. Jag vore därför tacksam erfara hur Du ser på den praktiska nyttan - eller frånvaron därav - av von Dardels förslag.

Pierre Schori

mwa

Ifylles av postexp

☒ Avsändt med

☒ sv kurir

☐ uti kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

22/3 84

Sign

Pol I/Julin/ml

Ärenden

re Wallenberg

Datum

1984-03-21

Avd

A

Grupp

2

Mål

EU-

Adress

SVENSK BUDAPEST

POL

Text

Från Pol I ang Raoul Wallenberg P 2

P R I M O. Generalkonsulatet i Berlin har meddelat följande:
Cit: "Enligt uppgifter här innehöll Budapest-tidningen Magyar Nemzet den 9 januari och den ungerska kvartalstidskriften Historia i årets första nummer artiklar om det i Budapest 1949 avtäckta och kort därpå kullkastade Wallenbergmonumentet av skulptören Pal Patzay. Artikekförfattaren, Janos Poto, uppges plädera för att monumentet uppställs på nytt vid St. Stephans-platsen i januari 1985". Slut Cit.

S E C U N D O. Vi vore tacksamma få del av de ytterligare uppgifter ni kan införskaffa.

CABINET

Ex till:

Raoul Wallenberg-föreningen (PM-form)

exp. 1984-03-21 / wlf

ARENDE:

UTRIKESDEPARTEMENTET
VW

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
POL 1

ATGARD:

INK. UT.		EP
[REDACTED]		
1984-03-21		
Ard	Gr	MAI
P	2	EU

POL

INKOM UD 1984-03-21 [REDACTED]

AMBASSADEN BUDAPEST 1984-03-21

UD STOCKHOLM [REDACTED]

RE RAUL WALLENBERG

AMBASSADEN KAENNER TILL ARTIKELN. DEN PUBLICERADES DOCK EJ 9 JANUARI
UTAN 9 MARS. ARTIKELN I DESS HELHET AER NU FAERDIGOEVERSATT OCH
INSAENDES MED KOMMENTAR MED MORGONDAGENS LAEGENHET.

HELLNERS
[REDACTED]

SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

1984-03-22

Nr 47 ✓

1984-04-12,
Pol 1/Tham/ee

Översänt
bil. 1 och 2
till Nina

Lagergren, Raoul Wallenbergfören.

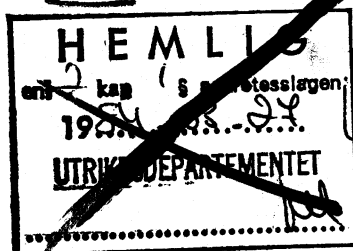
Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol 1

Utrikesdepartementet

27 MRS. 1984

Beff. åtgärd 30 bit.
delgivningslista

INK UTRIKESDEP			
Dnr...../.....			
1984-03-23			
Avd	Gr	Mål	Eu I
0	2		

HEMLIG 2 kap 1 § Sekr.L.

Raoul Wallenberg
(2 bil)

Wallenberg-ärendet är icke något jag från officiellt ungerskt håll hört omnämnas mer än en gång, nämligen då förrre utrikesministern Puja våren 1983 besökte Stockholm och av någon anledning fann skäl söka försvara den sovjetiska ståndpunkten i frågan.

Det är därför ej utan viss förvåning man kan konstatera att folkfrontstidningen Magyar Nemzet den 9 mars i år i samband med en artikel rörande nyutkomna tidskrifter pekar på det nyutkomna numret av tidskriften "História" vari finnes en tresidig artikel av en yngre historiker vid namn János Pótó rörande istandsättandet inför 40-årsdagen av Wallenbergs försvinnande av det monument över Wallenberg som 1949 skulle ha uppsatts i Sankt Stefansparken i Budapest men som under uppenbarligen ej helt klara omständigheter "försvann" därifrån före invigningen och sedan - med sockeln och inskriptionerna borttagna - uppsatts utanför en läkemedelsfabrik i Debrecen och en kopia sedermera utanför den radiologiska kliniken i Budapest. (Statyn föreställer en människa i kamp med en orm.)

Tidskriften utges av den ungerska historikerföreningen. Den har sin redaktion i ett av vetenskapsakademiens hus. Den torde kunna betraktas som ett organ för denna inom sitt ämnesområde. Ordförande är historikern dr László Makkai.

Det är svårt att se annat än att artikeln är tillkommen med de ansvarigas goda minne. Någon lapsus är under alla förhållanden icke rimligt tro på.

Enligt de uppgifter som jag underhand kunnat erhålla skall artikeln omedelbart efter publiceringen ha föranlett den sovjetiska ambassaden att i centralkommittén ta upp saken och beklaga sig. Ungrarna skall emellertid ej ha låtit sig påverkas. Tidskriftsnumret är fortfarande tillgängligt.

Enligt vad som från trovärdig källa erfarits skulle publiceringen av artikeln om Wallenberg kunna vara att se som ett led särskilt från yngre forskare i Ungern att söka pröva vad man skulle kunna beteckna som "informationsfrihetens gränser", dvs vad som kan anses tabubelagt eller ej ur forskningshänseende. Hittills är läget på den historiska sidan det att någon objektiv skildring av efterkrigstiden icke kunnat utges i Ungern.

Artikeln är avsiktligt vag rörande omständigheterna den 17 januari 1945 kring Wallenbergs försvinnande men ändock inte mer än att en läsare bibringas ett intryck att Sovjetunionen bär ansvaret för försvinnandet.

Det ställer sig svårt att spekulera vidare kring anledningen. En journalistbekant har sagt mig att publiceringen kan tyda på att visst stöd finnes för åtgärden inom vissa kretsar - ej nödvändigtvis de slutligt bestämmande. Under alla förhållanden synes mig ett uppsättande av monumentet den 17 januari - årsdagen för försvinnandet - rimligen få betraktas som något av en manifestation från ungersk sida i betraktande av vad som från sovjetisk sida meddelats Sverige om tid och plats för Wallenbergs död.

Ambassaden skall bevaka frågan. Jag vill emellertid på sakens nuvarande stadium framhålla att det finns all anledning till försiktighet vid bedömning

Det är svårt att se annat än att artikeln är tillkommen med de ansvarigas goda minne. Någon lapsus är under alla förhållanden icke rimligt tro på.

Enligt de uppgifter som jag underhand kunnat erhålla skall artikeln omedelbart efter publiceringen ha föranlett den sovjetiska ambassaden att i centralkommittén ta upp saken och beklaga sig. Ungrarna skall emellertid ej ha låtit sig påverkas. Tidskriftsnumret är fortfarande tillgängligt.

Enligt vad som från trovärdig källa erfarits skulle publiceringen av artikeln om Wallenberg kunna vara att se som ett led särskilt från yngre forskare i Ungern att söka pröva vad man skulle kunna beteckna som "informationsfrihetens gränser", dvs vad som kan anses tabubelagt eller ej ur forskningshänseende. Hittills är läget på den historiska sidan det att någon objektiv skildring av efterkrigstiden icke kunnat utges i Ungern.

Artikeln är avsiktligt vag rörande omständigheterna den 17 januari 1945 kring Wallenbergs försvinnande men ändock inte mer än att en läsare bibringas ett intryck att Sovjetunionen bär ansvaret för försvinnandet.

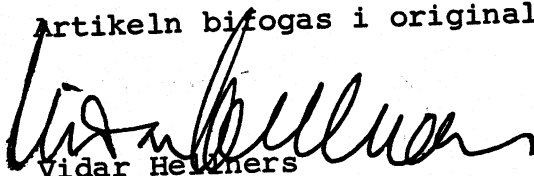
Det ställer sig svårt att spekulera vidare kring anledningen. En journalistbekant har sagt mig att publiceringen kan tyda på att visst stöd finnes för åtgärden inom vissa kretsar - ej nödvändigtvis de slutligt bestämmande. Under alla förhållanden synes mig ett uppsättande av monumentet den 17 januari - årsdagen för försvinnandet - rimligen få betraktas som något av en manifestation från ungersk sida i betraktande av vad som från sovjetisk sida meddelats Sverige om tid och plats för Wallenbergs död.

Ambassaden skall bevaka frågan. Jag vill emellertid på sakens nuvarande stadium framhålla att det finns all anledning till försiktighet vid bedömning

av möjligheterna till statyns återuppsättande på angivet sätt. Det synes svårt tro på en sådan åtgärd.

./1-2

Artikeln bifogas i original och engelsk översättning.

Vidar Helmers

a + b f kdm t Gk Berlin u å a tlx

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Enhet C

Return

Handläggare

I

840326

Klag

Godkännes-

Ort/Datum/Nr eller namn

Ort/Datum/Nr einer handschriftlichen Notiz
Budapest, 1984-03-22, nr 47

Angående

Raoul Wallenberg

~~HEMLIGSTÄMPLAS~~

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt bil☒ jämte 2

**jämte bil
där så angivits**

bil kan lånas
på UD tel:

Bil		Bil		Bil	
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD	☐ Svenska FN-förbundet
☐ Regeringen 20 ex		☐ IM-enh A		☐ Swedfund	☐ Östekonomiska byrån
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd	☐ Bankföreningen
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission	☐ Exportr
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA	☐ Industriförb
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU	☐ Grossistförb
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB	☐ Sthlms Handelsk 2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp	☐ LO
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst	☐ AIC
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel 53 ex		☐ SSLP, Fö		☐ Televerket	☐ TCO
☐ Utrikesnämnden 23 ex		☐ KMI		☐ Statens rymddeleg	☐ SAF
☐ Utrutsk 33 ex		☐ Fst		☐ Invandrarverket 2 ex	☐
☐ Europarådsdel 12 ex		☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen	☐
☐ Utrutsk kanslichef		☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövärdberedningen	☐
☐ Förutsk kanslichef		☐ FOA 2 ex		☐ I-sekr Naturvårdsverk	☐
☐ Riksdagsman		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud	☐
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del	☐
☐ Riksdagsman		☐ KK 5 ex		☐ Svenska institutet	☐
☐ Statssekr Fö		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst	☐
☐ Statssekr		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst	☐
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet	☐
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet	☐

Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☒ London	☐ Paris	☒ Washington 2 ex		
		☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr		
Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik		
		☐ Belgrad	☐ Budapest	☒ Prag	☒ Warszawa		
Övriga Östeuropa	7 ex	☒ Berlin A	☒ Bukarest	☐ Sofia			
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Genève-del	☐ Strasbourg-repr
		☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Nedrustn-del Genève	
Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Bern	☒ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del	☐ Paris-del	
Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli	
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus			
Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait	☒ Tel Aviv	
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul	☐ Vientiane
		☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore	☐ Wellington
Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang	☐ Teheran	
		☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka	☐ Monrovia
Övriga Afrika	13 ex	☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo	☐ Nairobi
		☐ Bogatá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Mexico	☐ Quito
Latinamerika	12 ex	☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Montevideo	☐ Santiago
		☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles	☐ München	☐ San Francisco
		☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis	☐ New York Gk	☐ Sao Paulo
Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal	☐ Rio de Janeiro	

☐ Utrikesministern ☐ Wretborn ☐ Utrikeshandelsmin ☒ Kabinettssekr ☐ Chef kabsekr kansli ☐ Anderman ☒ Chef Pol avd ☐ Chef Pol 1-5 ☒ Chef Pol 1	☐ Transportsekt ☐ Folkrättsakkunnige ☐ Statssekr f utr hand ☐ Chef H-enh ☐ Förhandlingsgruppen ☐ KSA ☐ Chef Rättssvd ☐ Chef R ☐ Expeditionschefen	☐ Statssekr f int u-samarb ☐ Chef multilat enh ☐ Chef bilat enh ☐ Chef planerings enh ☐ Biståndsinspektören ☐ Chef protokollet ☐ Chef press- o inf enh ☐ Chef pressbyrån ☐ Chef inf byrån	☐ Chef SSB ☐ Rapportöversikten ☐ Regeringspärmen ☐ Theorin ☐ Edeen ☐ Wahlbäck ☐ Marling ☐ Bekeris ☐ Hjärpe	☐ Norström ☒ Osvald ☒ Julin (+ bil) ☒ Rappe ☒ Hållgren ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Åter enh		
Antal ex skr 17 3	Antal ex bil 17 1	Antal ex bil 8 (bil) 2 (bil)	Kopierad den sign	Distribuerad den 870328 RT sign	Åtg postexp ☐ kurir ☐ luft-post	datum sign

Doc ID 363 1982-11 100 bl à 50 ex BCB Vbg 822454

História, No.1. 1984.

The Wallenberg Monument

The elements of our neighbourhood (names of streets, monuments etc) influence very much our thinking of history in the everyday life. These also demonstrate the social-political aims for which the political system of institutions of a given age wants to present symbols. In the past period a wide-ranging research work started in connection with the development of the post war historical public thinking in Hungary. Now we publish a part from a larger study "Public statues and history".

Raoul Wallenberg was born in Stockholm on 4.8.1912, in an aristocratic banker family. He attained a diploma in architecture in the USA in 1935. From 1935 to 1936 he worked in Cape Town, then in Haifa at various trading enterprises. Since 1941 he was employed by the Swedish "Central European Trade Bank" and as a representative of his enterprise he visited the Hungarian capital several times. Here he established considerable social and political relations. On the 9th of July 1944 he arrived in Budapest as secretary of the Swedish Embassy, in the interest of organizing the action for the saving of the remaining part of Jews in Hungary. He achieved that the originally some thousands - later 4500 - protecting passports safeguarded finally more than 10 thousand people. The indirect effect of this action, however, was much more significant as - following the example of the Swedes - also the other neutral embassies joined the movement. On the other hand his pure presence everywhere prevented the hell to break loose. (He appeared at the Danube bank and he saved people often quite before the Nazi firing squad wanted to execute them. He also visited the ill-famed depots of brick factories and he often succeeded in hindering the selection of death marches.) Wallenberg disappeared on January 17, 1945

Postadresse
Ajtósi Dörer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dörer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

- 2 -

under obscure circumstances, which could not be cleared even thus far.

Guns were still firing, the fight for Buda still lasted for weeks, when Raoul Wallenberg, the 35 years old secretary of the Swedish Embassy left for Debrecen on January 17, 1945, in the interest of establishing relations with the Temporary National Government. He, however, did not arrive there. Wallenberg and his companions disappeared during the way.

Committee and plans

"We the undersigned, Béla Zsedényi, President of the National Assembly; and Árpád Szakasits, have established a Wallenberg Committee sponsored by the president of the Budapest National Committee. The aim of the establishment of this committee is to immortalize the memory of the activity of Raoul Wallenberg, Secretary of the Swedish Embassy in Budapest... We have the honour to ask you, we ask the leadership of the capital to authorize that the statue of Raoul Wallenberg could be built - from public contributions - in the St. Stephan Park. The model of the statue is already made by sculptor Pál Pátzay... Those who were saved by the "Wallenberg action" are ready to cover the costs of the building of the statue, and already satisfactory offers were made in this case."

- We can read this in the petition that was submitted to the mayor of Budapest on 11 November 1945. The document - similarly to other ones - can be found in the Budapest Archives. Those who undersigned the petition include the directors of the Control Bank, of the Discount Bank and of the Goldberger Bank, the managing directors of Orion, of the Savings Bank, of the Credit Bank, of the Trade Bank and of the Hungarian Oil, as well as chief medical officers, tradesmen and lawyers.

(overleaf)

Postadresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

- 3 -

Pál Pátzay, who ^{had} told in July 1945 that he could not work at the statue as he had no atelier, gave the information already in November that he already made the small model of the monument. "... the figural part of the monument is a naked man fighting with a snake thus symbolizing Wallenberg's heroic fight. This group stands on a 3 metres high Swedish granite pillar. Wallenberg's relief portrait is placed in the wider side of the pillar at a height of 180 cm. The whole monument is 580 centimetres high. The figural part is made of bronze and is placed without a plinth on the granite pillar." - This can be read in the description of the statue that was attached to the petition of the Wallenberg Committee.

The idea, the symbol is not new even among the public statues in Budapest. In spring 1945 Richárd Múredi's statue (that was among the first statues which were removed) also presented a naked man that fought with a dragon (the naked man symbolized the Hungarian people and the dragon symbolized Bolshevism), and Zsigmond Kisfaludi Strobl planned a similar side group for the Liberation Monument on the Gellért Hill. On the statue of István Tisza (made by György Zala and by Antal Orbán) a huge snake is fighting with a lion.

It is characteristic that the Wallenberg Committee does not even try to ask for state support in the period of inflation and rebuilding. They want to cover costs by public contributions. Even Endre Bajcsy-Zsilinszky receives only a memorial tablet from the capital - it is true, however, that he was among the first -, but his planned statue "... can be built only from public contributions and by social movement because of the considerable expenses". Even in February, 1948, when preparing for the centenary

Postadresse
Ajtósi Dörer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dörer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

of the 1848 revolution, László Rajk, Minister for Internal Affairs, gives the following instructions in his circular: he finds satisfactory the building of such monuments, "... which draw into the practical life the traditions of the spirit of 1848 and which also adjust themselves to the rebuilding of the country, that is, which serve the solution of important social problems. So, for example, - taking into consideration the unsatisfactory level of the country's water supply - the commemorations of the centenary at places with bad drinking water should be expressed by the boring of deep artesian wells. The more well-off public bodies may put a marble plate on the wells. The wells could be named after Petöfi, Kossuth, Bem, Damjanich or other leading personalities of the 48 revolution. By doing so the memories of these personalities would join for ever in the public thinking with the favour that is presented by the good drinking water. Similarly to this houses of culture, children's homes, hospitals, sports halls and public institutes could be connected with the ideas of the war of independence." This is how practical things and the safeguarding of traditions are connected in the post war years that are marked by the shortage in money.

Zoltán Vas, Mayor of Budapest, gave his contribution to the building of the Wallenberg monument on November 17, 1945. On the 24th of November also the place of the monument was determined in the St. Stephan Park. The town planning committee of the Capital's Council for Public Works does not find the monument's central placing satisfactory because of the monument's small size, and they propose an asymmetrical placing. The final decision was made on May 19, 1946: the monument has to be placed northwards from the water basin of St. Stephan Park. Pátzay concludes his work in August 1947, but the final construction works

Postadresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

- 5 -

will be concluded only by November 1948.

In the meantime the minister for internal affairs authorizes the starting of the collecting of money by his law decree No. 366386/1946 I.B. 13. This action, however, appears not to prove the optimism of the Wallenberg Committee. They write in their petition: "As the Committee cannot cover the financial requests of Pál Pátzay and of the Danube Stone Pit, as a result of the devaluation of the money and of the increase in wages, the Committee asks the Mayor of Budapest to provide Fts 3500,- and the costs of the delivery and setting up of the monument". In autumn 1945 they still plan to issue a Wallenberg monograph, "the printing of which free of charge is already ensured, and the profits of which would be completely allocated to the costs of the statue". However, Jenő Lévai, the author of the only Wallenberg biography, already writes "... differently to the original idea - because of lack of financial means, as the gathered money had to be spent for the building of the monument, the biography has not been issued by the Wallenberg Committee". So it is obvious that the profit made by it also did not contribute to the fund of the monument.

Uncertain end

The Committee requests in their petition quoted above that the inauguration should be possibly on January 17, 1949, on the fourth anniversary of the liberation of the houses that were safeguarded by the Swedish Embassy. The Mayor's Office refuses this request by referring to the fact that the money needed was not included in the budget of the year. But the fact that they were severely dealing with the setting up of the monument is proved by their request for an expert's opinion from the Capital's Gallery. (overleaf)

Postadresse
Ajtóal Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtóal Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

"....the Wallenberg monument can be regarded as a work of medium quality. It is not the worst but it is uninteresting from the political point of view, it is a boresome and simple work. Its building does not cost so much that we could not undertake it. There is only one serious anxiety against its public placing and this is the fact that there is a similar statue in the Parc du Luxembourg in Paris and that the Wallenberg monument in Budapest may be regarded as plagiarism." - sounds the opinion of Ö.Gábor Pogány.

The Mayor's Office ensures the necessary money in the new budgetary year and they commission the Capital's Committee for the Protection of Historic Monuments to build the monument. The monument was erected in March-April 1949. Since that time we have only a few pieces of information about the statue. The last piece of information about it was published in the April 11 (1949) issue of The Small News: "The inauguration of the Raoul Wallenberg monument (that was planned for Sunday, April 9) failed to come about ..." Wallenberg's newest monographer, Elenore Lester wrote the following - on the basis of memories - about that Sunday in her book that was published in the USA in 1982: "The monument was erected in the St. Stephan Park and hundreds of the Budapest citizens, the heads of the Jewish Community and of the Swedish Embassy came to the inauguration in the morning of a Sunday in April. When they reached the determined place they saw that the 18 feet high monument and its plinth had been removed the night before." According to Vignali Gusmánó, the foundryman of the monument, the monument was not removed but demolished. The committers, as in several other similar cases after the liberation, have remained unknown. The damage of the monument refers to tearing down, to a

Postadresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

- 7 -

big crash. An expert's opinion of January 1950 summarizes the repair works as follows: "... cracks, breakings and bent forms have to be repaired according to the original model, some parts have to be sawn off and welded back."

So we have to accept the statue's tearing down as a fact, even if the February record (1950) of the Committee for the Protection of Historical Monuments is drafted as follows: "Pál Pátzay's Naked Man with the Snake (Wallenberg monument) was pulled down by the capital. During the pulling down the statue was damaged." However, things could not happen like that, as this variation would bring about a series of questions that cannot be answered. If the monument had to be pulled down, why had it then ^{been} erected? Why did not the press report about its inauguration? Why was it necessary to pull down a monument that could stand at best for 2 months (March-April 1949)? And finally: Why has the statue suffered severe damages, and why was its plinth completely destroyed during the pulling down? (At the end of 1945 - because of the building of the Kossuth bridge - Gyula Andrássy's monumental statue had to be pulled down during a few days and it did not suffer any damage .) The essence is the following: the same thing happened to the monument as to its young inspirer - it has disappeared.

Transformations

In a peculiar way the statue's further life is not connected to the memory of Wallenberg.

Still in February 1950 the possibility arises that the statue could be erected as an "anti-fascist memory" at a public place, and that the statue could be repaired in April. In June 1950 Pátzay, who was preparing to take part in

Postadresse
Ajtóai Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtóai Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

- 8 -

the 1st Hungarian Exhibition of Fine Arts, also said to the journalist of the Educated People that his statue was called: "Victory over fascism". At the exhibition, however, the statue is called "Figure with Snake". From 1949 to 1950 - together with the unrepairable plinth - the memory of the person of Wallenberg comes off the statue that becomes a general symbol, and later during the next half year the earlier Wallenberg monument turns into a statue of an archaic and decorating character that is free from any ideological contents. However, the most shocking, or rather most obvious metamorphosis happened only later. In 1955 we find the statue already near the Debrecen Pharmaceutical Works under the name "The Man with the Snake". Later this name turned into the "Snake Killer". In 1962 another copy of the statue was given to Sukarno, the President of Indonesia, who takes it to Djakarta in order to decorate his presidential palace. In 1974 another "Snake Killer" was erected at the door of the Radiological Clinics in Budapest. So both copies of the "Wallenberg monument" in Hungary stand before institutes of health. And so, without the portrait and without the inscription the statues do not symbolize the fight against fascism, but the mankind's fight against diseases as the man fighting with a snake is the old symbol of medical sciences.

By János Pótló

Postadresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
1146 BUDAPEST
UNGARN

Adresse
Ajtósi Dürer sor 27 A
BUDAPEST

Telephon
229-880
229-888
229-889
414-186

Telegramm
Svensk
Budapest

Telex
225647

Översänt 1984-04-12 av Pol 1/Tham/ee
tills.med "compl.slip", kopia
av bil. nr 1 och 2 amb. i Budapests
skr. nr. 47 av 1984-03-22 till:

Nina Lagergren, Raoul Wallenbergföreningen

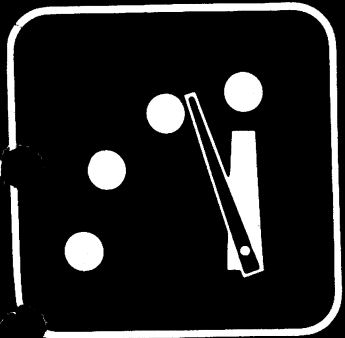
I artikeln i ~~H~~istoria sägs ej något direkt om datum för ett eventuellt iståndsättande av Wallenbergmonumentet. Antydning om att en sådan åtgärd kunde tänkas stod i en notis i Magyar Nemzet den 9 mars där artikeln i historia omnämndes. Det talas om lämpligt datum som "40th anniversary of the death of Wallenberg". Naturligtvis kan diskuteras vad man skall anse som "dödsdag" men den ungerske journalist som ambassaden diskuterat artikeln med hade tankar om att man kanske med hänsyn till artikelns referens just till försvinnandet den 17 januari avsåg att anse dödsdagen vara den dag Wallenberg veterligen senast sågs vid liv i Ungern. Men artikel-författaren kan av misstag ha skrivit "död" men menat "försvinnande".

endast SID. 17-18, 19

101 4 2 EU +
szil. RM/Beckhoff Budapest
Ar. nr. 47 den. 87.03.22

História

**Noch mehr Atombomben
und die ganze Geschichte
hat ein Ende.**

Es ist 4 vor 12

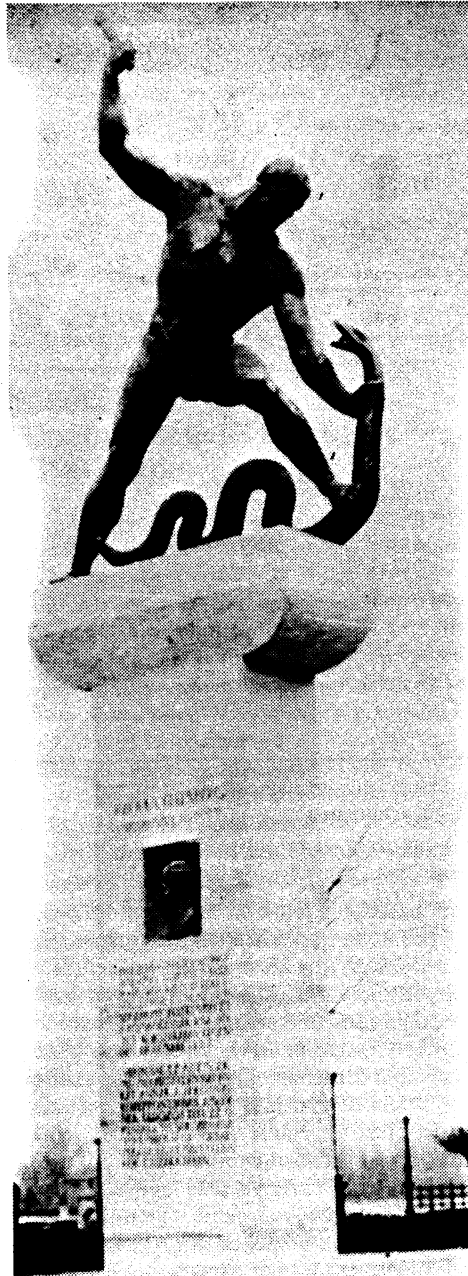
1984

1

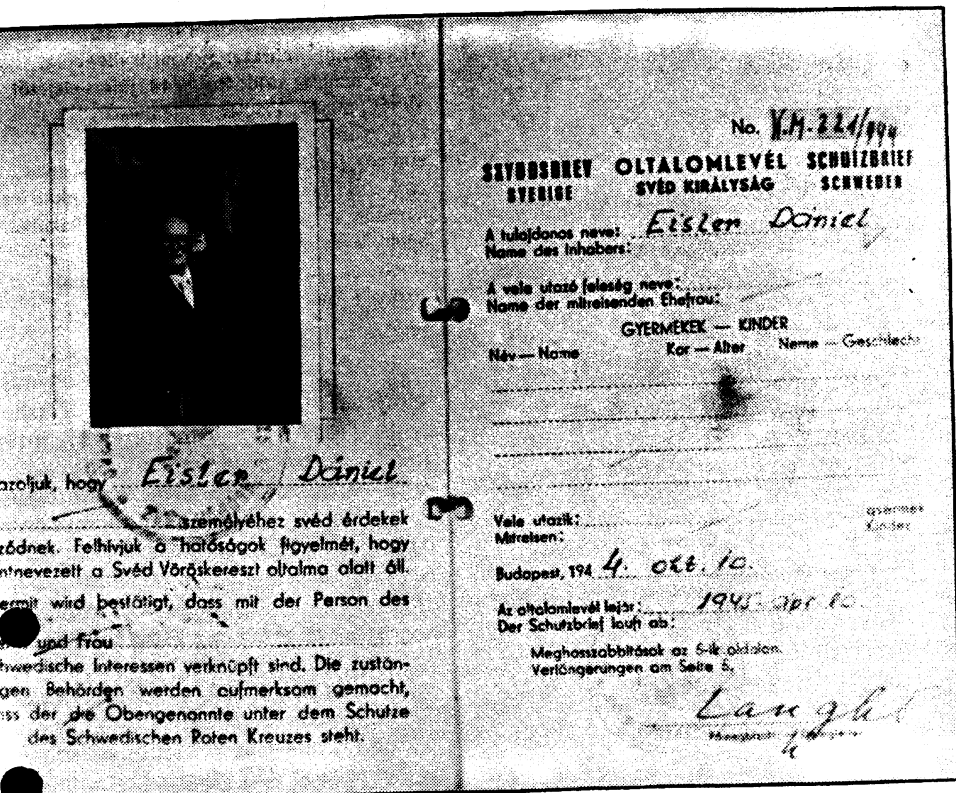
VI. ÉVFOLYAM

„Négy perccel 12 előtt.
**MÉG TÖBB ATOMBOMBA,
ÉS AZ EGÉSZ
TÖRTÉNELEMNEK VÉGE.**”

Pesten még dörögtek a fegyverek, Budáért pedig még hetekig folyt a küzdelem, amikor Raoul Wallenberg, a budapesti svéd követ-ség 33 éves titkára 1945. január 17-én elin-dult Debrecenbe, hogy felvegye a kapcsola-

17

A Svéd Királyság oltalomlevele, az ún. Schutz-pass

ároستól — igaz, az elsők között, 1946-
n —, tervezett szobra, melynek már a
lyét is kijelölték, „...a nagyarányú előál-
lási költségek miatt a főváros és a kultusz-
minisztérium hozzájárulásával ugyan, de
akik gyűjtés, társadalmi mozgalom útján
lósulhat meg”. Még 1948. februárban is,
1848-as forradalom és szabadságharc
ntenáriuma készülve, Rajk László bel-
ügyminiszter körrendeletében a következő
struktúrákat adja: olyan emlékmű készítő-
t tartja helyesnek, „...amely a gyakorlati
terbe is beleviszi 1848 szellemének hagyó-
ányait és egyben az ország újjáépítésébe
beilleszkedik, illetve fontos szociális
problémák megoldását szolgálja. Így pl.
- véleménye véve, hogy az ország ivóvíz-
lása nem kielégítő — a centenáriumi
megemlékezést rossz ivóvíz helyeken igen
helyes lenne artézi vagy más mélyfúrású
út létesítésével kifejezni. A tehetősebb kö-
vületek az ilyen kutakat márványlappal lát-
at el. A kutat Petőfiről, Kossuthról,
emről, Damjanichról vagy a szabadság-
arc más nagy vezéralakjáról nevezhetnék
l. Ily módon a helyi társadalom tudatában
nnak emléke, akiről a kutat elnevezték,
nindörökre összekapcsolódnék a jó ivóvíz-
orrás nyújtotta jótéteménnyel. Ehhez ha-
onlóan kultúrházak, gyermekotthonok,
órtházak, sportpályák, közművek és hason-
ó intézmények felállítása és az előbb el-
mondottakhoz hasonló módon történő
megjelölése is igen megfelelő és méltó meg-
emlékezés lenne a szabadságharc eszméi-
re.” Így kapcsolódik össze praktikum és
hagyományörzés a háború utáni pénzsze-
gény években.

Vas Zoltán polgármester 1945. novem-
ber 17-én adta hozzájárulását a Wallen-
berg-emlékmű elkészítéséhez, 24-én pedig

már határozat jelöli ki a szobor helyéül a
Szent István park közepén levő vízmedence
és a Pozsonyi út közé eső füves terület kö-
zéppontját, azzal a kikötéssel, hogy a szobor
arccal a Duna felé nézzen. A Fővárosi Köz-
munkák Tanácsának városrendezési bizott-
sága ezt a centrális elhelyezést — a szobor-
nak a térhez viszonyítva kis méretei miatt
— nem tartja megfelelőnek. Aszimmetrikus
elhelyezést javasol, mivel úgy a szobor
„jobban tud érvényesülni”. 1946. május
19-én — újabb helyszíni szemle után —
születik meg a végleges döntés: az emlék-
művet a Szent István park vízmedencéjétől
északra levő gyepterületen kell felállítani.
Pátzay 1947 augusztusában fejezi be a
szobrászi munkákat, de a kivitelezéssel csak
1948 novemberére végeznek.

Közben a belügyminiszter is engedélyez-
te 366386/1946. I. B. 13. sz. rendeletével a
gyűjtés megindítását. Ez az akció azonban
— úgy tűnik — nem igazolta a Wallenberg
Bizottság előzetes optimizmusát. Miként
kérvényükben írják: „Minthogy a gyűjtés
folyamán bekövetkezett pénzelértéktelene-
dés (adópengő) és munkabér-emelkedés
következtében a bizottság már nem bír
olyan fedezettel, amely egyrészt Pátzay Pál,
másrészt a Dunamenti Kőbányák [a talap-
zat készítője] hátralekös követeléseinek tel-
jes kiegyenlítésére elegendő lenne, arra kér-
jük Polgármester Urat, hogy e célból össze-
sen 3500 forint összeget, valamint a szobor
és talapzat helyszínre való szállításának és
a mű felállításának költségeit Budapest
Székesfőváros vállalja.” 1945 őszén még
úgy tervezték, hogy egy Wallenberg-mo-

nográfát is közreadnak, melynek „ingyenes
előállítására már biztosítva van, úgy, hogy
annak teljes és minden adminisztrációs
költségtől mentes bevétele a szobor céljaira
fordítható”, azonban az 1948-ban megje-
lent — Magyarországon máig egyetlen —
Wallenberg-életrajzban már azt írja a szer-
ző, Lévai Jenő, hogy a könyvet „...az ere-
deti elgondolástól eltérően — anyagi eszkö-
zök hiányában, miután a lefolytatott gyűj-
tés eredményét az emlékmű elkészítése fel-
emésztette — nem a Wallenberg Bizottság
adta ki”, így nyilván bevétele sem növelte
a szoboralapot.

Bizonytalan vég

A bizottság fent idézett, 1948. november
10-i beadványában kéri, hogy az avatás le-
hetőleg 1949. január 17-én, a Svéd Követ-
ség által védett házak felszabadulásának ne-
gyedik évfordulóján legyen. A Polgármes-
teri Hivatal arra hivatkozva, hogy a szüksé-
ges összeg ez évi költségvetésében nem áll
rendelkezésre, elutasítja a kérelmet, de
hogy komolyan foglalkoztak a szobor felál-
lításának gondolatával, bizonyítja, hogy
szakvéleményt kérnek a Fővárosi Képtár-
tól, „...a Wallenberg-emlék közepes minő-
ségű szobornak tekinthető, nem a legrosz-
szabb, de politikailag érdektelen, unalmas-
san szimpla alkotás. Fölállítására nem kerül
olyan sokba, hogy elhelyezését ne kellene
vállalnunk. Egyetlen komoly aggály szól a
közterületi felállítás ellen, az a tény, hogy
Párizsban, a Parc du Luxembourg-ban egy
azonos kivitelezésű szobor áll, melyhez vi-
szonyítva a pesti Wallenberg-emlék esetleg
plágiumnak fog minősülni.” — hangzik Po-
gány Ö. Gábor véleménye.

Az új költségvetési évben a Polgármeste-
ri Hivatal előteremti a szükséges összeget,
s 1949. februárban megbizzza a Fővárosi
Emlékműfelügyelőséget a szobor felállítá-
sával. A felállítás március—áprilisban meg
is történik. Az emlékmű sorsáról ettől kezd-
ve már csak szórt adatok állanak rendelkezé-
sünkre. Az utolsó korabeli hír a szoborról
a Kis Újság 1949. április 11-i, keddi számá-
ban jelent meg: „Elmaradt Raoul Wallen-
berg emlékművének vasárnapi [április 9.]
tervezett felavatása, miután az emlékmű
műszaki munkálatai nem fejeződtek be.”
Erről a vasárnapról — visszaemlékezések
alapján — így számol be Wallenberg leg-
újabb monográfusa, Elenore Lester, 1982-
ben, az Egyesült Államokban megjelent
könyvében: „Az emlékművet felállították a
Szent István parkban, és egy áprilisi vásár-
nap délelőtti százával érkeztek a budapesti
polgárok, a zsidó közösség vezetői és a svéd
követség képviselői az avatásra. A kijelölt
helyet elérve meglátták, hogy a 18 láb ma-
gas emlékművet és alapzatát az éjszaka fo-
lyamán eltűntették.” Vignali Gusmanó, a
szobor öntőjének emlékezése szerint nem
eltűntették, hanem ledöntötték. A tettesek
— mint több más, felszabadulás utáni, „éj-
szakai” szoborledöntés esetében — isme-
retlenek maradtak. Ledöntésre, nagy erejű

zuhanásra utalnak a szobor sérülései, melyek javítási munkáit így foglalja össze egy 1950. januári szakértői ajánlat: „...répedések, törések és elhajlott formák visszahajlítása eredeti modell szerint cizellálva, elfűrészelve, azokat ismét visszahegesztve”. A ledöntést kell tehát tényként elfogadnunk még akkor is, ha az Emlékműfelügyelőség 1950. februári feljegyzése úgy fogalmaz, hogy „Pátzay Pál Kigyós férfiaktját (Wallenberg-émlék) a főváros lebontatta. Lebontás közben a szobor megsérült.” Így azonban semmiképpen sem történhetett, mert ez a variáció további megválaszolatlan kérdések sorát szüli. Ha le kellett bontani, akkor mikor állították fel? Miért nem számolt be az avatásról a sajtó? Miért kellett volna egy legfeljebb két hónapig (1949. március—április) álló emlékművet lebontani? És végül, miért szenved súlyos sérüléseket a szobor, s miért semmisül meg véglegesen talpzata szétszerelés közben? (1945 végén — a Kossuth-híd építése miatt — néhány nap alatt kellett szétszedni Andrássy Gyula monumentális lovasszobrát, s az mégis megúsza sérülések nélkül.) A lényeg egy: az emlékmű úgy járt mint ihletője, a fiatal svéd — eltűnt.

Átváltozások

A szobor további sorsa sajátos módon nem kapcsolódik Wallenberg emlékéhez.

Már 1950 februárjában felmerül az a lehetőség, hogy „antifasiszta emlékként” közterén is fel lehetne állítani a szobrot, melynek helyreállítása áprilisban fejeződik be. Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításra e kompozícióval készülő Pátzay is hasonló címet mond a Művelt Nép újságírójának 1950 júniusában: „Győzelem a fasiszmus felett”. A tárlaton, szeptemberben azonban már „Kigyós figura” címmel szerepel a szobor. 1949 áprilisától 1950 elejéig — a zuhanás közben helyrehozhatatlanul megsérült talpzzattal együtt — *Wallenberg személyének emléke foszlik le a szoborról*, általános szimbólummá téve azt, a következő fél év során pedig minden ideológiai töltéstől mentes, kissé antikizáló díszítő szoborrá változik a hajdani Wallenberg-émlékmű. A legmeghökkenőbb, vagy talán legkézenfekvőbb metamorfózis azonban ezután következett. 1953-ban már mai helyén, a *debreceni gyógyszergyár* mellett találjuk „Kigyós férfi”, majd a máig használatos „Kigyóölő” címmel. 1962-ben egy másik példányt Szukarno *indonéz elnök* visz magával Djakartába, elnöki palotáját díszíteni, 1974-ben pedig az eredetinek kb. fele méretű „Kigyóölő”-t a Radiológiai Klinika bejáratánál állítják fel Budapesten. Tehát mindkét hazai „Wallenberg-émlékmű” gyógyászati intézmény elé került. Így, a portré és felirat nélkül azonban már nem Wallenbergnek a fasiszta terror elleni küzdelmét szimbolizálják, hanem — egy kigyóval, az orvostudomány e régi jelképével viaskodó férfit ábrázoló díszítő szoborként — *az emberiség harcát a betegség ellen.*

PÓTÓ JÁNOS

KÖZÖS DOLGAINK

A „király-puccsok” és a Kisantant

I. rész

A szövetséges hatalm tiltakoznak

Magyarországon 1921-ben két alkalommal kísérelte meg IV. Károly, hogy rezzze a trónt, a királyi hatalmat. bátkozást nevezi a történeti írók rálypuccsoknak”, mert a volt mindkét ízben váratlan időpontl ütősszerűen jelent meg az ország IV. Károlyt 1916. december 30-án ták Magyarország királyává. 191 ber 11-én elismerte Német-Aus tési jogát az új államformáról, é kező napon Bécsben kikiáltották saságot. November 13-án IV. Ká ban lemondott a részvételtől a n szági államügyekben és elismerte az új magyarországi államform 1920:I. tc. megállapította, hogy a l talom gyakorlása megszűnt; hatá helyezte az 1918. november 16-i n zatot a köztársasági államform monda, hogy az államfői teendő nes ellátására a nemzetgyűlés k választ. Az 1920:II. tc. törvényl Horthy Miklós megválasztását a zói méltóságra. (1920. március 1.

IV. Károly 1921. március 26- magyar területre és április 5-én az országot (első, vagy húsvéti puccs”), majd 1921. október 20- zajlott le a második „királypuccs rolyt november 1-én elszállított szágból, 1922. április 1-én Madeir elhunyt.

1921. március 28-án — az exkír pestre érkezése napján — Hohler megbízott, mint a szövetséges képviselőinek doyenje, felkereste és francia valamint olasz kollégája kijelentette: „a szövetségesek nem Károly visszatérését”. Emléke: 1920 februári jegyzékükre, amely zítette. A kormányzó ezt követően kérte Fouchet francia főmegbíz zólta vele: a király Briand franci terelnök támogatására hivatkozik ebből? Fouchet hangsúlyozta, ho cia kormány hűséges a szövetség mak 1920 februári deklarációjáho megerősítette Hohler. Horthy ké

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1984-03-22

Departementsrådet Osvald
Pol 1
Utrikesdepartementet

Pol I/Osvald/ml

1984-03-27 hbr till
Hellners

(Pol)

15

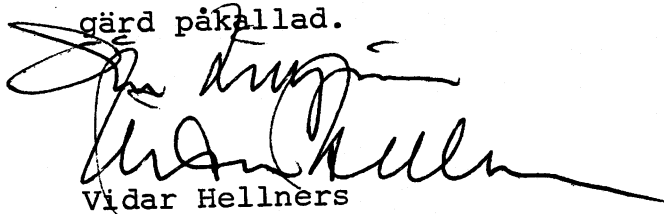
INKOM UD		
1984-03-23		
AVD.	GR.	MAL.
D	2	En I

Raoul Wallenberg

Skr 47 A 1984-03-22

Broder,

I anslutning till ovan åberopade skrivelse vore jag
tacksam veta om Ni anser att vi bör vidare forska kring
artikeln eller om ni eventuellt finner någon annan åt-
gärd påkallad.

Vidar Hellners

Politiska avdelningen

Dnr	142	Avd	Grupp	Mål
1984-03-23				P 2 Eu ⁷

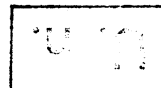
Kopia till:

Raoul Wallenberg-
föreningen med kopia
av ink skr

Ambassadrådet Göte Lönnmar

Haag

ekp. 1984-03-23/hel

Raoul Wallenberg

Broder,

Tack för Ditt brev den 14 mars 1984 och för det besvär
Du lagt ned på att intervjua Sie.

En genomgång av Sies brev till Raoul Wallenberg-före-
ningen och till Dig leder till slutsatsen att vi lugnt
kan avskrika honom som vittne. Något Iwan Rasputin-
fängelse finns inte i Moskva och existensen av en
Trotskij-gata är ju en omöjlighet. Detta som exempel
på orimligheterna i Sies uppgifter.

Jag har talat med Raoul Wallenberg-föreningen, där man
instämmer i ovanstående.

Sven Julin

ml

Ifyller av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir☐ utl kurir☐ luftpost☐ vanlig post

Avsändn datum

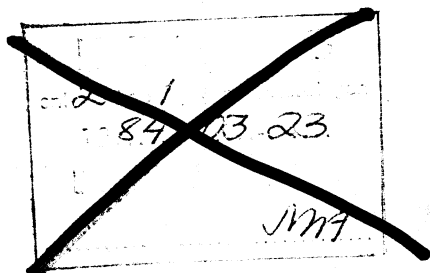
Sign

26/3 84

Politiska avdelningen
Kr Julin/mwa

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1984-03-23 428		P 2	Eu I

Krister Ekberg
Rikspolisstyrelsen
Polhemsgatan 30
STOCKBOLM

Raoul Wallenberg

HEMLIG

Broder,

Jag har förgäves sökt Dig på telefon de senaste dagarna, och förmodligen har Du försökt nå mig när jag inte råkade vara på rummet. Eftersom jag på söndag fartbort på fem veckor skriver jag till Dig.

Som Du känner till intervjuade vi för några veckor sedan, med Gustav Bonés hjälp, en exilungrare i München angående Raoul Wallenberg. Jag bifogar en uppteckning av samtalet.

./.

På sidan sex nämns en Laszlo Benedek som skulle kunna sitta inne med upplysningar om Wallenberg och som år 1956, skulle ha flytt till Sverige. Skulle Rikspolisstyrelsen kunna hjälpa oss att verifiera uppgiften om hans flykt och, om han fortfarande lever och bor i Sverige, ta reda på hans adress åt oss?

Den här sortens ärende kanske inte hör hemma på Ditt bord; i så fall vore jag tacksam om Du ville vidarebefordra brevet till behörig person.

Sven Julin

mwa

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

26/3-84

mwa

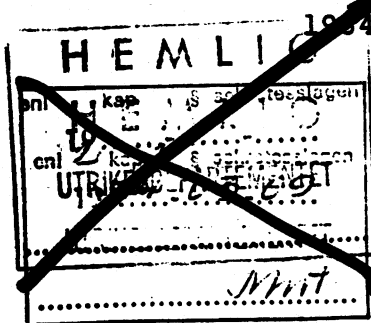
med bnd

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handl: kr Julin/mwa

PROMEMORIA

1984-03-09

Pol I/Julin/Mal
1984-03-14 ex t:
Amb Rom
Amb Budapest

av Utrikesdepartementet för I
: 2 1984. 1034

HEMLIG

Intervju med Raoul Wallenberg-vittnet Károly Reményi
i München 1984-02-27

I. Inledning

1. Den judiske exilungraren Károly Reményi (KR) uppsökte den 25 januari 1984 generalkonsul Bengt Holmquist i München med anledning av att han sade sig besitta uppgifter om Raoul Wallenberg (RW) som han önskade skulle komma till de svenska myndigheternas kännedom. Ifrågasvarande uppgifter härrörde från hans tid som tjänsteman vid den ungerska säkerhetspolisen (AVO).

Ett samtal med KR fördes under drygt fem timmar den 27 februari 1984 vid generalkonsulatet i München. Det leddes av ambassadrådet L-Å Nilsson, London. Därutöver deltog generalkonsul B Holmquist samt undertecknad i samtalet. Som tolk tjänstgjorde Gustav Boné, från Rikspolisstyrelsen. Ambassaden i Bonn har ombetts att med de västtyska myndigheternas bistånd söka få KR:s ramberättelse och allmänna trovärdighet verifierade.

Som en allmän kommentar om KR kan sägas att han gav ett intryck av en vaken, balanserad och vederhäftig person, med den lidelsefria läggning man lätt sammankopplar med den kylige byråkraten, något torr och tillknäppt. Han uttryckte sig lätt, flytande och sammanhängande och verkade ha en god minnesbild av de senaste 30 årens händelser.

II. Ramberättelse

KR hade förmodligen ett behov att få tala ut om smärtsamma skeden i livet; samtalet tycktes fylla en terapeutisk funktion för honom - vid flera tillfällen framhöll han att han som AVO-tjänsteman aldrig "lagt sin hand på någon person".

KR föddes 1922 i Budapest som son till en judisk far och en kristen mor. I oktober föddes en bror till honom, Rosner. Fadern, som var av högborgerlig familj i goda levnadsomständigheter, arbetade efter första världskriget för ett oljebolag, delvis USA-ägt. KR förvisades av Horthy-regimen till tvångsarbete i Ukraina 1943-45. Han undgick därigenom att likvideras, vilket blev den övriga familjens öde med undantag för modern; hon överlevde tack vare sin kristna bakgrund. KR återförenades med modern i Budapest efter krigsslutet, dit han anlände i utmärglat tillstånd den 29 mars 1945 efter en strapatsrik fotvandring.

Före kriget var KR socialdemokrat. Han ville inte påstå att han var kommunist vid krigsslutet; han var mest besjälad av hat till den politiska regim och det ideologiska system som tillfogat honom så många umbäranden och som låtit likvidera större delen av hans familj. Han var då blott 21 år, men utvecklade under de kommande åren sympati för kommunismen. Han lät sig enrolleras hos AVO vid slutet av 1945, som redan då var kontrollerad av kommunister. 1945-50 utvecklades enligt KR hela landet - och han själv - mot kommunismen; "det var goda år". KR började inom AVO som underlöjtnant och slutade 1958 (eller, om man så vill, 1962) som överstelöjtnant men med rang av generalmajor. Hans uppgifter under en stor del av AVO-tiden innebar övervakning av skilda religiösa samfund, icke-kommunistiska partier samt fraktionstendenser inom det ungerska kommunistpartiet. Enligt egen uppgift befordrades han snabbt. "Jag jobbade dag och natt och alla tyckte om mig".

Personligt uppskakande upplevelser var dels Rákosi-regimens skenrättegångar 1949-50, dels KR:s befattning med RW-fallet 1953. Det kan nämnas att en vän sedan barnsben och kollega till KR som han kom ihop sig med bl a i samband med RW-fallet, var Zandor Rajnai, Ungerns nuvarande ambassadör i Moskva.

I december 1956 (efter Budapestrevolten) tycks KR ha utsatts för misstanken om bristande politisk tillförlighet. Han fick order att hålla sig hemma och visste inte vad hans öde skulle bli. Redan i januari 1957 blev han emellertid tagen till nåder och fick börja arbeta igen.

Han överflyttades då inom AVO från den övervakande, operativa till den yttre, informationsinsamlande verksamheten som ställföreträdande chef. En bidragande orsak till omplaceringen skulle ha varit KR:s ovilja att befatta sig med "upprensningen" efter Nagy-regimen. Eventuellt till följd därav fick han redan i november 1957 erbjudande om en tjänst vid den ungerska ambassaden i Rom, vilken han accepterade. Efter en kortare tids utbildning förflyttades han sålunda 1958 till Rom, först som förste sekreterare, sedermera ambassadråd.

Även i Rom var han underställd AVO i egenskap av chef för beskickningens civila underrättelseavdelning ("legala residentura"). Även om agentverksamheten huvudsakligen föll inom KR:s domän förekom den även på ambassadens militära sida. Underrättelseverksamheten var under hans tid i Rom helt förlagd till beskickningen. Enligt KR skulle den dock sedermera ha lagts ut på ställen utanför ambassaden i syfte att motverka avbrott i verksamheten till följd av utvisningar, avbrytande av de diplomatiska förbindelserna o dyl. I KR:s uppgifter ingick också, tillsammans med polska kollegor, bevakning av Vatikanen.

Uppenbarligen trivdes KR och hans familj utomordentligt väl i Italien, och hade det inte varit av hänsyn till åldriga mödrar hemma i Ungern skulle makarna Reményi

kunnat ha tänkt sig hoppa av. (Modern dog 1977 och svär-modern 1978).

KR återflyttades till Budapest 1962. Det var då först meningen att han skulle bli latinamerikansk expert hos kommunistpartiets centralkommittés sekretariat, alternativt ambassadråd i Wien. Den 12 augusti 1962 utfärdades dock ett dekret av innebörd att funktionärer i vissa befattningar som varit lierade med Rákosi-regimen skulle omplaceras på mera neutrala poster. KR var då 40 år och han överfördes till sportministeriet. Han pensionerades därifrån 1982 som avdelningschef. "Tiden på sportministeriet var en sanatorieupplevelse". En komplicerande faktor var dock att sonen, sedan han avslutat sina samhällsvetenskapliga studier i Budapest 1975, hoppade av till Italien och sökte - samt beviljades - asyl där. Efter återkomsten från Rom var Reményis övertygade antikommunist. (Av en slump tilldelades KR medalj för patriotisk tjänst, som bl a innebar vissa ekonomiska fördelar, samma dag som sonen hoppade av.) Efter pensioneringen beslöt sig KR och hans hustru för att också hoppa av, och den 19 april 1983 tog de sig på legal väg över gränsen till Österrike, båda utrustade med en överdos sömnmedel för alla eventualiteter. De lämnade därvid bakom sig en väl tilltagen pension samt en för öststatsförhållanden uppenbarligen luxuös bostad, att döma av de foton som KR förevisade. På fråga hur han nu söker sin bärning sade KR att frågan var "obekväm", men nämnde tyska socialbidrag. Han åtnjuter politisk asyl i Väst-Tyskland. Han uppgav sig inte frukta något för sin säkerhet längre, åtminstone inte från AVO:s sida. Möjligen skulle ryssarna vilja komma åt honom.

Överläggningarna med KR avslutades med en längre diskussion om hans önskemål att de svenska myndigheterna skulle bistå sonen och sonhustrun att sätta sig i säkerhet i Österrike. Sonen är 32 år och skriver antikommunistiska artiklar i den italienska pressen (kopior förevisades). KR fruktar för deras liv mera än för sitt eget. Dessutom antydde han - närmast generat - att han gärna skulle vilja ha hjälp med att via den svenska ambasad-

kassan i Budapest få i Ungern innestående medel överförda till väst.

Nilsson klargjorde de begränsade möjligheter som på svensk sida står till buds i detta hänseende.

KR erbjöds - och accepterade - en vittnesersättning på 200 DM.

III. Raoul Wallenberg

KR hörde första gången talas om RW vid sin återkomst från Ukraina; då i allmänna ordalag i judiska kretsar. Inom säkerhetstjänsten hörde KR första gången om RW 1947. AVO ägnade sig då i stor utsträckning åt utredningar av krigsförbrytelser, varvid naturligt nog RW:s namn ofta dök upp i samband med undersökningar om pogromer o dyl.

1948 dök RW:s namn upp i annat sammanhang. KR erfor då genom Zandor Horvath (född Hamburger), som var en nära medarbetare till AVO:s dåvarande chef Peter Gábor (född Eisenberger och jude) att Wallenberg under Folke Bernadottes ledning skulle ha varit amerikansk spion. Bernadotte skulle ha sänt RW till Ungern för det amerikanska spionagets räkning, finansierad med amerikanska pengar. Bernadotte och RW skulle ha rekryterats och utplacerats av det amerikanska spionageväsendet 1944.

Någon gång 1948-1949 kom uppgifter till AVO av innebörd att RW satt i Ljubljanka i Moskva tillsammans med bl a den ungerske greven Istvan Bethlen, känd som sekreterare i bondepartiet och framstående antinazist vilken av Horthy togs in i regeringen 1943 i försök att orientera regimen västerut. Enligt en Ernest Szücs (som sedermera har avlidit), ställföreträdare till ovannämnde Peter Gábor skulle både RW och Behlen ha förhörts personligen av Beriia. Enligt uppgifter från samma tid skulle RW ha dömts till 15-20 års fängelse för spioneri av en sovjetisk domstol för den statliga säkerheten och att han sysslat med översättningsarbete. Vid ifrågavarande tid återvände ungrare som hade tjänstgjort vid Tjekan så som Maria Balogh, Ferenc Ficker, Anton Weller och Laszlo Köves.

De fick tjänster inom AVO, vanligen med överstelöjtnants grad, och det var dessa som skulle ha nämnt RW:s namn. Få av dem torde vara vid livet idag, och de som är det lever i Ungern.

Mot slutet av 1952 hörde KR uppgifter om att i Ungern, liksom i Sovjetunionen och Tjeckoslovakien, förbereddes en rättegång mot sionister. I Moskva spelade i sammanhanget den så kallade läkarkomplotten en viktig roll. Rákosi hade 1952 sagt att det i Ungern skulle bli en stor rättegång p g a de inblandades namn.

Omkring mitten av januari 1953 inkallades KR till en överordnad inom AVO som anförtrodde honom specialuppgiften att bli analytiker av för undersökningsmaterialiet inför sionisträttegången. KR blev överraskad över uppdraget: "alla visste ju att jag var jude". Av bl a sovjetiska rådgivare som vid den tiden hade börjat tjänstgöra inom AVO fick han veta att RW skulle bli ett viktigt vittne. Det var bara oklart om han skulle användas vid rättegången i Moskva eller Budapest, eller som öppet vittne eller hållas borta från offentlighet.

I slutet av januari 1953, utöver sin ovannämnda analysuppgift, fick KR i uppdrag av chefen för den analysgrupp som hade bildats att utreda allt som rörde Wallenbergs verksamhet. För att fullfölja sitt uppdrag förhörde KR själv ett dussintal personer som 1944-45 känt RW i Budapest. Vidare undersöktes den judiska församlingens och Röda Korsets arkiv. KR nämnde bland de personer han hörde i detta sammanhang en läkare, Laszlo Benedek, som 1956 skulle ha flytt till Sverige, samt en känd boxare vid namn Zoltan Ronai. Benedek skulle ha varit överläkare för det judiska sjukhuset i Budapest; han blev enligt uppgift av KR, misshandlad av kollegor till honom.¹⁾

Under de olika förhören fick KR inte fram några kompletterande uppgifter om RW. Tvärtom prisades dennes verksamhet. KR:s överordnade blev irriterade och uppmanade honom att använda tortyr. Han vägrade dock att skaffa fram falska

1) Riktigheten av uppgiften om Benedek kommer att i möjligaste mån att verifieras med hjälp av svenska källor

vittnesmål, och blev därför avkopplad från ärendet. Även ryssarna var irriterade och sade att "det vi vet i Sovjet om RW måste ni kunna bevisa i Ungern". KR uppgav att han genom sin vägran att medverka att få fram falska vittnesmål satte sitt liv i fara. "Jag hade hemska veckor". Som anledning till att han tog så stora personliga risker för RW uppgav KR dels att han var jude, dels etiska skäl.

KR sade sig kunna inkomma till generalkonsulatet i München med en lista över de personer som under förundersökningarna suttit fängslade p g a påstådda förbindelser med RW. Han angav också att han skulle kunna inkomma med en skriftlig redogörelse för RW-fallet till generalkonsulatet i München. (Detta följs upp.)

Undersökningen lades ned efter Stalins död i mars 1953. Därpå följde kaos då alla sökte sopa undan spåren.

1954-55 återkom RW:s namn inom AVO, då i samband med västliga försök att få ut honom ur sovjetisk fångenskap. KR fick då höra att de sovjetiska myndigheterna skulle ha förnekat kännedom om fallet men, som han sade, han visste att dessa uppgifter var osanna p g a hans tidigare befattningsfråga. En manlig sekreterare till den sovjetiske säkerhetsrådgivaren Izchenko visade vid denna tid KR kopior på protokoll från förhör i Ungern på RW:s verksamhet där. Man kunde nu inte hitta RW i Sovjetunionen hade sekreteraren sagt. Enligt samme sekreterare skulle RW under sin tid i Budapest ha samarbetat med en ungersk kriminalinspektör vid namn Szalai som skulle ha stått i hans sold. En senare sovjetisk rådgivare, Olchovskij, var den som omkring 1945 sade att "vi kan inte gräva upp hela Sovjetunionen för att kunna finna en förlorad svensk".

IV. Bedömning

KR:s ramberättelse bär trovärdighetens prägel. Att han skulle vara en utplanterad desinformatör verkar utslutet. Det torde heller inte finnas någon anledning tro

att KR fabulerar om sin befattning med RW inom AVO och de (något oprecisa) uppgifter om RW han där erhö11. Det rör sig emellertid blott om andrahandsuppgifter av apokryfiskt värde. Izchenkos sekreterare och Olschovskijs utsagor utgör grunden för Remenyis hävdande att RW måste ha varit död 1954-55. De är likaledes apokryfiska.

Sven Julin
Sven Julin

Reg.
Lund den 22 mars 1984.

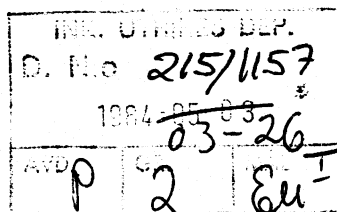
Raoul Wallenberg

Pol/Schori/
1984-04-24
hbr t vDardel

Sue Juhlin

f i n konvention

Kabinettsekreterare P Schori
UD
Stockholm

Broder!

Jag vill tacka Dig för att Du med kort varsel ville ta emot mig och Raoul Wallenbergföreningens sekreterare, fru Sonja Sonnenfeld, och för den vänlighet och förståelse som visades oss under diskussionen.

Samtidigt är jag väl medveten om att sådan vänlighet och förståelse alltid visats oss och på sin tid våra föräldrar, när de ännu levde, vid en lång serie av liknande möten med Dina företrädare inom Utrikesdepartementet under de gångna 39 åren, utan att detta bemötande infriades i konkreta, effektiva åtgärder för Raouls befrielse.

Vi vet att diplomaten i stor utsträckning följer den allmänna taktik, som kan beskrivas av Talleyrand's yttrande: "Surtout pas de zèle!", dvs att inte vidtaga några brådstörtade åtgärder, utan att i det längsta avvakta i hopp om att problemen skall lösa sig av sig själva eller helt enkelt försvinna. Det ligger kanske en del berättigat i en sådan taktik i andra fall, men för Raoul har den varit utan framgång.

Jag är därför glad att Du tog fasta på mitt förslag att förutsättningslöst pröva nya åtgärder, nu när tiden för att ge Raoul åtminstone några år av frihet börjar ta slut, och att Du söker få till stånd en arbetsgrupp med dem som under decenniernas gång varit aktivt engagerade i ärendet inom och utom UD.

När vi diskuterade hur olika förhandlingssituationer, t ex i anslutning till nu pågående submarina incidenter, skulle kunna utnyttjas för att få Raoul frigiven gav Du uttryck för uppfattningen att sådan "mänskohandel" är moraliskt förkastlig och inte kan användas av ett land som Sverige med höga moraliska principer. Mänskohandel, i betydelse slavhandel är naturligtvis förkastlig, där offren varken har inflytande på eller någon fördel av vad som sker. Men vad vi skulle vilja när det gäller Raoul har inte den karaktären. Det gäller att köpa hans frihet. Utbyte av krigsfångar har alltid varit en fullt legitim process, även om även den från en viss synpunkt kan betecknas som "mänskohandel". Frigivande av fångar mot lösen har länge varit en viktig episod under gångna krig. Mellan öst- och Västtyskland förekommer vad som kan kallas mänskohandel i stor skala som möjliggör för familjer och släktingar att återförenas över gränsen mot ersättning i hårdvaluta. Även inom det svenska rättsväsendet kan frihet köpas för pengar, t ex när fängelse eller böter ställs som alternativ, eller vid frigivning mot borgen. Mot alla dessa företeelser inom samhället, som har det lovvärda syftet att lindra lidanden och ofrihet har jag svårt att inse att några moraliska betänkligheter kan ställas.

Att Sverige vid tidigare förhandlingar med Sovjetunionen om Raoul aldrig, så vitt jag vet, sökt underlätta ett resultat genom att erbjuda eller ställa i utsikt kompensation av något slag t ex i form av eftergifter i andra frågor,

har enligt min bestämda uppfattning, ingenting med moral att göra. För ryssarna måste slutsatsen av denna inställning bli att Sverige, eller svenska regeringen, trots alla verbala uttalanden, egentligen inte fäster någon större vikt vid Raoul's öde. Vi vill gärna ha honom tillbaka, men bara om vi slipper betala för det, annars får det vara!

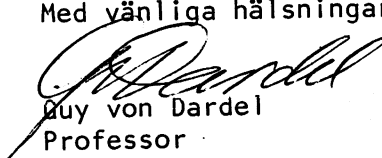
Det är inte för mig att föreslå hur mycket Raouls frihet borde vara värd i uppgifter. I annat sammanhang, det rättsliga förfarande som inletts i Washington, har en siffra av 1 miljon dollar per år i fångenskap nämnts. Jag tror inte att varken Du eller jag skulle reflektera på att sitta i rysk fångenskap om vi erbjöds denna summa per år, sannolikt inte.

Jag vill inte heller uttala mig om vilken form eftergifter till Sovjetunionen, skulle ta, om man nu en gång bestämt sig för hur långt man vill gå. När det gäller de submarina incidenterna vet jag liksom allmänheten i övrigt för litet. Det kanske också finns andra frågor där svenska och sovjetryska förhandlare möts över bordet, t ex om midsjögränsen i Östersjön.

Det viktigaste är dock att visa att Sverige inte bara i princip vill ha tillbaka Raoul, utan att vi fäster så stort vikt vid det, att vi också är beredda att offra något för det. Jag förstår att det kan bära emot, eftersom det ju faktiskt är så att det är Sverige som har rätten på sin sida. Men vi kan inte låta detta gå ut över Raoul.

Jag vore Dig tacksam om Du ville ta upp dessa frågor till diskussion inom Departementet och genom Utrikesministern med regeringen, så att ett ståndpunktstagande till effektiva förnyade åtgärder för Raoul Wallenbergs frigivande kan ske inom en nära framtid.

Med vänliga hälsningar

Guy von Dardel
Professor

To the Minister of
Foreign Affairs,
P.O. Box 16121
Stockholm, Sweden.

Rotterdam, 22-³84
Holland

226/191
1984-03-16
P 2 Ecu I

Respected Minister Budström,

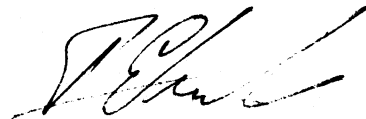
Yesterday I have seen a documentary about the disappearance of Raoul Wallenberg.
It was shown on Dutch television.

I want to ask you kindly to put your influence in questioning, by diplomatic channels, about what happened with Raoul Wallenberg during his life or if he is still living in asking for his release.

Enclosed within this letter is a copy of a message which I have send to the Russian Ambassador in the Hague, Holland.

Hoping that this case is still and will be kept under attention of your department, I remain,

Yours faithfully,

P. Eberle
Zijdewindestraat 93-B
Rotterdam 3014 NP
Holland

N.B. X 1 copy X

1984-03-30
Pol I, Magnusson
utr min kansli, Bi
skr tit

(POL) 22-3-84
To the Ambassador of the
Soviet Union in the Hague,
Holland.

Rotterdam, 22-3-84.

Respected Ambassador,

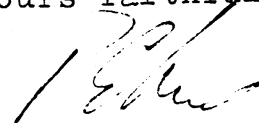
Yesterday evening a documentary about Raoul Wallenberg was shown on Dutch television.

If the supposition in this documentary is right, that Wallenberg lived in the Soviet Union or is still living, I want to ask you kindly if it is possible to let his family know. This man has, in dark times, put himself in for humanity. I thought that this is also one of the principles of the Soviet Union.

For your information I am not political committed, and hope that at this case it won't be looked at as if in a political way, but from the human point of view.

Hoping that this letter will be read by you, or if possible by the President of the Soviet Union, I remain,

Yours faithfully,

P. Eberle
Zijdewindestraat 93-B
Rotterdam 3014 NP
Holland

1 copy send to the Swedish Minister Ludström
of Foreign Affairs at Stockholm, Sweden.

Arkivexemplar

Politiska avdelningen
Enhet I
Handläggare: H Magnusson

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1984-03-27	9V		P2 E I

Ambassadör Hellners

BUDAPEST

U. n.

Raoul Wallenberg
Hbr Hellners-Osvald 1984-03-22

Broder,

Hjärtligt tack för Er intressanta redovisning av och kommentarer till artikeln om Wallenberg. Skrivelsen är så pass utförlig att vi f n inte ser behov av ytterligare uppföljning.

Peter Osvald

ml

Ifylles av postexp

Avsänd med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsända datum

23/3

Sign

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET

CF

Ärende:

Kopia till:

Kabs

Polch 1

Pol

~~UAB~~

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Pol I/Amb. T. Örn/mwa

1984-03-29

Amb. Örn vidit

84-03-29 Hbr Örn-Schori

P

2

EU^T

AMBASSADEN MOSKVA

1984-03-28

POL

UD STOCKHOLM

FOER TORSTEN CERN, POL 1. HBR KAB.SEKR. - CERN 1984-03-20.
RE RAOUL WALLENBERG.

RW-FOERENINGEN HAR GENOM GUY VON DARDEL UPPVAKTAT KAB.SEKR.
OCH DAERVID BL A FOERESLAGIT UD ATT TILLSAETTA EN ARBETS-
GRUPP MED DELTAGANDE AV TIDIGARE RW-HANDLAEGGARE MED UPP-
GIFT ATT SE VAD SOM YTTERLIGARE KAN GOERAS I AERNDET.
KAB.SEKR. SKEPTISK MEN INTE HELT AVVISANDE. OENSKAR DIN UPP-
FATTNING OM PRAKTISKA NYTTAN - ELLER FRAANVAROM DAERAV -
AV SAADAN GRUPP.

STAAHL

1984-03-27

BONN

Kopia: Generalkonsul
Holmquist/München

Kanslirådet Sven Julin

Utrikesdepartementet

1984-05-04
hbr Julin, Beijer

39 ✓

INKOM UD		
1984-03-29		
AVD.	GR.	MAL
p	2	en

lv

Raoul Wallenberg

(1 bil) ✓

Broder,

För kännedom översänder jag närslutet kopian av en namnlista till förmån för Raoul Wallenberg, som tillställts ambassaden. Vi har fått den av initiativtagaren till listan, fru Eleonore Kios. Om fru Kios kan sägas att hon tidigare varit anställd vid Auswärtiges Amt. Efter pensioneringen har hon engagerat sig i Wallenbergärendet. Hon förefaller insatt i frågan och säger sig ha god kontakt med Nina Lagergren och Wallenbergkommittén i Stockholm.

Som Du vet förekommer fortfarande en rad opinionsyttringar till förmån för Wallenberg i Förbundsrepubliken, och vi utgår ifrån att detta inte är den sista listan vi kommer att få se. Jag vore därför tacksam att få veta om Ni i Stockholm besvarar opinionsyttringar av detta slag när de tillställs departementet, och i förekommande fall på vilket sätt.

Hälsningar

Hjärtliga hälsningar -

B. Beijer

Bruno Beijer

Raoul Wallenberg

39 neununddreissig Jahre alt

G U L A B

Bil. handbrev

Julen d. 27/3-84

RAOUL WALLENBERG 71 Jahre alt

Er hat 100.000 unschuldig verpflgte Menschen
1944 und 1945 in Budapest vor Deportation
in Vernichtungslager durch Eichmann gerettet. Er ist
Schwede und wird seit dem 17. Januar 1945 nach "Inschutzhaft-
nahme" durch den NKWD durch Lager und psychiatrische Anstalten
in der UdSSR geschleppt. Es gibt guten Grund zu glauben, daß
er noch lebt.

Bitte, unterschreiben Sie dafür, daß er nach 39 Jahren
befreit wird.

Name	Adresse
Eleonore Kios	Prinzregentenstr. 128, München

Freimut König, Am Zinnenwäldchen 7, 4 Ddf. 20

Peter Wirtz, Hofheimer Str. 79, 6380 Bad Homburg

DAVID. G. VEERASINGAM, ROBERT MAYER STR 44 GFFM.

Yvoni Below Mainzer Landstr. 800

Wilhelm Ludwig 24450 Dohrnweg 8

Hillegas Gero Schlängenbuck Str. 88 1 Blk. 33

Elene Bobora Schlängenbuck Str. 88 1 Blk. 33

Ali Yavuz

865 Soling 1 Sonnenstr. 3

J. Janzen, Kastanienstr. 82, 5270 G-Bach 1

Ch. Bergmann 1136u. 31 Holtenauer Str. 28 (Canten)

Baurich Rainer 6741 Spittelbach

Waltraud Jaksch, 1361 Niddatal 1, Ndr.-Vollstädt Str. 20

Eleonore Kruse 2 Hamburg 67, Kullpolder Weg 84

Karl Hoff, Preussenhof Str. 1, 6000 Ffm 60

Gerhard Grunck 65 Maria, Kirschhecke 4, S. Gerund
Klaus Wachs, Fuhrer Kanastr. 81 5000 Köln 30
Wanda Wahnsieder, Berger Str. 38, 6000 Ffm 1

R. Grunck S 67 M

Otto Humpung Ulmenweg 52, 545 Mennich 1. Otto Humpung

Gerrit Müller Hofmannstr. 74, 1000 Berlin 1

Antonie Wrs 52 C. Meyerstr. CH-4659 Basel

Bruse Giepenstr. 62. 6-Ffm. 50.

CHAIRAT CHARIKANONDA, BORNSTR. 75, 4600 DORTMUND

Ernst Dreyer Bern CH

Paul Papp Bern CH

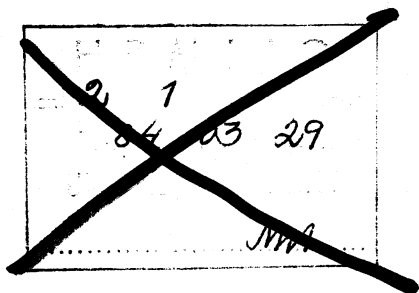
W. H. 20 R. F. 101 Str. 24, 5060 BEL 1
T. H. 101 Str. 2, 1000 Köln 30

P. H. 101 Str. 2, 5000 Köln 30

G. H. 101 Str. 2, 5000 Köln 30

W. H. 101 Str. 2, 5060 BEL 1
5060 BEL 1, 5060 BEL 1

1984-03-29

ili/p3 → från Jakt

Kabinettssekreteraren
UTRIKESDEPARTEMENTET

HEMLIG

Raoul Wallenberg
Hbr Schori-Örn 1984-03-20

ncg 47V

INKOM UD		
1984-03-29		
AVD.	OR.	MAL
P	2	Ell

Broder,

Som svar på Din fråga angående tillsättandet av en arbetsgrupp bestående av tidigare Wallenberg-handläggare vill jag, som dock inte tillhör denna krets, anmäla att jag nog knappast ser någon större praktisk nytta i förslaget. De tjänstemän som varit RW-handläggare i departementet har ju, utgår jag från, haft nära kontakt med sina företrädare och noggrant bekantat sig med alla tidigare rön. Om någon av dem senare kommit på något realistiskt förslag ägnat att få ärendet omprövat i Moskva, hade de säkert hört av sig till Dig eller nuvarande handläggare.

En ad hoc-sammankomst under Ditt ordförandeskap med så många som möjligt av dessa handläggare kunde kanske däremot te sig värdefull som en extraordinär genomgång av ärendet. Man kunde i så fall överväga om Per Anger borde beredas möjlighet närvara vid den avslutande summeringen som på en gång förutvarande UD-tjänsteman och företrädare för RW-föreningen.

Med bästa hälsning!

Torsten Örn

D. Örn

Dok.enh. deps Danielsson/LS
Skr. tit. 1984-04-03

Göteborg den 28 mars 1984

Till

Utrikesdepartementets arkiv

INIK	225/1350
22 11 1984	
AVG	P 2 Evt

Undertecknad är för forskningsändamål intresserad av att ta del av handlingar i Wallenbergaffären. Vi har på Universitetsbiblioteket här i Göteborg fotokopior av Wallenbergdossiern fram till febr. 1954. Föreligger dylika även för skedet efter febr. 1954? Kan Ni medge interurbanlån av dessa (eller alternativt av originalen) till Landsarkivet eller UB i Göteborg?

uly. 1.04 1969

Tacksam för svar under adress: Skånegatan 35, 412 51, Göteborg.

Med vänlig hälsning

Rolf Karlbon

Docent

*The Minister
for
Foreign Affairs*

Pol I Magnusson
utr min kansli, Bi

Stockholm, 30 March 1984.

Dnr	Avd	Grupp	Mål
358		P 2	Eu ^I

Mr P Eberle
Zijdewindestraat 93-B
Rotterdam 30/4 NP

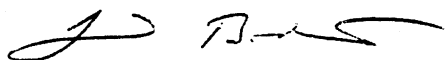
The Netherlands

Raoul Wallenberg

Dear Mr Eberle,

With reference to your letter dated 22 March 1984 I can assure you that the Swedish Government and the Ministry for Foreign Affairs are making constant efforts to obtain information concerning the fate of Raoul Wallenberg. This process started soon after the war and is still going on today, with regular representations being made in Moscow. So far we have received no satisfactory explanation of what has happened to Wallenberg. Until to the contrary proved, we continue to assume that he is still alive.

Yours sincerely,

Lennart Bodström

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐ sv kurir

☐ uti kurir

☒ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

Sign

84-0330
04-03

